Biblioteca Bucureştilor

4
Aprilie
2000

REVISTA ASOCIAŢIEI BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN BUCUREŞTI • BIBLIOTECA MUNICIPALĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

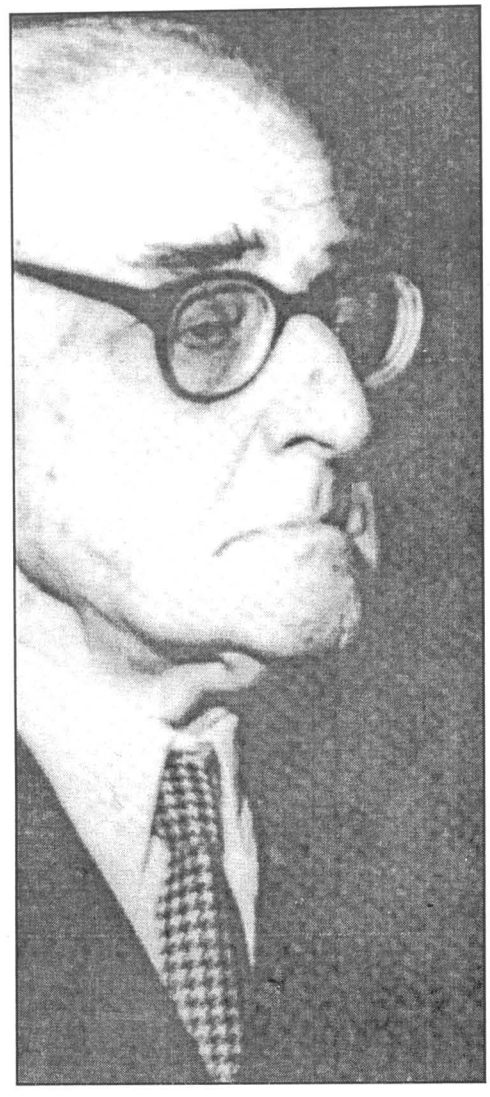

Centenar

AL. A. PHILIPPIDE

1900 - 1979

"M'atârn de tine, Poezie,
Ca un copil de poala mumii,
Să trec cu tine puntea humii
Spre insula de veşnicie
La capătul de dincolo al lumii.
Mă vei lăsa acolo singur
Alături de toţi morţii lumii?"
.....

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Anul Eminescu 2

Bucureștii de altădată

Paul CERNOVODEANU – Călători străini din epoca Unirii şi înaintea Războiului de Independență 4

Ana Maria ORĂŞANU – Vechi zidiri bucureştene – Creatori şi opera lor Ion Berindei (II) 6

Centenar Al. A. Philippide 8

Istoria cărții

Măriuca RADU – Dunărea şi Marea Neagră în colecţia de hărţi vechi a Muzeului Județean Braşov 10

Belgrad, februarie 2000: *Simeon LĂZĂREANU* – Dimensiunea Eminescu 12

Autografe contemporane

Ion POPESCU-BRĂDICENI – Toposul edenic în lirica lui Ion Pillat 14

Itinerar francofon

Teofil BĂLAJ – În Sud, cu Panait Istrati... (III) 19

Evocare Mateiu I. Caragiale 20

Puncte de vedere

Paul SVASTA, Petrin DRUMEA – Globalizarea – determinantă a dezvoltării ştiinței, tehnicii şi economiei naționale 22

Francezii şi studiul istoriei (IV) 25

Meridian biblioteconomic

Conferința INTAMEL – Zürich, septembrie 1999

Tatiana AKUCEVICI – Biblioteca Publică Centrală "Ianka Kupala" din Minsk 27

Agenda EBLIDA 29

Emilian MANCIUR – Biblioteca Ministerului Afacerilor Externe 33

Undeva, în Europa...

Teofil BĂLAJ – Georges Pillement şi România necunoscută (III) 36

Agenda culturală

Enciclopedia biografică germană 38

Dicționarul de artă "Grove" 38

Calendarul evenimentelor culturale – aprilie 2000 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

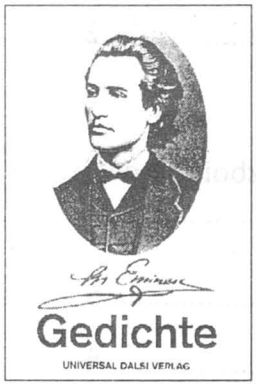

Un eveniment editorial dintre cele mai remarcabile ale sfârşitului de an 1999 l-a constituit apariţia volumului *Poezii* de Mihai Eminescu în limba germană, la Editura Universal Dalsi din Bucureşti.

Volumul, deosebit de elegant, pe coperta căruia străjuieşte portretul poetului de la 20 de ani, este îngrijit de doi editori, poeţi bine cunoscuţi cititorilor români şi germani: D-na Virginia Carianopol şi D-l Hans Liebhardt. Cuvântul înainte este semnat de D-na Acad. Zoe Dumitrescu-Buşulenga, iar ilustraţiile aparţin Ligiei Macovei.

Traducerile sunt semnate de nume prestigioase, precum: Wolf von Aichelburg, Zoltán Franyó, Alfred Margul Sperber, Werner Bossert, Lotte Berg, Konrad Richter, Georg Scherg, Günther Deike, Dieter Fuhrmann, Herman Roth, Dieter Roth, Viktor Orendi-Hommenau, Hans Diplich, Immanuel Weissglas, Alfred Kittner şi Hans Mokka.

Structurarea volumului în *Antume* şi *Postume* oferă cititorilor de limbă germană axa cunoaşterii artei lui Eminescu. Poezia sa e un fenomen universal, ca şi poezia lui Goethe sau Shakespeare, iar admiratorii poetului, risipiţi pe meridianele lumii, se vor alătura cu cele mai bune gânduri sărbătorind, alături de români, la 150-a aniversare, pe cel mai mare poet născut vreodată pe pământul românesc.

Traducându-l pe Eminescu în limba germană, Zoltán Franyó îşi amintea că prin 1910, un cunoscut al său, Ion Costea, profesor român din Arad, i-a citit pentru prima oară patru sau cinci poezii de Eminescu, mai bine zis i le-a declamat şi nu le-a uitat nici după cincizeci de ani, şi printre acelea au fost: *O, mamă* şi *Mai am un singur dor*. Impresia spontană l-a determinat, ca şi pe ceilalţi traducători, la rândul lor creatori, să-şi realizeze idealul de a-i traduce opera cu acele viziuni măreţe din poezia filosofică sau de a-i transpune frământările sufleteşti, îndoielile care l-au ros, destăinuirile, melancoliile, tristeţile sau mânia.

Credem că nobila întâlnire dintre lima română a lui Eminescu cu limba germană, în care poetul se simţea ca la el acasă, cunoscând-o în totala ei intimitate, creează spaţiul unei veşniciri şi al unei bucurii universale. O lectură a poeziei lui Eminescu în limba germană ne face surpriza de a constata că Eminescu e tot atât de universal în acelaşi timp, ca şi în celelalte desfăşurări ale operei lui. Poetul *Luceafărului*, cunoscător al tainelor culturii populare, al mitologiei româneşti, pe temelia largă a viziunii daco-getice a lumii, ce ne vrăjeşte cu muzica sa ca o melopee în limba română, ne vrăjeşte şi acum în limba germană, prin contopirea tainică în care cuvintele ambigui, stările fulgurante îşi găsesc echivalenţe de legato-uri şi surdine inefabile şi misterioase. Orfeu găseşte limbajul universal, plin de har, adevărată matcă pentru recrearea poeziei mari.

Aşa cum remarca acad. Zoe Dumitrescu-Buşulenga în prefaţa cărţii, când spunea că: "... atunci când este vorba de poezie, întotdeauna traducerile în alte limbi sunt de nerecunoscut, mai ales când acestea închină sunetele armoniei; totuşi vin să se supună contextului originalului, ca în cazul traducerilor operei lui Eminescu în germană".

Volumul, însoţit de o selecţie de aprecieri critice, de un tabel cronologic al vieţii şi operei poetului, precum şi de o Bibliografie a traducerilor în limba germană a operei lui Eminescu, alcătuită de Ion Acsan, se încheie cu o postfaţă a editorilor, unde găsim precizări asupra unor traduceri. Astfel, Alfred Margul Sperber, Oscar Walter Cisek şi Alfred Kittner au început traducerile încă din 1950, pe când s-a sărbătorit Centenarul naşterii poetului, iar în ceea ce-l priveşte pe "titularul" Konrad Richter (1872-1941), traducătorul *Doinei* şi al *Scrisorilor* şi al mai multor altor poezii, acestea au fost revăzute şi prelucrate de Alfred Margul Sperber şi Wolf von Aichelburg. Se poate spune, afirmă editorii, că au existat generaţii de traducători care au revăzut traducerile generaţiei anterioare. Demn de remarcat este şi volumul de traduceri al lui Dieter Roth, apărut la Editura Kriterion în 1975, Bucureşti.

Un rol însemnat al unei întregi colecţii de *Antume* şi *Postume* traduse în limba germană l-a avut Dieter Fuhrmann, traducător şi al unui volum de *Sonete* (Antologie de poeţi români), care a tradus variantele cele mai izbutite artistic din ediţia Perpessicius.

Este o antologie lirică eminesciană în limba germană, adevărată bijuterie bibliofilă, apărută în întâmpinarea sărbătoririi poetului nostru naţional. (*Ileana ENE*)

Wald, sag, warum wiegst du dich

(Ce te legeni...)

"Wald, sag, warum wiegst du dich
Und läßt ohne Wind und Regen
Dein Gezweig den Boden fegen?"
"Warum sollt' ich mich nicht wiegen,
Wenn die Stunden mir verfliegen!
Nächte wachsen, Tage schwinden,
Und mein Laub jagt mit den Winden,
Wind, der durch das Herbstlaub streicht,
Meine Sängerschar verscheucht.
Sturmwind bläst jetzt übers Land,
Winter herrscht und Sommer schwand.
Warum sollt' ich mich nicht neigen,
Wenn die Vogellieder schweigen,
Über meinen Wipfeln hin
Schon die Schwalbenschwärme ziehn;
All mein Glück und all mein Sinnen
Tragen sie mit sich von hinnen.
Wie sie fliehen Zug um Zug,
Dunkelt es von ihrem Flug,
Schwingenschlagend sind sie schon,
Augenblicken gleich, entflohn;
Und sie lassen mich kier kahl,
Ganz verwüstet, welk und fahl,
Mit der Sehnsucht nur allein,
Um mein einziger Trost zu sein".

Deutsch von Alfred Kittner

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Era un fel de viață proprie – și tocmai fiindcă proprie era și suficientă. Nu vedeai în toate celea neîntregimea semiculturei sau mai bine zis a semibarbariei de azi. Barbaria după părerea mea nu consistă în stadiul de cultură mai jos al unui popor față cu altul, dacă acel stadiu e normal adică propriu – ci ea se ivește abia acolo unde cel din urmă imitează pe cel dintîi în manifestațiuni esterioare de viață, fără să fi pătruns în sucul și sîngele culturii străine. (*Fragmentarium*)

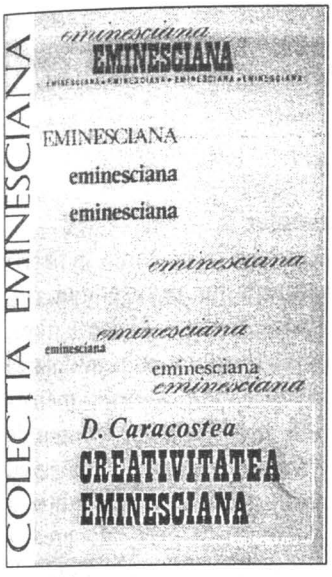

O altă operă care ne stă mărturie despre această fază de tranziție este romanul, rămas și el neisprăvit, *Geniu pustiu*. S-a zis că romanul este forma cea mai cuprinzătoare. Se vede că de aceea s-a oprit Eminescu la această formă, care, în alte privinți, nu putea fi în concordanță cu substratul de experiență care avea să fie exprimat. Toată criza din care, în curînd, avea să iasă din el om format – frămîntări de iubire, preocupări sociale, întrebări despre artă și menirea ei, sentimente de revoltă și avînturi naționale – încearcă să fie exprimate în roman. Ca o nebuloasă, *Geniu pustiu* cuprinde elementele primite și frămîntările din care în curînd avea să iasă lumea lui. Iată de ce se cuvine să fie privit cu luare-aminte.

Într-o scrisoare către Iacob Negruzzi, datată din Viena 6 februarie 1871, Eminescu face și următoarele mărturisiri cu privire la un roman, la care lucra:

"Îmi scrieți că vă urmărește un roman; – și pe mine mă urmărește unul și sub influența acestei urmăriri am și scris multe coale dintr-un studiu de cultură, în care cerc a veni cu mine însumi în clar asupra fenomenelor epocelor de tranziție, în genere, și asupra mizeriilor generațiunii prezente, în parte. Scrierea e complectă ca roman ce s-atinge de scenele de sentiment, de descrierile locurilor etc., necomplectă ca studiu, astfel încît cartea mea de notițe e plină de cugetările cu care cerc a mă clarifica pe mine însumi și cărora le-am destinat de pe acum locul în scheletul romanului. E intitulat: *Naturile catilinare*. Astfel, deși el poartă signatura timpului, totuși am cercat a pune în el și un sîmbure care să fie mai consistent decît părțile ce se așază împrejurul lui". [...]

Titlul *Naturile catilinare* însemna, desigur, în cugetul poetului, mizeria sufletească a celor care, sub o aparență de răzvrătire, ascund o rană intimă, o dezamăgire iremediabilă, și caută în acțiune un derivativ. Este aici un aspect byronian, după cum și în incapacitatea lui Toma Nour de a se transpune în sufletul ființei iubite. În mare parte, sfîșierea lui intimă vine din aceea că, stăpînit de visurile lui, nu s-a putut identifica cu situația ei, n-a putut-o înțelege adevărat. Dar un roman conceput byronian nu putea, în cele din urmă, îndestula firea lui Eminescu. Impetuozitatea anglo-saxonă îl ducea pe Byron să caute o scăpare în frenezia acțiunii, ceea ce nu convenea firii lui Eminescu. Pentru el, liniștirea, acel catharsis estetic, nu putea veni decît dintr-un cer de înțelegere, desfășurat asupra elanurilor și zbuciumurilor interne. Aceasta îi lipsea încă. Totuși, pentru ceea ce va fi curînd această cută nedespărțită de marile creațiuni ale lui Eminescu, finalul din *Geniu pustiu* spune mult. Este ca un scaun de judecată ținut asupra experienței anterioare. Dar un scaun de judecată care, în loc să-l libereze pe erou prin înțelegere, îl adîncește mai mult într-o durere lipsită de ceva mai presus de ea. De altă parte, o continuare a romanului prin eroica internațională nu putea ispiti pe Eminescu, pentru că nu găsea aderențe nici în propria experiență, nici în firea eroului și ar fi fost o repetare a felului mai mult pasiv, zugrăvit în eroica răzvrătirii naționale, în loc să fie zugrăvirea unei adînci schimbări sufletești, cum ar fi cerut-o un roman. (D. Caracostea, *Creativitatea eminesciană*, Editura Junimea, 1987)

Preot și filosof

Căci n'avem sfinții voștri, voi ne mustrați preoți,
Deși de-a voastră tagmă suntem și noi cu toți...
Și nouă vânătoarea de aur și mărire
Ne 'nsamnă 'n astă lume a Răului domnire.
Și nouă 'nghesuirea pe drumul spre plăcere
În suflet naște scârbă și inimei durere.
Și noi simțim că suntem copii nimicniciei,
Nefericiri svârlite în brazdele veciei...
Și sufletu-ne 'n tremur, ca marea se așterne
Tăiat fiind de nava durerilor eterne;
Ca unde trecătoare a mării cei albastre,
Dorința noastră, spuma nimicniciei noastre.
Și noi avem o lege – deși nu Dumnezeu –
Simțim că Universu-l purtăm și prea ni-i greu:
Știm a fi strănepoții acelui vechiu păcat,
Ce semința Cain în lume-o a creat.
De n'o 'mbrăcăm în pilde e semn c'am înțeles,
Că'n noi este credință, ce'n alții e eres.
Căci eretic tiranul, ce Crucii se închină
Când oardele-i barbare duc moarte și ruină.
În van cu mâni uscate se roagă, țiind strana,
De-asupra lui cu aripi întinse stă Satana.
De geaba lângă patu-i alături stă sicriul
Când gloatele-i pe lume au tot întins pustiul.
Ce Dumnezeu e-acela care-ar putea să-l ierte
Că țări întregi schimbat-au în întinsori deșerte?
Și eretic e-acela ce rasa v'o sărută
Când ura 'n a lui suflet, de veche, e stătută?
În van cercați a-i drege căci răi rămân de-avalma
Și trebue ca soarta să-i spulbere cu palma,
Din visul să-i trezească, cu care-i înconjoară
Demonul lumii-aceștei – comedia-i bizară.

Nu ne mustrați! Noi suntem de cei cu-auzul fin
Și pricepurăm șoapta misterului divin.
Urmați în calea voastră mulțimii de absurzi
Și compuneți simfonii și imnuri pentru surzi,
Ascuteți adevărul în idoli, pietre, lemn,
Căci doar astfel pricepe tot neamul cel nedemn
Al oamenilor zilei sublimul adevăr –
Ce voi puneți în pilde, iar noi l-avem din cer.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

Călători străini din epoca Unirii și înaintea Războiului de Independență

Acad. Paul CERNOVODEANU

Wilhelm Zerboni di Sposetti

Italianul germanizat, cavalerul Wilhelm August Zerboni di Sposetti, martor şi el la ultimii ani de domnie a lui Cuza, consacră în amintirile sale un spaţiu larg descrierii Bucureştilor şi mai ales moravurilor decăzute ale claselor dominante. Societatea boierească, trăind din venituri nemeritate şi din tot felul de afaceri, este doar "caricatura unei societăţi". "Moarte, trândăvie, putreziciune, umbre fără fiinţă" ("Tod, Faulniss, Verwesung, Wesenlosershatten"), iată caracterizarea clasei boiereşti în plină descompunere. "Vechiul oraş boieresc a devenit la exterior scena parisianismului modern, pe când în interior este răscolit pustiitor de o aspră barbarie, nespusă imoralitate, de mania jocului... şi alte monstruozităţi". "Nici un cuprins, nici o seriozitate a vieţii". Şi străinii se strică. Astfel, "cine a trăit aici câţiva ani, nu mai este ce a fost". Aici e "eldorado-ul femeilor. Cele ale boierilor conduc totul, adevărate hiene faţă de slugile lor". Femeia poate ajunge oriunde. "Orice flecuşteţ de muiere visează echipaje, palate, catifea şi mătase, chiar dacă n-are ce mânca acasă". Oraşul, în ansamblu, îi displace. Casele sunt joase, vechi înjghebări de lemn, sau noi clădiri înguste. "Palatele în miniatură" au un caracter provizoriu, dacă nu şi zidirile făcute de francezi şi germani, cu două caturi. Hanul lui Manuc este trecut în rândul acestor construcţii şubrede. Afară de Podul Mogoşoaiei, totul e "un adevărat haos rural" ("ein wahres ländliches Durcheinander").

Anul 1866 a adus schimbări importante în istoria patriei. Boierimea conservatoare nu putuse uita realizările lui Cuza care înfăptuise şi desăvârşise Unirea, pusese bazele statului naţional burghez prin adoptarea unei legislaţii moderne, secularizase averile mănăstireşti, lărgise baza electorală şi iniţiase un început de împroprietărire a ţăranilor clăcaşi; în strânsă cârdăşie cu burghezia, reacţiunea a alcătuit monstruoasa coaliţie, a cărei operă nefastă a fost desăvârşită prin aducerea la tronul ţării a dinastiei prusace a Hohenzollern-ilor.

Prin persoana lui Carol I, burghezo-moşierimea şi-a asigurat o conducere menită să înăbuşe lupta poporului pentru libertatea economică şi socială, să evite urmările reformelor burghezo-democrate duse până la capăt şi să asigure pătrunderea capitalului străin în ţară, împletindu-şi interesele cu cele ale capitaliştilor autohtoni.

Sub presiunea maselor însă, cel puţin în problemele externe, coaliţia reacţionară a trebuit să se încline în faţa voinţei poporului şi să accepte intrarea României în război, alături de Rusia, împotriva Turciei în 1877 pentru dobândirea independenţei naţionale. Până la această dată însă, rămâne să mai urmărim, din mărturiile călătorilor străini, etapele dezvoltării capitalei Principatelor Unite înainte de a deveni aceea a României neatârnate.

Albert Millaud

O prezentare destul de originală a oraşului a făcut-o în 1873 ziaristul francez Albert Millaud, poftit la Bucureşti de bogătaşul Ulysse Creţeanu, unde a avut surpriza să se găsească într-un adevărat Paris al Orientului, dar mai materialist, mai uşuratic, mai puţin blazat decât modelul său de pe malul Senei. O adevărată demascare a regimului burghezo-moşieresc o face Millaud prin descrierea felului de viaţă al deputatului Grigore Ventura – parcă scoborât de pe scena vreunei piese de teatru a lui Caragiale – tipul diletantului, deputat din ambiţie, "care ia politica în derâdere, ca toţi cei care fac politică aici; el azvârlea 200 de franci pe zi fără să-i fi câştigat prin muncă cinstită, lucrând printre picături, între două contra-dansuri, două valsuri sau două partide de écarté". În clasa dominantă, Millaud întâlneşte "o frenezie pentru plăcerile materiale, o febră arzătoare, o activitate neîncheiată fără preget, consumându-se în baluri, în joc de cărţi, supeuri, orgii şi tot ce poate visa imaginaţia sardanapalică, polii fiind aruncaţi cu nemiluita, într-o veşnică mişcare spre voluptatea neînfrântă care dă Bucureştilor aparenţa unui Eden isterico-epileptic".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Xavier Kieffer

Turistul Xavier Kieffer, poposind pe meleagurile noastre între 1867 şi 1868, a prezentat în amintirile sale de drum multe din aspectele cunoscute din Capitală, relevate şi de alţi călători:

"Bucureştiul este o mare de verdeaţă de unde se înalţă, într-o mie de nuanţe şi în forme curioase, insule de case şi clădiri... Printre monumente, se distinge de departe, într-un relief impunător, reşedinţa de vară a principelui de la Cotroceni şi în partea opusă, mănăstirea Văcăreşti; în oraşul propriu-zis, spitalul militar, cazarma de la Malmaison, teatrul, Mitropolia şi turnuleţele bizantine (sic) şi gingaşe ale Sf. Spiridon. Apoi mai mult de 200 de biserici de rit ortodox cu turlele argintate şi câteva alte catolice şi protestante...

... Nu există vreun alt oraş unde civilizaţia occidentală şi cea orientală să prezinte un contrast mai izbitor şi mai curios. Se vorbesc aici aproape toate limbile Europei şi Asiei; o franceză acceptabilă este limba persoanelor instruite şi bine crescute..." În mulţimea pitorească a străzii, Kieffer observă ultimele rămăşiţe ale unei lumi care piere, întruchipată de precupeţi, rahagii, bragagii ce-şi strigă marfa în gura mare, sau în micile cafenele turceşti unde se mai serveşte cafea şi narghilele cu tabac aromat din Anatolia... Dar totodată el constată că atunci intra în construcţie linia ferată Bucureşti – Giurgiu şi că se pavau străzile din centru cu piatră cubică. Admiră ca şi ceilalţi călători aspectul european al Căii Mogoşoaiei şi relevă distracţiile societăţii din numeroasele grădini de vară, Raşca, Kübler, Opler ş.a., fără să dispreţuiască şi petrecerile populare ale lumii nevoiaşe de la periferie, jocul "în dulap", scrânciobul, horele cu lăutari etc.

Émile Guimet

Un alt călător francez, Émile Guimet, care a sosit în Bucureşti la 5 iunie 1868, întorcându-se dintr-o călătorie de plăcere în Orient, schiţează şi dânsul în fuga condeiului câteva aspecte din "oraşul contrastelor", plimbându-se pe străzile capitalei, unde vede o mulţime amestecată, "al cărei costum este totodată italienesc, turcesc, spaniol cât şi rusesc, unguresc sau nemţesc şi ale cărei moravuri sunt un curios amestec de obiceiuri orientale şi europene". Călătorul admiră biserica Stavropoleos, "adevărată bijuterie a arhitecturii valahe, amestec de bizantin, gotic şi arab" (!). Mitropolia şi Camera deputaţilor nu îl impresionează prea mult, în schimb subliniază interesul pe care-l prezintă colecţiile Muzeului de antichităţi. Seara, se plimbă la Şosea, pe Calea Mogoşoaiei şi în grădina Cişmigiu, încheindu-şi ziua în grădina de petreceri Raşca. Concluziile francezului sunt binevoitoare pentru locuitori:

"De fapt, românii nu sunt deloc oameni răi; dimpotrivă, îndatoritori şi generoşi, se pun în slujba primului venit şi oferă din toată inima puţinul ce-l au".

Adolphe d'Avril

Renumitul slavist, baronul Adolphe d'Avril (1822 – post1882), cunoscut îndeobşte sub pseudonimul său literar Cyrille, a călătorit în 1868 – 1869 în Europa răsăriteană şi Orient, vizitând la întoarcere şi Bucureştii.

"De pe vârful dealului Filaret, ai o frumoasă panoramă a Bucureştilor - mărturiseşte el - care îţi produce un efect surprinzător cu cele 350 de biserici cu clopotniţe zugrăvite, mai ales vara când se amestecă şi verdeaţa. Am fost prima oară în Bucureşti la 1854, în momentul evacuării armatei ruseşti din Principate. Din această şedere... am păstrat cea mai bună impresie despre caracterul amabil şi ospitalier al Valahilor... Găsii oraşul Bucureşti simţitor îmbunătăţit în ceea ce priveşte felul de viaţă, iluminatul şi construcţiile; dar mai sunt încă atâtea lucruri de făcut în toate privinţele! În 1854, oraşul Bucureşti nu era decât capitala Valahiei; acum el a devenit capitala Principatelor Unite şi un centru politic de cel mai mare interes. Acest rezultat s-a datorat Unirii Principatelor".

Germanul **Heinrich Filek von Wittinghausen**, vizitator al Bucureştilor în 1869, nu aduce vreo contribuţie inedită, repetând în cea mai mare măsură lucruri deja cunoscute.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Vechi zidiri bucureștene – Creatori și opera lor

Ion Berindei (II)

Ana Maria ORĂŞANU

Creația bucureşteană a arhitectului I.D. Berindei este consistentă şi valoroasă. Ea a contribuit substanțial la remodelarea imaginii Capitalei în ultimul deceniu al secolului XIX şi în primele decenii ale secolului XX. Fiecare dintre cele peste 40 de imobile ridicate după planurile sale apare ca o prezență arhitecturală individualizată, adecvat integrată sitului urban. Izolate sau grupate, amplasate pe artere tradiționale şi mai ales în zone ce se constituiau ca nuclee rezidențiale de elită, aceste imobile ilustrează preferințele estetice ale societății, mai precis, opțiunea pentru eleganța neogoticului francez. Dar ecoul autohton al acestei mode ce reedita stilurile Louis XV şi Louis XVI este filtrat de personalitatea creatorului inteligent; Berindei a ocolit maniera academismului pur şi şi-a esențializat compozițiile în structuri şi detalii semnificative. Rezonant la nou, el a inserat uneori în plastica decorativă materiale şi motive din Arta 1900, iar câteva din lucrările realizate după primul război mondial sunt adevărate exerciții de artă modernă, la care remarcăm expresivitatea materialelor aparente (beton şi cărămidă), contrastele plin – gol şi lumină – umbră, volumele tranşant decupate în masa construcției.

Lucrarea bucureşteană de apogeu este **Palatul Cantacuzino** din Calea Victoriei 141, cunoscut şi sub numele de "Casa cu lei", după statuile maiestuoase care străjuiesc rampa scărilor de la intrare.

Palatul a fost clădit în urmă cu 100 de ani şi întruneşte toate datele unei creații de excepție. Caracteristicile arhitectural-plastice o fac fără egal în programul rezidențial al oraşului. Opera strălucitului arhitect este întregită de componente picturale datorate lui G.D. Mirea, N. Vermont şi Costin Petrescu, artişti de seamă ai epocii.

Afluență de public la palat, la moartea lui Gh.Gr. Cantacuzino (24 martie 1913)

Palatul a fost construit pentru Gh.Gr. Cantacuzino, personalitate de prim rang, considerat şi cel mai bogat român al vremii, adevărat "Nabab" al locului. Şi-a dorit o locuință somptuoasă în Capitală şi a realizat-o, ceea ce, din păcate, nu se poate afirma despre o altă inițiativă ambițioasă a sa – Palatul Cantacuzino din Floreşti-Prahova, proiectat ca replică a Micului Trianon şi rămas până astăzi în starea de construcție neterminată.

Edificiul bucureştean îşi are istoria împletită cu viața marelui român, care a fost muzicianul George Enescu. Căsătorit cu Maruca Cantacuzino, el a trăit, a compus şi a concertat în aceste spații, cu precizarea că nu marele palat, ci un pavilion modest din grădină era locul preferat al artistului.

Clădirea se înscrie într-un volum geometrizat, monumental, pe cinci niveluri de locuire. Fațada principală este simetrică, cu accent pe intrarea subliniată ca un pavilion terminat în arcadă. Volumul este vibrat de modenatura în stuc cu motive fitomorfe şi figurative imaginând compoziții alegorice, distribuit abundent

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

mai ales la partea superioară. Fațada spre curte este gândită liber, cu mari suprafețe vitrate care corespund diverselor saloane, cu scări și rampe ce conduc pașii în-parcul bătrân din spatele palatului.

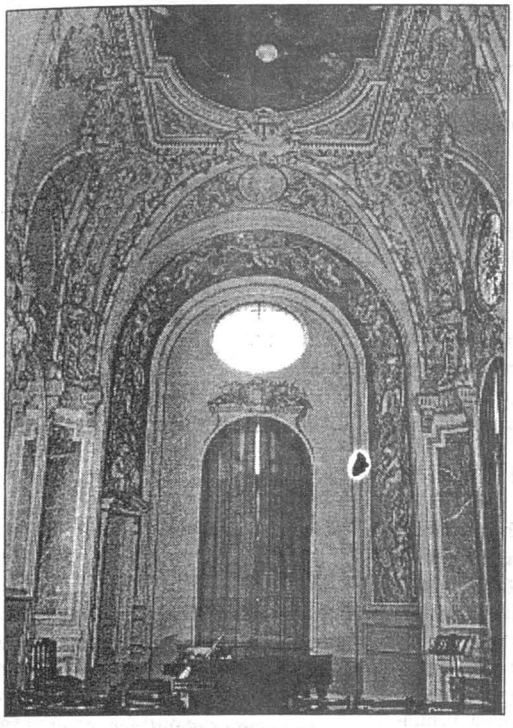

Interioarele se organizează în jurul holului central cu două niveluri și galerii înconjurătoare. Spațiile sunt ample, ambientate corespunzător funcțiunii și bogat decorate. Sufrageria, sala de muzică, sala de dans se individualizează fiecare ca un întreg alcătuit din decorul parietal, incluzând pictură, mobilier, corpuri de iluminat, sobe și șeminee, feronerii artistice.

Dintre lucrările realizate de N. Vermont amintim doar pe cea cu temă istorică, "Judecata lui Stroe Leurdeanu", pictată în bibliotecă, lucrare de referință în opera artistului. Costin Petrescu, pe atunci în curs de afirmare, a imaginat o frumoasă compoziție alegorică de plafon. Medalionul central al sufrageriei este apreciat astfel ca printre cele mai reușite lucrări ale genului. Picturile lui Mirea sunt ușor identificabile. Linii fluide

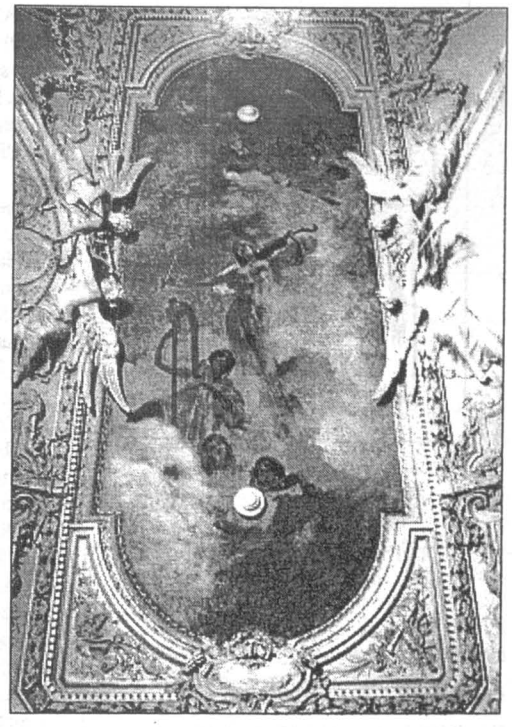

și culori suave dau contur lucrării "Primăvara" de pe plafonul salonului mare și celei din salonul de muzică, intitulată "Preludiu". Tehnica folosită este frescă sau ulei pe pânză maruflată. Ele se păstrează în bună stare, ca și întreaga clădire. Restaurările succesive, precum și folosirea corectă a construcției de-a lungul timpului o recomandă și astăzi ca un punct de interes major pentru doritorii de turism cultural. Funcțiunile actuale – Sediul Uniunii Compozitorilor din România și Muzeul Muzicii – permit accesul publicului larg și întrețin spiritul artei care a animat-o de la început.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centenar Al. A. Philippide

G. Călinescu

Al. A. Philippide (n. Iași, 1 aprilie 1900) a fost clasificat de la început, în mod simplist, drept modernist al imaginii. [...] Însă poetul lua încă de mult poziţiune împotriva modernismului:

"Revoluţiunea în Artă nu e necesară. Transformarea şi evoluţia, da. Revoluţia, adică transformarea violentă - nu-şi poate avea loc decît în domeniul faptelor reale. Terenul fiecărei arte e limitat. Mijloacele pentru a-l cultiva stau la îndemîna oricărei îmbunătăţiri viitoare. Dar cum e absurd să samăn grîu în Sahara şi palmieri la cercul polar, e cel puţin tot aşa de ciudat să zugrăvesc oameni cu pete de cărbune pe obraz şi să declar că le-am pictat sufletul plin de păcate şi că deci fac pictură psihologică". [...]

Rămas singur cu el însuşi în cea mai largă noţiune a eului, el îşi dă seama că practic cel puţin universul coincide cu durata conştiinţei: *Lumea începe şi sfîrşeşte-n mine*. Şi atunci, aspirînd la forme mai durabile, poetul nutreşte o idee, singulară în aparenţă, logică totuşi, aceea de a fi chiar pămîntul care germinează toate, şi încă şi mai mult, principiul generator, soarele. El doreşte să înţeleagă principiile ascunse, Mamele goetheene, adică prototipii, şi printr-un adevărat animism, simplele pietre devin Pietrele, entităţi tăcute, de esenţa sufletului. [...]

Acesta este aspectul poeziei lui Al. A. Philippide în primele două culegeri (*Aur sterp*, *Stînci fulgerate*). Ca tehnician al versului, poetul nu e în nici un caz un plastic, un colorist şi uneori nici un îndemînatec versificator. Strofele lui sînt mai degrabă fumurii, aride, şi rău tipărite sau rău citite, ele au întunecarea rigidă a pădurilor de conifere. El îşi caută imaginile în lumea inertă şi ţepoasă, în mediul silvic. În suflet cresc brad şi cactus, plop, mesteacăn, fagi şi ferigi. Animalele sînt din regnul fabulosului negru, hidra înmulţindu-se prin sciziparitate, cîinii de vînătoare sumbri. Pustietatea se exprimă prin casa cu geamuri scoase şi prin mări, mîhnirea apatică prin scrumul lunar, dezamăgitor prin statuile devenite friabile, subconştientul prin mari hrube.

Culegerea *Visuri în vuietul vremii* (1939), apărînd în plină maturitate, dezvăluie deodată un liric de o rară vigoare, stăpîn pe gîndurile, cuvintele şi cadenţele lui, deşi uneori, în nevoia de a nu diminua nimic din substanţă, poetul renunţă aproape la versificaţie. Strofele sînt tot austere, aride dar de o cădere solemnă de mari falduri de o singură coloare. Ceea ce mai înainte putea să apară ca problemă, acuma are vibraţia unei situaţii ineluctabile. [...]

În lirica lui somptuoasă şi neagră, prin tema escatologică, prin substanţialitatea gnomică, Al. A. Philippide are aspecte de poet mare. Însă simţul infinitului nu este singura noastră reacţiune faţă de mersul implacabil al lumii. Tot ce e fundamental (beţia de a trăi, dragostea) trebuie să aibă coarde în harfa poetului. Deocamdată Al. A. Philippide cîntă elegiac şi cu mari gesturi lirice, pe o singură strună, e drept pe cea mai lungă.

(Din *Istoria literaturii române...*)

Întîmplare în deșert

Un cîmp uscat de-un vînt de foc; o zare
De diamant albastru împrejur;
Văzduhul încleştat în căngi de soare;
Şi-n mijlocul acestei cuşti de-azur,
Un soi de poartă cît un turn de mare,
Arc de triumf gigantic pe sub care
Va fi trecut odată un împărat ciclop,
Şi-acum doar Timpul trece, încet şi fără scop.

Întortocheat, subţire, mlădios,
Cînd năpustindu-se cu capu-n jos,
Cînd repezindu-şi fruntea în sus cu străşnicie,
În salturi, ca un cangur, şi sprinten şi vînjos,
Un punct de întrebare aleargă pe cîmpie.

Se-opreşte lîngă poartă, adulmecă şi parcă
Nu ştie: mai departe să plece, să se-ntoarcă...
Dar cu o smucitură din cerbice,
Cum sare-un cal la pocnete de bice,
Se-azvîrle pe sub poarta Ciclopilor, c-un ghiont
Împinge Timpul lenevos şi tont,
Apoi din nou cu tumbe de monopod aleargă,
Sclipind la soare luciu ca un resort de-oţel
Şi se afundă în cîmpia largă,
Ducînd şi Timpul după el!

(Din *Monolog în Babilon*, 1967)

Cîntecul cîtorva

O, Soare, cu aripa ta alungă
Cît mai departe noaptea noastră lungă;
Şi sprijină pe stâlpi de flăcări largi tot golul,
Să nu se surpe, copleşind pământul,
Atunci cînd vîntul
Prin golul mut se dă de-a rostogolul...

Desfăşurîndu-ţi aripele largi
Tu, vechiul cer îngust şi scund să-l spargi
Şi să-i împrăştii ţăndările-albastre
În vid, de-asupra capetelor noastre,
Pentru-a privi pe vasta lui ruină
Îndemnul tău de aur şi lumină...

Şi dă-ne, Soare, suflet nou, alt vis!
Ne-am săturat de vechiul nostru vis!
Văzduhul tot tu fă-l să între 'n noi;
De tine pînă'n creştet să fim plini;
Polenul tău să ne preschimbe'n crini
Şi zîmbitori să stăm în preajma ta, şi goi!

Mai dă-ne, Soare, aur mult, şi toarnă
Pe fruntea noastră aurul nădejdii,
Şi 'n ochii noştri cîntă ca o goarnă
Învingătoare de primejdii!

Şi sufletelor dă-le foc, să ardă bine,
Ca nişte jertfe, pentru tine!...

(Din *Aur sterp*)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

[...] – *Ce bine ar fi dacă aș găsi și eu tot așa de repede ca și dumneata mijlocul de-a vedea gîndurile. De altfel, nici nu e același lucru, adăugă el repede. Gîndurile mele sînt mai ușor de ghicit decît ale dumitale. Și vorbele mele sînt și ele mai clare, deși n-am avut curajul pînă acum să spun decît foarte puțin. Aș vrea să am odată ocazia să pot vorbi cu dumneata în liniște, fără teamă că ne-ar putea auzi vreo ureche indiscretă și inoportună. Și n-aș vrea decît să te rog un lucru, unul singur... nu e ceva greu... e ceva foarte simplu... Te rog să nu spui nu... Aș vrea să-mi dai voie să găsesc ocazia asta, și atunci cînd am s-o găsesc, să n-o refuzi... Ai vrea să-mi promiți asta? Vrei să-mi dai voie s-o caut și s-o găsesc? întrebă el repede, fiindcă prin ușa deschisă vedea pe Racliș îndreptîndu-se spre birou.*

– *Găsește-o, răspunse ea, cu același surîs nedefinit, care putea să fie o încurajare, dar și o simplă politețe.*

(Din *Floarea din prăpastie*)

Mai întîi, dezagregarea materiei și pe urmă tot felul de dezagregări spirituale, îndeosebi în literatură. Expresionismul, dadaismul, suprarealismul și altele la fel. Se va produce, oare, o reacție? E posibil, dar nu se poate nimic prevedea. Nici o presupunere nu se poate face, din cauză că rezultatele dezagregării materiei sînt deabia la început. Într-o sută de ani de-acum înainte (1966 – 2066), schimbările în existența materială exterioară a omului s-ar putea să fie așa de mari, încît schimbările ce s-au produs în cei vreo șapte mii de ani ai istoriei să fie nimica toată pe lîngă ce se va întîmpla într-o sută de ani de acum înainte. Orice elucubrații pe tema aceasta sînt absolut fără folos. Posibil ca totul să fie atunci *altfel*, cum se exprimă cei ce fac pronosticuri și se ocupă cu anul 2000, dar ce va fi acel altfel habar n-avem. [...]

Avantaje ale evoluției tehnicii în toate domeniile. Și în artă, mai ales. Înregistrările radiofonice, filmul, televiziunea etc. realizează dorința lui Faust, "verweile doch, du bist so schön", opresc în loc clipa, păstrează ce-i frumos. Cu asta însă puterea de visare, capacitatea de vis a omului se micșorează, fiindcă omul se obișnuiește să aibă vis de-a gata, în pilule, învîrtind un buton fără să-și mai pună imaginația la lucru. Și dacă adăugăm și descreșterea tot mai tare a misterului, a posibilităților de mister pe pămînt, în cosmos chiar, atunci trebuie să mărturisim că domeniul poeziei (așa cel puțin cum o concepem acum) se micșorează și el. Concepția despre poezie se poate schimba? De ce n-ar putea să se schimbe? Cînd nu va mai fi nici un mister în cosmos, domeniul poeziei va fi altul (sau nu va mai fi de loc, fiindcă cum putem dovedi că nevoia de poezie va dura mereu?). De ce să credem cu încăpățînare că totul în poezie a fost spus sau că se va spune mereu tot așa? Și Horațiu, probabil, își închipuia că expresia poetică a vremii lui este un *nec plus ultra*. Să nu facem această greșeală. Din faptul că acuma noi nu ne putem închipui ce elemente altele decît cele pe care le cunoaștem (vis, mister, incognoscibil, frumusețile naturii, sentimentele fundamentale) ar mai putea nutri poezia, să nu ne grăbim să tragem concluzia că acele elemente altele, de care acuma habar n-avem, nu s-ar putea ivi. Dar, o dată cu ele, concepția actuală despre poezie va face loc alteia. Acea nouă concepție va mai tolera oare o bucată de vreme lîngă ea concepția veche atunci, așa cum creștinismul învingător după Constantin cel Mare a tolerat cîtva timp religia păgînă în statul roman? Cine poate ști? S-ar putea, oare, ca după cîtva timp concepția cea veche, adică aceasta de astăzi, să renască? De ce nu? Numai să nu fie prea tîrziu pentru ea, adică să nu treacă atîta vreme încît să nu mai fie loc pe pămînt pentru flori, păduri și frumusețile pădurii, din cauză că populația globului va fi crescut așa de tare, încît oamenii nu vor mai ști că au fost odată pe pămînt plante și animale decît din istoria științelor naturale și nu vor afla ce înseamnă frumusețile naturii decît din descripția vechilor poeți ai naturii (și, neavînd puncte de comparație în realitate, e greu de crezut că vor putea să guste acele descripții). Atunci, desigur, poezia va fi altfel sau nu va mai fi deloc, ceea ce, de asemeni, se poate întîmpla. Nevoia de poezie așa cum o avem astăzi va dispărea, poate, o dată cu nevoia de religie, cu care este înrudită. (1956)

(Din *Scrieri*, vol. 4, Editura Minerva, 1978)

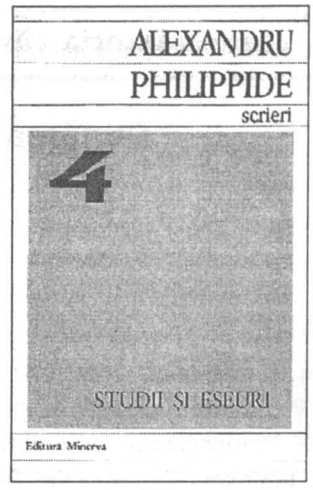

[...] *Puse jos lampa și se așeză în fotoliu, ostenit ca după o cale lungă. Respira greu, parcă ar fi urcat un munte. Numai de nu s-ar repeta senzația de înăbușire de adineauri, frica aceea cumplită că nu mai poate respira! Nu voia să se mai gîndească la nimic. Numai să respire. Totuși, sentimentul că trebuia să ia o hotărîre îl chinuia și îi dădea o ciudată nerăbdare. O hotărîre. Dar care? Care? Privirea i se îndreptă spre dulap. Acolo era...*

Dar ceea ce văzu acum îl făcu să tresară. Se ridică din fotoliu, cu ochii țintă la dulap. I se păruse, sau ușa dulapului, în partea de sus, era întredeschisă? Așa fusese oare mereu? Brumă făcu un pas, încă unul, ocoli biroul, se apropie de dulap, apoi se opri, privind fără să se miște. Ciocanele din inimă izbeau din nou cu putere. Crăpătura dintre canatul din dreapta al ușii și peretele despărțitor se făcea tot mai largă. Încuietoarea, veche, se desprindea din cauza presiunii. Da. Ușa era împinsă pe dinăuntru. Ușa în dosul căreia se afla mortul! Nemișcat, cu trupul puțin aplecat înainte, într-o împietrită așteptare care îi seca orice voință, Brumă privea, cu răsuflarea frîntă. Ușa continua să se deschidă încet. Apoi, un trosnet înăbușit se auzi, încuietoarea se desprinse, ușa dulapului se dădu cu putere în lături și cadavrul lui Păun se prăvăli peste Brumă, răsturnîndu-l pe spate. [...]

Cu ajutorul grădinarului, sparseră ușa de la coridor. În odaia de culcare, patul era neatins. Intrară în birou. Trupul lui Păun rostogolit peste trupul lui Brumă rămăsese cu capul pe umărul acestuia, cu o mînă întinsă ca pentru îmbrățișare. Brumă zăcea pe spate, cu ochii umflați de-o nemărginită groază. În cădere, haina lui Păun se agățase de unul din cuierele din fundul dulapului, trăgîndu-l după ea. O scîndură se desprinsese și dăduse la iveală o încăpere tăinuită, la fel cu aceea din birou; din ea săriseră, împrăștiindu-se peste cadavrele celor doi frați, sutele de hîrtii de cîte-o mie pe care bătrînul le mutase acolo, cu cîteva clipe înainte să moară.

(Din *Îmbrățișarea mortului*)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărții

Dunărea și Marea Neagră în colecția de hărți vechi a Muzeului Județean Brașov

Măriuca RADU

O componentă esențială a activității muzeale o constituie cercetarea științifică îmbinată cu valorificarea patrimoniului și concretizată în elaborarea unor cataloage de colecții.

În acest sens, Muzeul Județean Brașov cuprinde colecții de o mare valoare istorică, documentară și artistică, între care se numără și colecția de hărți vechi (sec. XVI-XVIII). În număr de 53, acestea provin din două colecții particulare, aparținând cunoscuților oameni de cultură și animatori ai vieții muzeale brașovene din perioada interbelică; este vorba de Julius Teutsch și D.Z. Furnică, aceștia donându-le Muzeului Țării Bârsei, respectiv Muzeului "Astra".

Din aceste hărți cuprinzând întregul mapamond, ne-am propus ca în comunicarea de față să le prezentăm pe acelea care includ Dunărea și Marea Neagră, fie la modul general (planigloburile), fie la modul singular.

În istoria cartografiei un loc important a fost ocupat de țările române. Între primii autori de hărți originale privind spațiul carpato-dunăreano-pontic îi amintim pe umaniștii transilvăneni: Nicolaus Olahus, Georg Reichesdorf și Johannes Honterus. Ei ne dau în același timp date prețioase despre români, afirmând unitatea de neam, origine, limbă și obiceiuri ale românilor din Țara Românească, Moldova, Transilvania și Dobrogea.

Umanistul brașovean de talie europeană, Johannes Honterus, care va întocmi primele hărți originale ale țărilor române, va da uneia din ele numele generic de Dacia, însemnând o recunoaștere a ideii de unitate statală a românilor. Astfel, poporul român se va impune ca o identitate istorică ce se afirmă prin entitate, originalitate și în primul rând prin latinitatea limbii.

La sfârșitul secolului al XVII-lea și în secolul următor, țările române intră, grație poziției lor strategice, aflată la confluența celor trei mari imperii: Habsburgic, Otoman și Țarist, din nou în orbita cartografiei europene. Cunoașterea condițiilor fizico-economice ale pământului românesc devenea absolut necesară odată cu transformarea acestuia în teatru de operațiuni militare.

În acest context îi amintim pe cartografii școlii austriece care au meritul de a fi întocmit (la început pentru Transilvania, apoi pentru Oltenia) hărți pe baza unor minuțioase măsurători la fața locului. În rest, țările române vor apărea odată cu prezentarea ținuturilor danubiano-pontice; hărțile, deși vor înregistra unele îmbunătățiri față de secolele anterioare, se vor remarca și acum mai mult prin aspectul estetic, conținutul rămânând destul de schematic.

Deoarece ne-am gândit să grupăm aceste hărți într-un catalog de colecție, am întocmit și un "model" de fișă, care să cuprindă într-un spațiu minim un maxim de informație asupra documentului respectiv, atât cât ne-a permis bibliografia cunoscută. Această fișă-model o dorim a fi și un instrument de lucru pentru ceilalți colegi.

Fișei propuse i-am acordat 15 rubrici: 1. Autorul; 2. Titlul – redat în limba originală; 3. Executantul - adică numele gravorului sau al celui care a întocmit desenul; 4. Editorul – pe care îl recunoaștem de obicei după formula "ab lucem edita" (scoasă la lumină); 5. Tipograful/tipografia – "excudit"; 6. Locul de apariție; 7. Datarea – destul de dificilă – de cele mai multe ori ne-am ghidat după simboluri sau după anii de activitate ai autorului; 8. Dimensiunile; 9. Materialul – hârtie sau hârtie pe suport pânzat; 10. Limba – cel mai des uzitată este latina medievală, apoi germana, italiana, franceza; uneori inscripțiile sunt bilingve; 11. Starea de conservare; 12. Descrierea – cuprinde acele date referitoare la: identificarea teritoriilor, vecinii, importanța hărții, categoria de hartă (generală, militară, istorică, religioasă, noi posedând toate aceste categorii); 13. Decorații și inscripții – foarte importante pentru studiu, deoarece aici gravorul își folosește de obicei întreaga imaginație. Dacă pentru lumea veche, care își trăgea rădăcinile din cultura greco-romană, se mergea pe elemente în general cunoscute, lumea nouă, plină pentru europeni de ciudățenii, a stârnit artiștilor gustul fabulosului. De altfel lipsa exactității geografice era deseori suplinită de aspectul artistic; 14. Numărul de inventar; 15. Proveniența – în cazul nostru cei doi donatori brașoveni.

Deși pentru secolul al XVI-lea colecția noastră nu posedă decât o hartă, totuși pe aceasta o putem considera, pe lângă cea mai veche, și cea mai valoroasă. Este vorba de harta Daciei, aparținând celebrului cartograf Abraham Ortelius, apărută la Anvers în anul 1595, având titlul: *Daciarum, Moesiarum Que, vetus descriptio*. Este o hartă extrem de interesantă și amănunțită. Cuprinde multe actualizări și o abundență de denumiri antice: Petrodava, Comidava, Sarmisegetuza,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sucidava, Capidava etc. De asemenea apar principalele ape: Aluta (Olt), Marisus (Mureş). Numeroase sunt textele explicative, unele inspirate din autori antici, altele având la bază versuri ale poetului Ovidiu. În colţul din stânga jos se găseşte cartuşul, cuprinzând titlul, înconjurat de elemente decorative renascentiste; pe latura de jos o vinietă alcătuită din elemente decorative asemănătoare, având la mijloc versuri ale poetului Ovidiu: "*Praefuit his Grecine locis modo Flaccus, et isso/Ripa ferox Istri sub duce tuta fuit/Hic tenuit Mysas gentes in pace fideli/Hic arcu fisos terruit ense Getas*" – Ovidiu *4 de Ponto*. Elegia 9 – în traducere (*Izvoare privind istoria României*, vol. I) – "Graecinus, în aceste locuri a fost comandant Flaccus/şi sub conducerea lui sălbaticul ţărm al Istrului s-a aflat în siguranţă/El a menţinut populaţiile din Missia într-o pace care a fost respectată/Cu sabia a îngrozit pe geţii încrezători în arcul lor".

Din 1699, şi aceasta nu întâmplător, pentru că ne aflăm în anul semnării Păcii de la Carlowitz, prin care Poarta recunoştea trecerea Transilvaniei la Habsburgi şi de aici interminabilele războaie austro-turce, apoi austro-ruso-turce care îşi vor transfera operaţiunile pe teritoriul ţărilor române, deţinem o hartă a Dunării de la Petrovaradin până la vărsarea Timocului, a cartografului italian Giovanni Morandi Visconti, făcând parte din *Mapa de la Transilvania*; hărţile (din care noi mai posedăm una a Transilvaniei) au fost tipărite la Sibiu de către Johann Conrad Predtschneider din Nürnberg; cartuşul foii de titlu a fost realizat în aramă de aurarul braşovean Stefan Welzer. Este vorba de o hartă militară redactată în limba italiană, având ca axă verticală Dunărea de la Petrovaradino (Petrovaradin) şi până la vărsarea Timocului în marele fluviu. Cuprinde în sud părţi din Serbia şi Bulgaria (până la Târnovo) iar în nord, parţial Banatul şi Oltenia până la Craiova.

Reprezentarea este extrem de detaliată în ceea ce priveşte relieful, trecătorile şi hidrografia, inclusiv podurile ridicate cu prilejul diferitelor campanii militare purtate de austrieci împotriva turcilor. Cu o consideraţie remarcabilă, specifică şcolii austriece de cartografie, sunt reproduse şi vestigiile romane. Despre Porţile de Fier, autorul explică: "Citta antica, Porta ferrea" iar în dreptul Severinului se găseşte inscripţia: "vestigio ponti Traiani"; sunt notate de asemenea mai multe castre romane aflate în imediata vecinătate a Dunării.

Datată după stil tot în secolul al XVII-lea şi făcând parte din categoria hărţilor antice, probabil cu caracter didactic, se înscrie şi harta intitulată: *Tabula Expeditionis Alexandrii M. Macedonis*, executată de gravorul Michael Kausfer la Augsburg. Reprezintă, aşa cum reiese şi din titlu, expediţiile lui Alexandru Macedon, "drumurile şi o serie de locuri pe unde a ajuns acesta cu armata", autorul (?) inspirându-se din scrierile lui Arrianus. Pe hartă apare şi o mare parte din Dacia sub numele greşit de Scythia, locuită însă de geţi. Pe Dunăre (Istros) apare în locul ramificaţiei braţelor sale Oppidu Getarum; la vărsarea Dunării în mare apare insula Peuce (amintită şi de alţi autori antici – Strabon şi Ptolemeu – dar şi de unii cartografi moderni – Hassius, Ortelius etc.), aflată în dreptul braţului Sf. Gheorghe, precum şi localitatea Istriosia (Histria). (Prin insula Peuce se înţelegea îndeobşte Delta Dunării în întregime sau în parte; cf. Constantin C. Giurescu, *Ştiri despre populaţia românească a Dobrogei în hărţi medievale şi moderne*, Muzeul regional de arheologie Constanţa, 1968, p. 24).

Trei hărţi din primul sfert al veacului al XVIII-lea, al căror autor este celebrul cartograf german din Nürnberg, Johann Baptist Homann, întemeietorul unei şcoli cartografice nu mai puţin celebre, sunt axate pe prezentarea bazinului dunărean de la izvoare şi până la vărsare, cuprinzând şi teritoriile adiacente: din Bavaria, Austria, Ungaria, Serbia, Bulgaria, Valahia, Dobrogea. Nu putem explica faptul că acest mare cartograf nu cunoştea, cel puţin pentru ţările române, realitatea, spre deosebire de alte hărţi contemporane, şi din păcate hărţile au fost preluate şi de alţi autori de hărţi, ţările române apărând cu totul fantezist. Interesant rămâne faptul că pentru Dobrogea apar mai multe localităţi româneşti, cum este Killia Vechia (mai apare la Probst şi la Hassius).

Una din cele mai sugestive hărţi militare având ca axă Dunărea este cea a lui Johann Francisc Ötinger intitulată *Theatrum Belli inter Imperat. Carol VI et sult. Achmet IV*, tipărită la Nürnberg de urmaşii lui Homann. Partea artistică ne-a atras atenţia în această hartă, respectiv cartuşul care, prin scene alegorice, sugerează "eliberarea" acestor teritorii de către austrieci; aceştia, în urma insuccesele înregistrate în vest, determinate de ascensiunea rapidă a Prusiei, se vor extinde în est, unde se vor ciocni de interesele Rusiei şi Turciei. Interesante sunt şi planurile cetăţilor Orşova, Vidin, Nicopole, adevărate documente ale epocii respective.

Pe aceleaşi coordonate, dovedind însă o slabă cunoaştere a realităţii, se plasează şi harta lui Matheus Seutter: *Nova et accurata Tartariae Europeae seu Minoris et in specie Crimeae Delineatio Geographica, cum omnibus Circa Pontom Euxinum...*, tipărită la Augsburg în prima jumătate a secolului al XVIII-lea. În ciuda faptului că Dobrogea face parte din Bulgaria, lucru inexact istoriceşte, aceasta este copleşită de denumiri antice (Tomis, Sucidava) şi de denumiri româneşti, ca de exemplu Trachina (Strachina). Scena alegorică ce înconjoară cartuşul prezintă şi de data aceasta distrugerea tătarilor sub oblăduirea vulturului austriac.

Ne-am oprit la harta Asiei a lui Hassius, tipărită de moştenitorii lui Homann la Nürnberg în anul 1744 din motive estetice, cartuşul arătând imaginaţia gravorului în impact cu Orientul (supuşii, târându-se, prezintă conducătorului oriental bogăţii fabuloase); în al doilea rând, deşi marginal, ţările române sunt prezentate

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

destul de amănunțit. Hassius chiar explică în text că a notat cu steluță monumentele aflate la gurile Dunării și pe litoralul Mării Negre descrise de autorii antici. Aceluiași autor îi aparține și harta Ungariei care cuprinde și teritoriul țărilor române.

Războaiele secolului al XVIII-lea desigur că i-au capacitat pe cartografi care aveau tot interesul să devină tot mai utili, să dea informații cât mai exacte și mai detaliate. Războiul ruso-turc purtat între anii 1768 – 1774 este prezentat cu lux de amănunte în două hărți, ambele apărute la Augsburg în anul 1769, respectiv 1771, una cu sprijinul lui Hassius, cealaltă fiind întocmită de Johann Michael Probst. Se remarcă decorația hărții lui Probst, inclusiv cartușul care reprezintă o interesantă scenă alegorică.

Cu toate adausurile și lipsurile inerente, hărțile existente în colecția Muzeului Județean Brașov, din care am prezentat, fără a intra în detalii de geografie istorică, pe cele legate de spațiul carpato-dunăreano-pontic, rămân martore fidele ale vremurilor zbuciumate în care au fost create, fiind, atât din punct de vedere documentar cât și estetic, adevărate bijuterii.

Belgrad, februarie 2000

Dimensiunea Eminescu

Simeon LĂZĂREANU

Vineri, în sala Bibliotecii Ambasadei României la Belgrad, amenajată și inaugurată cu această ocazie, s-a desfășurat o manifestare culturală deosebită: "Eminescu 2000", cu ocazia aniversării UNESCO a 150 de ani de la nașterea poetului Mihai Eminescu. Programul manifestărilor a fost onorat de participarea președinților Academiilor Române și Sârbe și a cuprins mai multe momente dedicate operei eminesciene.

După cuvântul inaugural al dl. Gabriel Brânzaru, însărcinatul cu afaceri al Ambasadei României la Belgrad, în care domnia sa a adresat înalților oaspeți cele mai alese sentimente de respect pentru prezența domniilor lor la acest moment omagial Eminescu, subliniind importanța poetului și a operei lui pentru orice fragment de teritoriu unde soarta a așezat neamul românesc, președintele Academiei Române, dl. prof.univ. și academician Eugen Simion, a ținut o scurtă conferință, care a făcut parte dintr-un program mai complex al delegației de academicieni români sosiți la Belgrad.

Printre altele, dl. Eugen Simion a ținut să menționeze că intervenția sa cuprinde câteva precizări pentru oaspeții și colegii sârbi, legate de numele și opera lui Eminescu. A trecut, succint, în revistă discuțiile aprinse care se poartă la ora actuală în cercurile intelectuale românești, mai ales între reprezentanții tinerei generații post-moderniste, care refuză sintagma de poet național, atribuită marelui poet și care, azi, nu mai spune nimic, întreținând doar un fals mit la care trebuie renunțat. Dar, a subliniat academicianul E. Simion, discuțiile care se poartă nu ating numai mitul Eminescu, ci aproape toate miturile spirituale românești. Făcând o scurtă incursiune în istoria frământată a poporului român, în istoria culturii și limbii române, domnia sa a evidențiat elementele importante care creează nevoia de mituri, culturale și spirituale, care se stabilesc în timp și reprezintă punctele de reper ale oricărei culturi și oricărui popor.

În această ordine de idei, a subliniat că Eminescu este pentru români mai mult decât un poet, un mare poet; mai mult decât un filosof al istoriei și un filosof al culturii, Eminescu este un mit în care românii încearcă să se regăsească cu ceea ce au ei mai bun și cu toate neliniștile lor, amintind o idee dintr-o discuție, purtată cu mulți ani în urmă, cu Emil Cioran la Paris, în care marele filosof al acestui secol afirma că dacă "n-ar fi Eminescu, noi, românii, ar trebui să ne dăm demisia din umanitate și din istorie".

Apoi, dl. E. Simion a explicat de ce Eminescu este, nu un romantic întârziat, așa cum l-au considerat generații de critici ai acestui secol, ci un mare poet romantic prin viziunea lui și prin miturile lui fundamentale, pentru că în ecuația poeziei eminesciene sunt elemente care dau o vigoare extraordinară experienței sale lirice.

În ultima parte a conferinței sale, Eugen Simion a prezentat cele trei volume din opera lui Eminescu, apărute sub egida Academiei Române, volume apărute într-o colecție de tip "Pleiade", care sunt aproape bijuterii de artă tipografică și despre care a vorbit cu un deosebit sentiment de mândrie.

În continuare, din partea Uniunii din Serbia, a vorbit dl. Radomir Andrici, vicepreședinte al acestei Uniuni, care a subliniat importanța traducerilor din Eminescu în limba sârbă, apoi dl. Slavco Almăjan a vorbit despre receptarea operei eminesciene în acest spațiu.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Partea a doua a manifestării de la Ambasadă a cuprins lansarea volumului *Eminescu – Luceafărul şi Scrisorile* în traducerea poeților Ileana Ursu şi Milan Nenadici, apărut la Editura "Libertatea" din Panciova, în ediție bilingvă cu sprijinul deplin al Secretariatului provincial pentru drepturile minorităților din Voivodina şi al Ministerului Culturii din România. Legat de realizarea acestui proiect, a vorbit dl. Pavel Domoni, secretar provincial pentru drepturile minorităților, care a subliniat importanța care se acordă tuturor minorităților din Voivodina în eforturile lor de a-şi păstra şi cultiva identitatea spirituală.

Dl. Nicu Ciobanu, redactorul Editurii "Libertatea", a înmânat câte un volum (dintr-o ediție specială, numerotată 1-39, în condiții grafice deosebite), preşedintelui Academiei Sârbe, Deian Medakovici, dlui Pavel Domoni, dlui Slavco Almăjan, autorul prefeței, cât şi celor doi traducători, poeții Ileana Ursu Nenadici şi Milan Nenadici. În final, traducătorii au subliniat eforturile depuse pentru ca *Luceafărul* şi *Scrisorile*, capodoperele eminesciene, să-şi găsească cuvântul cel mai potrivit în limba sârbă. Actorul Ivan Iagodici a citit câteva poezii traduse în limba sârbă de poetul Adam Puslojci. Expoziția de carte – cu volume din Eminescu şi despre opera lui Eminescu şi portretele poetului de Radislav Trkulia, Viorel Flora şi Alexandru Pascu au completat atmosfera de omagiere a poetului național.

În încheiere trebuie să menționăm că moderatorul acestei manifestări deosebite de la Ambasada României, ca de fiecare dată până acum, a fost dl. Vasile Nanea, ataşatul cultural, care a pus multă pricepere, muncă şi suflet ca omagierea lui Eminescu să fie una demnă de tot respectul.

Ziua următoare, sâmbătă, 19 februarie, a decurs în sala de festivități a "Matiței srpska" din Novi Sad, în aceeaşi atmosferă de omagiere Eminescu. Gazda acestui moment omagial a fost prof. dr. Bojidar Kovacek, directorul "Matiței srpska", care în cuvântul său inaugural a urat bun venit oaspeților, apoi a prezentat o succintă carte de vizită a acestei celei mai vechi instituții culturale sârbeşti.

Dl. Selimir Radulovici, secretar provincial pentru cultură şi preşedintele Asociației Scriitorilor din Voivodina, a salutat înalții oaspeți, subliniind, printre altele, că romantismul este unul dintre cele mai importante curente în istoria liricii universale, iar dl. Pavel Domoni a vorbit despre importanța multilingvismului şi multiculturalismului în Voivodina.

Publicului avizat, academicianul Eugen Simion i-a prezentat cele trei volume din opera lui Eminescu, iar colegii domniei sale, academicianul Virgil Cândea a vorbit despre unele aspecte ale operei istorice şi culturale a lui Eminescu, şi pentru că întreaga manifestare, şi de la Belgrad şi de la Novi Sad, s-a desfăşurat sub semnul unei deosebite prietenii şi unor sentimente de respect reciproc şi iubire, prof. univ. Silviu Angelescu a vorbit inspirat despre iubirea şi natura în lirica eminesciană. Prof. univ. Radivoie Konstantinovici, şeful Secției de romanistică a Facultății de filologie din Belgrad, a vorbit atât despre valoarea literară a operei eminesciene şi locul lui Eminescu în romantismul european, cât şi despre capodoperele eminesciene traduse cu multă dragoste şi talent în limba sârbă de I. Ursu şi M. Nenadici. Poetul şi membrul de onoare al Academiei Române, Adam Puslojci, a încheiat această întâlnire cu câteva intervenții oportune despre lirica eminesciană, citind, în premieră absolută, traducerea proprie a extraordinarului poem al lui Eminescu, *Rugăciunea unui dac*.

Moderatorul întâlnirii a fost doamna prof. dr. Marina Puia Bădescu, şefa Catedrei de limba română de la Facultatea de filosofie din Novi Sad.

(Text preluat din publicația "Libertatea", nr. 9/februarie 2000, Panciova, Serbia)

Ex-Libris. Felix Hollenberg
Katalog zur Ausstellung in der Stadtbücherei Stuttgart Wiehelmspalais. 25 Januar bis 23 Februar 1991

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Ion POPESCU-BRĂDICENI

Toposul edenic în lirica lui Ion Pillat

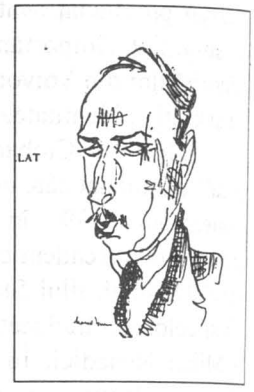

Dacă Alecsandri, miniaturist prețios, cizelase bibelouri descriptive, dacă George Coșbuc idilizase tablourile zugrăvite în momente succesive, Pillat învestește peisajul ca motiv de exprimare a unui sentiment personal. "*Alecsandri are grație descriptivă, Coșbuc e mai dinamic prin introducerea omului în cadrul naturii* – sintetizează Pompiliu Constantinescu, la 12 septembrie 1925, – *Pillat are vigoarea accentului liric interiorizând aspectele exterioare*"[1]. "*Ion Pillat este un horațian* – insistă același critic literar – *depănând intuiția timpului ireparabil cu regretul după copilărie și adolescență, apoi cu presentimentul morții, fatală finalitate a curgerii vremii, cu ireversibila ei lege, provocând, totuși o senină, o temperată melancolie*". În universul pastelului elegiac pillatian, cu un orizont fizic și moral autohton revelator, lucrurile, natura, locul natal, familia și amintirile fuzionează.

De altfel, Benedetto Croce admite moralitatea ca "totdeauna prezentă în poezie deoarece există în univers" și, speculând feluritele "Kalokagatii" ("corelații etico-estetice în artă și în realizarea-de-sine"[2], care unifică frumosul și binele), descoperă în adâncul oricărei frumuseți un suflu de bunătate sau afirmă că frumusețea este "simbolul moralității" (Kant)[3]. Contemplația depășește pitorescul printr-o stare sufletească normală, clasică, în care tristețea nu ia forma disperării și în care o lumină mediteraneană dă umbrelor înseși o transparență evidentă. Reprezentativă pentru această etapă este poema ***Aci sosi pe vremuri*** în care paleta toposului paradisiac se îmbogățește cu senzația timpului care trece. Religiozitatea ortodoxă a poetului moare în poezie, poetic fiind "tocmai ceea ce depășește dogma, devoțiunea, cultul", precum la Dante, de pildă, unde "nu este vorba de religie propriu-zisă, ci de suflet omenesc"[4]. Mitului paradisului pierdut și nostalgizat și îndelung râvnit i se adaugă tonuri noi, ce țin de conștiința liricii moderne. Ion Pillat se sustrage, cu inteligență artistică, doctrinei lui Nichifor Crainic, conform căreia doar Francis Jammes și Paul Claudel ar face cinste literaturii și artei franceze, prin sănătoasa renaștere creștină și națională. Aceeași doctrină atacă necruțător (dar fals), decadentismul neopăgân al lui Alexandru Macedonski (din Thalassa), al lui Ion Minulescu (cu Citera, Lesbosul și Corintul, nume de sonorități languroase), al lui Duiliu Zamfirescu (cu ***Imnurile păgâne***), vină în care căzuse și Ion Pillat, în ***Visări păgâne*** sau ***Eternități de-o clipă*** și va recădea, în ***Limpezimi*** (1928) și ***Caietul verde*** (1932). Căci, dacă altădată, Ion Pillat reținea din antichitatea grecească tezaurul credințelor mitologice, spre sfârșitul carierei, Helada îi apare în chipul ei văzut, cu durul contur al insulelor desprinzându-se în limpedele azur. "*Altă dată, Grecia lui Pillat era sau aceea preclasică a însoțirilor centauriene dintre om și animal, sau aceea alexandrină a decadenței, a hermafroditului mistuindu-se de lungimea îmbrățișării în el a bărbatului cu femeia, sau a cultului Venerei în paradisul languros al Cytherei,* ulterior, *viziunea lui elenică atinge regiunea de mijloc a veacurilor clasice cu simplitatea, măsura și armonia lor. Altădată, Grecia era prilejul unor variații pe teme plastice*, mai la urmă, *Grecia a devenit obiectul*

Ion POPESCU-BRĂDICENI: Născut în 1954 la Brădiceni, comună vecină cu Hobița, în școala căreia Brâncuși a urmat primii doi ani ai școlii primare. Poet, profesor, ziarist, mentorul festivalului de poezie "Serile la Brădiceni".

Prin excelență liric, gorjeanul Ion Popescu nu se sfiește să proclame, în plină insurgență a limbajului poetic, dreptul la efuziunile sincere, necenzurate, care dau suflu volumelor sale de versuri, începând de la debutul editorial cu *Extazul păsării de rouă*, apărut la editura "Scrisul Românesc" (1986) și continuând cu *Sufletul grâului* (1989), *Culegător în Eutopia* (1990), *Mă întorc – pregătiți rugul* (1992), *Turnul lacrimei* (1994), *Căderea între cuvinte* (1995), *Serile la Brădiceni* (1996), *Marea reculegere* (1997), *Cel de al doilea Eden* (1999).

Marin Sorescu scrie: "Pentru poetul Ion Popescu am avut întotdeauna o veche prietenie și o statornică prietenie. Cu bucuria de a fi alături pe drum, i-am apreciat – și-mi place să cred că nu mă înșel – sunetul grav, reflexiv, timbrul personal al discursului liric, marcat de o metafizică a libertății, precum și forța de cunoaștere poetică, mereu în lupta de cucerire a domeniilor cuvântului".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

revărsării lirice a poetului, a odei sale închinate frumuseții acelei lumi, tinereții ei veșnice, dorului nemistuit către tărâmurile ei"[5].

În paradisul lui Nichifor Crainic "*esența unirii mistice, în care culminează viața religioasă, e pur spirituală și constă din descoperirea luminii dumnezeiești, de orbitoare strălucire și frumusețe, de infinită măreție și afectivitate în sufletul contemplativului. Evidența supranaturală a acestei lumini e atât de imperioasă și de categorică, încât misticul, care o experimentează într-o stare de fericire paradisiacă, știe imediat că nu poate fi altcineva decât Dumnezeu însuși care se descoperă*"[6]. Arta și muzica ar fi cele capabile să distrugă voința oarbă a individuației (răul existenței la Arthur Schopenhauer), sublimul ar fi cel învestit cu forța de a nimici voința individuală și de a ridica subiectul contemplativ la cunoașterea pură a ideilor eterne. Astfel sublimul (extazul) mistic ar fi superior sublimului (extazului) artistic. Trăirea religioasă ar fi și ea net superioară celei artistice. Contemplația mistică ar fi la rându-i cu mult deasupra celei estetice, fiindcă – Henri Delacroix a emis această frază distinctivă – lumea religiei e aceea a realității absolute, lumea artei e aceea a aparențelor frumoase. Sublimul mistic ar fi – reproducem tot din Crainic – expresia cea mai pură și mai înaltă a iubirii lui Dumnezeu pentru om și a iubirii omului pentru Dumnezeu. În raport cu sublimul mistic, pur, real și supranatural, sublimul estetic ar fi *variat, eterogen și... foarte impur din punct de vedere teologic*.

Trăirea sublimului artistic (intrinsecă poeticii pillatiene – n.n.) ar aduce în suflet numai o impresie de lărgire, de eliberare, de dezmărginire și oarecum de supranaturalizare. În mistică însă sentimentul de supranaturalizare n-ar mai fi *o aparență ca în estetică, ci o realitate vitală, care face din contemplativ un sfânt*. Prin intuiția spirituală, eul profund al misticului ar lua contact cu Dumnezeu și s-ar supranaturaliza, s-ar îndumnezei. Prin intuiția sensibilă, același eu profund ar lua contact cu realul creat (ca în cazul lui Pillat), cu universalitatea lucrurilor, și trăirea acestei universalități se concretizează în acel sentiment de dezmărginire și de infinit, pe care îl recunoaște estetica în experiența sublimului. Un asemenea sentiment este el înalt și luminos, dar vag și fără altă certitudine decât aceea a bucuriei estetice. Ba mai mult, Nichifor Crainic îl acuză pe Berdiaev de a fi comis eroarea de a fi pus semnul egal între experiența creatoare a genialității și experiența ascetică a sfințeniei, avansând, în schimb, opoziția între arta ca simulacru al eternității și sfințenia ca realism transcendent, care începe în vremelnicie și se continuă, desăvârșindu-se, în eternitate. Din această perspectivă, stilul sacru, triumfal, stilul victoriei cosmosului transfigurat prin Iisus Hristos ar fi cel bizantin, al cărui centru spiritual este dogma ortodoxă. Centrul de gravitate al artei bizantine ar trebui căutat – afirmă același adept al "omului desăvârșit, modelat teandric" – totdeauna dincolo de această lume, în viziunea mistică a Ierusalimului ceresc. Asceza ar fi modelarea spirituală a făpturii, mistica – perspectiva nemuririi ce se deschide acestei făpturi mântuite. Domeniul stilului bizantin n-ar fi natura (precum în poezia lui Ion Pillat), ci făptura triumfătoare, care trăiește dincolo de moarte, fiind, prin excelență, stilul transfigurării și al nemuririi.

Mult mai echilibrat, Ion Pillat se înfățișează hermeneuticii și poeticii literare, ca un "poet de structură modernă laică, «tradiționalist» doar prin materialul de inspirație și oarecum prin prozodie, iar «ortodoxist» doar prin adoptarea, de circumstanță, a unei anumite maniere stilistice"[7]. Tablourile edenice din ***Eternități de-o clipă*** sunt elaborate la rece, sunt feerice, produse de laborator, cele din ***Grădina între ziduri*** sunt livrești, muzicale și picturale. În ***Pe Argeș în sus***, poetul se regăsește pe sine, în priveliștile argeșene. "*Florica e Olimpul lui Ion Pillat*" – observă Dumitru Micu. Un spațiu privilegiat, asemenea satului mitic blagian și cetății Isarlâk a lui Ion Barbu, un spațiu – putem zice – al dezalienării, unde integrat rânduielilor statornice, strămoșești, își este restituit sieși. "Moșia aurită (fundalul icoanelor bizantine e aurit: răsfrângerea luminii cerești, dar, apud Silesius, transformarea plumbului în aur înseamnă transformarea omului de către Dumnezeu în Dumnezeu) – n.n. – de-amurg și de amintire" devine o "mănăstire vie", înlăuntrul căreia poetul trăiește în absolut. Repetarea prin veacuri a unor situații fundamentale, în decor schimbat, e modul participării umane la eternitate, o dedublare prin care eternul și vremelnicul se confruntă tulburător.

În ***Aci sosi pe vremuri***, aceleași sunt clipele de extaz, în care începe iluzia nemuririi, același, poate, și "turnul vechi din sat", cu clopotul lui sunând "de nuntă sau de moarte". În atmosfera de patriarhalitate, e o melancolie dulce și o împăcare înfiorată; abandonul deplin stării de copilărie se amplifică într-o întoarcere la origini, la tiparele eterne ale existenței consumate lângă pământ, într-o coborâre goetheană la "mume". "Cămara de fructe" este pentru copil "raiul oprit": *Deschid cu teamă ușa cămării de-altădată / Cu cheia ruginie a raiului oprit, / Trezind în taina mare a poamelor, smerit, / Mireasma, și răcoarea, și umbra lor uitată.* (***Cămara de fructe***)[8]. Lumea Floricăi este (re)constituită în planul ficțiunii: *Pe când din zarea serii ca namile, cu rost / răsar, rănind amurgul ceresc cu cornul frunții, / Pe rând: albaștri, vineți, de aur verde – munții. / Păzind de-acolo basmul copilului ce am fost.* (***Spre Izvorani***) [9]. Acest rai pillatian nu se separă prea mult de "raiul din slovele scripturii", cu mențiunea că, de fapt, cel adormit pentru totdeauna s-a "cununat cu moartea ca-n basmul Mioriței" ca să fie "*zumzet de albine și-mprăștiat parfum / în via îmbătată de înflorirea viței...*" (***Mormântul***)[10]. Ca-n livezile miraculoase de pe malurile Tigrului și Eufratului (ale Edenului, așadar), fructele, omniprezente, spânzură grele în cren-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

gi şi cad. De fapt, nimburi de paradis încercuiesc fiecare priveliște contemplată cu ochii copilăriei, priveliști care *surprinse în vibrația luminii şi aşezate într-o perspectivă care le distanțează oarecum de privitor, fixându-le într-un plan parcă de irealitate*[11], par ele însele peisaje convenabile create de amintire.

Înzestrate cu o suverană stare de calm, cu o liniște nepământească, datorită efectelor de lumină de o stranie metafizică, acestea par să descindă din René de Chateaubriand. (Pentru celebrul autor al lucrării ***Mémoires d'Outre-Tombe***, "*zilele acelea frumoase au pierit, oamenii le-au păstrat o amintire tulbure în poveştile despre vârsta de aur, unde aflăm domnia astrelor amestecată cu cea a turmelor*". Acelaşi filozof şi eseist este convins că "*omul are nevoie de miraculos, de un viitor, de nădejdi, pentru că se simte alcătuit pentru nemurire*". De altfel, "*forma creştină a catharsisului trebuie să-i îngăduie credinciosului să întrevadă un chip al mântuirii şi să-i ofere fiorul veşnic*" – conchide Marina Vazaca într-o prefață la cea mai recentă ediție din ***Geniul creştinismului***[12].

Pictor de peisaje diafanizate, scăldate într-o lumină de vis, Ion Pillat este, deopotrivă, un artist al sugestiei auditive, cum o vie participare la producerea impresiei de eden o au senzațiile olfactive, poetul posedând darul rarisim de a transmite mirosurile, care adaugă simbolismului său încă o dimensiune diferențiatoare: *Tot mai miroase via a tămâios şi coarnă, / Mustos a piersici coapte şi crud a foi de nuc* (***În vie***); *Şi mirosind a floare de tei, a lămâiță, / A cantalup, a lissă de chitră, a şerbet* (***Casa din deal***). În ***Capela***, tărâmului morții, poetul îi opune zăvoiul inundat de soare, freamătul de lumină şi zumzetul divin al câmpului şi pădurii pline de vietăți: *De ce te-au dus, bunico, într-o chilie rece / şi te-au lăsat cu toții sub lespezi de cavou? / Când lunca e un cântec şi dealul un ecou, / crescând mereu pe vreme ce primăvara trece, // când gâza cea mai mică din soare ia un strop / şi când lumina calcă prin aurite ganguri, / în crângul plin de cintezi, de mierle şi de granguri.../ Te-aşteaptă iasomia şi-albastrul heliotrop...* Dacă în ***Pe Argeş în sus***, avem sugestia delicată a unui paradis terestru, localizat pe malul Argeşului, în ***Biserica de altădată*** (1923-1926) "*raiul e o casă din Muscel*" către care omul are acces prin "*livezi de stele*", în care casă "*albă cu ferestre mici*", "*îngerii sunt rândunici*" şi "*sufletele stau în cuibul lor / ca pui golaşi sub straşină de nor*". "Priveliştea e într-adevăr de Eden" – exclamă D. Micu – şi, încă o dată, textul pillatian susține afirmația criticului: *Jos sub poarta raiului / Pe sub Piatra Craiului, / Unde-ncep muşcelele, / Apele şi stelele, / Vezi, albind, ca pe chilim, / Târg pe nume Vifleim / (...) Şi cum fiul s-a născut, / Ieslea-n rai s-a prefăcut, / Şi să vezi / Şi să nu crezi: / Fânu-n soare / Era floare, / Albăstrele / Erau stele / Şi-n senin / Luna – un crin.* (***Naşterea Domnului***)

Sursele culegerii ***Biserica de altădată*** sunt, totuşi, mai degrabă folclorice decât religioase, concepția fiind mai degrabă realistă decât mistică. Paradisurile şi Edenurile sunt tablouri de un "ortodoxism" elaborat la rece, de un ortodoxism de atelier, tablourile fiind desenate cu o detaşare parnasiană. Ion Pillat apare ca *un artizan pentru care Evanghelia şi folclorul, dogma şi erezia au aceeaşi valoare*[13].

În ***Limpezimi*** (1928) – mai ales în ciclul *Calendarul viei* – leit-motivul este un otium horațian, o stare de beatitudine căreia nu-i stă în cale nimic, pietatea creştină, de ajuns de convențională, din ***Biserica de altădată***, cedând locul unei voluptăți de păgân. O poezie a senzațiilor rafinate, în special vizuale, olfactive şi gustative, se produce într-un material deloc nou, reprelucrat cu o artă de giuvaergiu. Totul e limpezime, imaginile par sculptate într-un bloc de lumină. Gama de culori nu este prea variată, mereu verde, alb, albastru, argint, aur, toate aferente unui rai, de regulă, pământesc, dar în jurul luminii ele se combină fantastic, dobândind reflexe neaşteptate. Dacă în poezii precum *Mărțişor, Cireşar, Cuptor, Brumărel*, poetul e pleinarist, în alt ciclu ***Limpezimi*** (*Suleimanie, Eyub, Fântâna cu platani, Lumina Lunii, Noapte pe țărm*), peisajele de basm şi de vis sunt prinse într-o atmosferă de vrajă (*Amurg în Deltă, Sălcii, Pluta, Căluşarii*).

În ***Caietul verde***, în ***Umbra timpului***, Florica şi Miorcanii mai sunt sistematic explorate, însă marea descoperire a lui Ion Pillat e "țărmul clasic". În climatul elin poetul se va simți ca într-o patrie morală proprie. Acest climat poetul şi-l face al său propriu construindu-şi o vilă în Dobrogea, *Balcicul* – citim în ***Mărturisiri*** – *mi-a fost ca o Heladă trăită la mine acasă*. Raiul dobrogean e astfel neoclasic. Sub cerul însorit al Helladei, poetul dispare ca ins, devine ochiul absolut, vrăjit de splendoarea artei eterne. Creația se obiectivează (în ***Pe Argeş în sus*** se subiectivase), dar cumva tot pe terenul simbolismului, însă într-o ipostază supraindividuală. "*El nu mai e o sensibilitate prin care priveliştile iau o nouă existență* – avea să semnaleze D. Micu – ci *un suflet abstract, extaziat, oglindă pură, ce restituie vestigiilor helene frumusețea lor originară. Vibrația a scăzut, dar percepem în plus armonia versului, transparența imaginii, puritatea întregului poetic*". ***Țărm pierdut*** (1937) restituie un univers păstoresc, adus din timpuri mitice. Înfăptuirile în cuvânt (poemele) sunt construcții de o armonie atică, de o "senină fericire puțin îngândurată", poetul adoră "înalta simetrie" a stihului modelat în "tipare de azur", arta senină a cărei "albă lege" scânteie "în soarele Minervei". Pe alocuri, câte o metaforă ("păunii lunii") schițează splendide feerii lunare (*Lună pe mare*). ***Caietul verde*** poate fi perceput ca un fel de Divan oriental-occidental, căci cu o liniște olimpiană poetul se abandonează tuturor voluptăților delicate, celor de artă în special.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Convertindu-se într-un om de bibliotecă, cititor nesătul, Ion Pillat – şi aici dăm curs unei indicaţii manolesciene – are nostalgia Bibliopolisului – o ficţiune mitică firească la un bibliocrat (ghid în Bibliopolis fiindu-ne Dan Pavel[14]), căci hrana spirituală a acestuia "o constituie cărţile"[15], dar şi singura realizare ca libertate a bibliodulului (sclavul cărţii şi cititorul ei). În ipotetica cetate a Bibliopolisului, Ion Pillat ar putea fi integrat fără ezitări în patru caste, în aceea a bibliocraţilor (care scriau cărţile esenţiale), în aceea a bibliotheţilor (care scriau cărţile pragmatice), în aceea a bibliofililor (care colecţionau cărţile pentru marii scriitori şi creatori, bibliofilia fiind o condiţie *sine qua non*) şi, în fine, în aceea a bibliografilor (care constituiau acea parte profesionalizată a scriitorimii care exercita această materie): *În faţa mea, la masă, băiatul meu citeşte / Cu fruntea încreţită puţin de încordarea / ce-l face să urmeze povestea. Raza lămpii / uşure îl atinge pe păr bălai şi geana / lui lungă dă o umbră. E fiul meu. Deasupra-i / mă văd copil, de-o vârstă, în cadrul de-altădată. / Citesc şi eu la lampă. Mi-e fruntea încreţită / puţin de încordarea povestei începute. / Am păr bălai. Am gene prea lungi, umbrind privirea. – A doua elegie*, *Caietul verde* (1927-1936)[16]; *Adun pământ şi plante şi oameni într-o carte / Înaltă în simţire, bogată-n zugrăviri / Din vechile otrăvuri făcut-am izbăviri, / Din turbure viaţă, armonioase arte. – **Scutul Minervei*** (1933), IV[17]. Biblioteca infinită e un motiv, pasiunea lecturii altul, biblioteca şi lectura sunt instrumente de lucru (vezi "Postfaţa" lui Cornel Ungureanu la "*Ion Pillat – Poezii*", Ed. Minerva, Bucureşti, 1975, colecţia Arcade, pag. 267) nu ale poetului, ci ale celui care caută un drum al confesiunii. Vladimir Streinu se apleacă cu precădere asupra operei pillatiene de după ***Caietul verde*** şi apreciază la aceasta lecţia de claritate, artă formală şi senină care odihneşte spiritul, armonia heladică şi frumuseţea permanentă a poeticităţii din texte precum *Ţărm sudic* ori *De-ar fi să fie raiul...* Astfel, raiul pillatian, de-o fi să fie, "*să fie un zăvoi / cu sălciile-n muguri şi ierburile moi*", ori "*un lan de grâu, / în vântul dimineţii să mişte ca un râu*" sau "*un deal cu vii, / cu prune cum e bruma şi mere arămii*" şi chiar "*un câmp de nea, / să scânteie zăpada aprinsă stea cu stea*".

În acest rai creştin au să pască "*miei priori – tot îngeri albi*"; apa o să cânte pe sub ramuri ca un roi de albine ce caută mierea în flori, deasupra lui or să zboare "*un stol de păsări albe*" ş.a.m.d. Raportarea la paradisul eminescian din ***Cezara***, "fără îndoială, cea mai desăvârşită viziune paradisiacă din literatura românească" (apud Mircea Eliade[18]), este obligatorie. G. Călinescu a subliniat în repetate rânduri sensul şi valoarea edenică a insulei descoperite de Euthanasius, viziunea eminesciană neîndepărtându-se prea mult de tradiţia iudeo-creştină a Raiului. Dar într-o "insulă" din ***Ţărm pierdut*** (1927-1941), paradisul este unul iarăşi palpabil, de tradiţie mediteraneană, ce-i drept extras din puternica efigie vergiliană din ***Bucolica*** şi ***Georgica***: *Amurgul lăsase pe ape lungi plete de aur şi umbră / când îi zărirăm măslinii şi munţii albaştri pe cer /.../ În zborul ei luntrea cu pânză legase ca pescăruşul / o aripă albă de pacea cleştarului neţărmurit /.../ Pasc nelinişti nemaivisate pe ţărmul zărilor clare / din care vinete piscuri brumate de visuri răsar* (***Insula***)[19]. Cu îndreptăţire, Nicolae Manolescu conchide, succint, că la Ion Pillat intuiţiile experienţei sunt complicate prin cultură, natura este asimilată unor elemente de cultură. "*Nu ne place adică natura ca atare* – citäm în continuare din acelaşi critic – *ci ceea ce spiritul nostru proiectează în ea. O bucurie naturală se preface astfel într-un sentiment estetic*"[20]. Florica nu-i un peisaj natural, ci un loc mitic dintr-o geografie spirituală imaginară.

Ultimele cărţi scot şi mai mult la iveală "clasicismul" poetului, unul de atitudine, dar şi de motive idilice (*Prinos*: *Din jgheabul nalt al şipotului până / Pe stânca învelită cu muşchi verde / Legându-şi arcul apa săgetează / Lumină prin penumbrele pădurii. / Alăturea altarul. / Piatra veche / Din săpătura ştearsă mai păstrează / Doar pescăruşul tânăr care duce / Pe braţe mielul alb cu lână creaţă, / Doar fata mlădioasă care suflă / În două fluiere prelungi. Şi fata / Ce poartă în mers lin un coş cu poame / Lung vălul le mai flutură pe şolduri...*).

Ca să punem cumva punct eseului de faţă, din seria de paradisuri hermeneutizate de Nichifor Crainic în *Nostalgia paradisului*, în cazul lui Ion Pillat valabile par să fie următoarele idei: fericirea pozitivă, fericirea pierdută dar care se poate cuceri din nou; setea universală a sufletului omenesc după altă ordine de viaţă; aspiraţia către o stare viitoare transcendentă şi veşnică; dorul de patria cerească a spiritului nemuritor; reprezentarea începutului lumii ca pe o strânsă vecinătate între cer şi pământ, prin care viaţa terestră împrumută şi oglindeşte ceva din veşnica desfătare a ordinii cereşti, iar divinitatea se amestecă printre oameni, revărsând asupra lor ca un polei de nemurire; vârsta de aur (*aureea aetas*) de la începutul lumii închipuit ca o primăvară de o frumuseţe eternă; o întrepătrundere între paradisul pământesc şi cel ceresc; aspiraţia frumuseţii artistice spre acel climat superior, din ale cărui grădini edenice s-a fărâmiţat cândva; evocarea propriei copilării cu nostalgia unui rai pierdut, *copilăria apărând ca o tainică supravieţuire a paradisului terestru în fiinţa omenească şi totodată ca o indicaţie a posibilităţii de a-l recuceri în duh*[21]. Zona spirituală a iubirii universale, forma de perfecţiune lăuntrică a inimii; imaginea sublimă a desăvârşirii posibile; iubirea arcadiană, spontană, nedeliberată, identică cu însăşi existenţa. Putem invoca, *pro domo*, şi pertinentele afirmaţii ale lui Cornel Ungureanu[22] care identifică drept constante ale discursului liric pillatian: ctitorirea unui spaţiu poetic (*Pe dealurile toamnei*) simbolizând

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

preaplinul roadei dar şi fragilitatea vârstelor; întemeierea locului de pomenire, loc al unei geografii destinate nemuririi, recuperarea miraculoasei copilării, inocenţa vârstei înviind o lume a inocenţei; pledoaria pentru purificare ca o acceptare, protectoare, a semnelor locului (*Inscripţie pentru nucul din vie*); lipsa misticismului religios, suplinită de apofonie (o serie de aliteraţii simboliste), de miracolul elin, de vârsta clasică românească, de ecourile apollinicului şi ale chtonicului horaţian (***Caietul verde***, ***Elegiile***); a se vedea şi însemnările lui Şerban Cioculescu la ***Ţărm pierdut***[23] ori secţiunea "Ion Pillat" de Ion Rotaru[24] sau capitolul "Poezia chtonică" semnat de Ov.S. Chrohmălniceanu[25].

Într-un text antologic, Nicolae Balotă[26], intersectându-se cu poetica pillatiană în momentele ei decisive, va defini profilul pillatian ca pe unul alcătuit prin conjugarea armoniei luminoase, ionice, cu extazul transcendental tracic, aşadar prin reunirea apollinicului cu dionisiacul. Dar până la această arhitextualizare, Nicolae Balotă interceptase exuberanţa vitală contopită cu moartea; întoarcerea tuturor împătimiţilor ordinii din istoria culturii europene (şi Ion Pillat a fost unul dintre ei), ca spre o epocă a armoniilor edenice, spre Elada, spre antichitate; admirarea echilibrului şi a armoniei virginale; regăsirea în chiar sufletul omenesc a nemuritoarelor sale temelii; conceperea poeziei ca pe o artă, ca pe o efuziune lirică, o exclamare, ca pe o durată pură bergsoniană, în care cuvintele îşi reiau libertatea şi minunea primei lor întrebuinţări, adamice, în Eden, şi reînvaţă sunetul apelor şi al frunzelor pururea nou; tendinţa liricului de a deveni un limbaj în sine. Fără a ne teme de mirajul supralicitării, cristalizăm noi înşine o formulă a paradisiacului pillatian. Acesta leagă, prin urmare, mioriticul de orfic, poeticul românesc de cel elin, sub semnul integrării "poeticului sub formele sale tradiţional-autohtone în spaţiul-matrice al unei mitic-clasice Elade"[27].

Note:

1. Pompiliu Constantinescu, *Poeţi români moderni*, Editura Minerva, Bucureşti, 1974, pg. 43.
2. Petru Comarnescu, *Kalokagathon*, Fundaţia regală pentru literatură şi artă, Bucureşti, 1946.
3. Benedetto Croce, *Poezia*. Editura Univers, Bucureşti, 1972.
4. Idem, Ibidem, pg. 232.
5. Tudor Vianu, *Scriitori români* III, Editura Minerva, BPT, 1971, pg. 372 - 373.
6. Nichifor Crainic, *Nostalgia paradisului*, Editura Moldova, Iaşi, 1994, pg. 210.
7. Dumitru Micu, *"Gândirea" şi gândirismul*, Editura Minerva, Bucureşti, 1975, pg. 456.
8. Ion Pillat, *Poezii* (I), Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1967, pg. 120.
9. Idem, Ibidem, pg. 110.
10. Idem, Ibidem, pg. 104.
11. D. Micu, op. cit., pg. 470.
12. René de Chateaubriand, *Geniul creştinismului*, Editura Anastasia, Bucureşti, 1998, pg. 16, 67, 231.
13. D. Micu, op. cit., pg. 481.
14. Dan Pavel, *Bibliopolis*, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1990.
15. Idem, Ibidem, pg. 47.
16. Ion Pillat, *Opere* (1927-1944), 3, Editura Eminescu, Bucureşti, 1976, pg. 43.
17. Idem, Ibidem, pg. 93.
18. Mircea Eliade, *Drumul spre Centru*, Editura Univers, Bucureşti, 1991, pg. 152.
19. Ion Pillat, op. cit., pg. 63.
20. Nicolae Manolescu, *Poezia română modernă de la G. Bacovia la Emil Botta*, Editura Allfa / Paideia, Bucureşti, 1996, pg. XXXVII.
21. Nichifor Crainic, op. cit., pg. 255.
22. Ion Pillat, *Poezii*, Editura Minerva, Bucureşti, 1975, Colecţia Arcade, postfaţă de Cornel Ungureanu, pg. 275-291.
23. Şerban Cioculescu, *Aspecte literare contemporane*, Editura Minerva, Bucureşti, 1972.
24. Ion Rotaru, *O istorie a literaturii române*, vol. IV, Editura Porto-Franco, Galaţi, 1997, pg. 227.
25. Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura română între cele două războaie mondiale*, vol. II, Editura Minerva, Bucureşti, 1974, pg. 109.
26. Nicolae Balotă, *Arte poetice ale secolului XX*, Editura Minerva, Bucureşti, 1976, pg. 97.
27. Idem, Ibidem, pg. 124.

Ex-Libris. Felix Hollenberg
Katalog zur Ausstellung in der Stadtbücherei Stuttgart Wiehelmspalais. 25 Januar bis 23 Februar 1991

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Itinerar francofon

În Sud, cu Panait Istrati... (III)

Teofil BĂLAJ

Cealaltă istorie, a industriei vacanței, este însă mai nouă. La 12 februarie 1897 tînărul locotenent Widman, din batalionul 28 vînători de munte, a urcat pentru prima oară versantele vîrfului Guillaume – (2500 m) din Alpii francezi.

Suişul a durat şapte ore iar coborîtul, pe schiuri, numai o oră şi jumătate. Schiurile erau importate de la Stockholm şi fuseseră unse, pentru această împrejurare, cu heringi proaspeți.

Tînărul ofițer a fost considerat atunci ca un nebun simpatic şi nici unul din cei peste zece milioane de schiori actuali de pe pîrtiile Alpilor nu ştie cît de mult a însemnat "nebunia" lui dintr-o permisie obişnuită pentru această înflorire cu adevărat spectaculoasă a sporturilor de iarnă din această parte a lumii.

Chamonix, Les Roches, Les Carros, Chatel, Megèves, Saint-Gervais, La Clusaz, Les Contamines, Morzine, Les Gets, Val d'Isere, Vars, La Plagne...

Stațiunile franceze marchează itinerarele vacanței de iarnă cu prospețimea tinereții lor molipsitoare.

De exemplu această "nou născută": *La Plagne*.

Ilustrație la "Ciulinii Bărăganului"

Muntele nu cunoscuse pînă acum cîțiva ani nici un şantier. Autorii proiectului: campionul de schi Émile Allais şi unul dintre cei mai cunoscuți alpinişti francezi, Pierre Leroux, învingătorul vîrfurilor Jannu (7710 m) şi Maklau (8481 m) din masivul Himalaya, care au descoperit încîntătoarele împrejurimi numite de localnici *La Plagne* într-o excursie obişnuită de sfîrşit de săptămînă.

Problemele amenajării – multe şi dificile – începeau cu transportul oamenilor şi materialelor la 1970 de metri altitudine, avînd cea mai apropiată cale de acces la Aime, o localitate aflată la peste 20 de kilometri.

Şi totuşi...

În mai puțin de trei ani, Savoia a mai cîştigat o stațiune cu peste cinci mii de locuri. Atît de puțin pentru că Émile Allais şi Pierre Leroux nu îndrăgesc gigantismul.

Majoritatea oaspeților acestei stațiuni sînt tineri şi foarte tineri.

– *Ambianța de intimitate este cea mai prețuită în zilele de vacanță* – îşi explică foştii campioni preferințele de "animatori" ai stațiunii.

Şi nu se înşeală cîtuşi de puțin.

Instalațiile mecanice de transport – telecabina, telescaune, teleschiuri – şi ingenioasa rețea de iluminat cu care sînt dotate cele şaptesprezece piste amenajate pentru toate categoriile de abonați – de la începători la virtuoşii curselor de viteză pe pîrtiile cu 1000 de metri diferență de nivel sau la adepții slalomului cu instalațiile în întregime automatizate – totul este gîndit tinereşte, de către tineri şi pentru tineri.

Atracțiile inedite pot înlocui în orice clipă lipsa de poftă de a urca pe schiuri într-o zi. Există aşa-numitele taxiuri ale zăpezii: vehicule surprinzătoare prin ingeniozitatea de robot cu care se deplasează, dirijat, pe şenile. Există apoi "Pilatus", taxiul-montan, un avion al Companiei "Air Alpes". Atît cu robotul pe şenile cît şi cu avionul deprins să aterizeze pe platourile înzăpezite, imaginea Alpilor cu ghețarii lor legendari poate fi întregită din unghiuri noi.

Pe pămînt, în complex, servicii speciale sînt pregătite să-şi asume cu maximum de operativitate oricare din obligațiile tracasante care ar putea umbri o vacanță: se închiriază doici, bucătari, îngrijitori de cîini şi de pisici, bunicuțe care ştiu poveşti pe tema preferată a "subiectului", Napoleoni la diferite vîrste – cu recuzită proprie şi cîți profesori de gimnastică, maseuri sau monitori de sporturi alpine doreşti.

O curiozitate a stațiunii este şi aceea de a fi fost construită în stil "paquebot". Adică, din apartamentul pe care-l ocupi poți să faci o vizită prietenilor care locuiesc în altă vilă, să-ți faci tîrguielile din elegantul complex comercial, să te duci la cinematograf, la bar sau la gară fără să pui piciorul pe zăpadă.

Scările rulante, ascensoarele şi trotuarele mobile fac pentru dumneavoastră toate eforturile necesare deplasării prin acest veritabil oraş al viitorului.

Dumneavoastră nu trebuie decît să plătiți – par a spune ingenioşii animatori ai stațiunii.

Şi într-adevăr numai atît trebuie să faci.

Alpii sînt cu adevărat impresionanți în preajma legendarului Mont Blanc dar dacă nu s-ar fi urcat pe schiuri în 1897 tînărul locotenent din batalionul de vînători de munte, poate că o ceaşcă de ceai sau o fotografie în această împărăție de basm ar fi costat cu mult mai puțin decît costă acum.

(*va urma*)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Evocare

Mateiu I. Caragiale

Sionu, 12 octombrie 1928 - *La 22 august, anul acesta, flamura mea "coupée" verde pe galben a fluturat pentru prima oară la Sionu. O privesc scriind aceste rînduri şi în ciuda vîrstei constat cu mulţumire că din dorinţele mele cele mai de căpetenie cîteva s-au împlinit, cea mai fierbinte îndeosebi: aceea de a avea o moşie. Am una, mică dar frumoasă, pe care o voi păstra "per fas et nefas" atît cît îmi va fi dat să mai trăiesc. Astăzi a fost frumos, senin şi cald; în curte, sub ochii mei se depănuşază porumbul, mari grămezi de aur se înşiră şi cresc; le dijmuiesc. Mă simt bine la mine la ţară, voi încerca să aclimatizez aici profunda chietudine rustică italiană.*

Sionu, 3 noiembrie 1928 - *La întîi noiembrie a apărut revista* Gîndirea *cu sfîrşitul ultimei părţi din* Craii de Curtea-Veche.

Chiar de la apariţia primei părţi, această lucrare a fost primită cu o favoare poate fără precedent în literatura română. Pentru munca aspră şi pentru obositoarea obsesie la care m-a supus, nu-i port pică: este cu adevărat magnifică. Concepută întîi nebulos în 1910, s-a dezvoltat şi s-a cristalizat încetul cu încetul pînă la 1 septembrie al acestui an, cînd, către orele trei şi jumătate, am terminat penultima tranşă, pe care o precedase cea din urmă.

Pentru nimic în lume nu m-aş apuca să scriu o bucată literară, cît de neînsemnată, fără a-i avea asigurat, cuvînt cu cuvînt, sfîrşitul.

(*Jurnal*)

La sfîrşitul lunii martie, în salonul Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" a avut loc un medalion Mateiu I. Caragiale, manifestare prilejuită de împlinirea a 115 ani de la naşterea autorului.

Criticii literari Barbu Cioculescu şi Dan Cristea au reliefat aspectele semnificative ale creaţiei mateine, aducînd în atenţie simbolistica heraldică a celui care a scris fermecătoarele pagini ale *Crailor de Curtea-Veche*. În final, actriţa Olga Bucătaru a recitat cîteva poeme din ciclul *Pajere*, texte lirice plăsmuite din "închipuiri, taine şi iluzii", cum afirma unul dintre vorbitori.

Medalionul Mateiu I. Caragiale, organizat din iniţiativa Bibliotecii Municipale, a readus în lumină opera inconfundabilă a unui mare artist al cuvîntului. (*Horia FRUNZĂ*)

Şerban Cioculescu

[...] Acesta era Mateiu cel adevărat. A fost, în curs de prea puţini ani, poate nici zece la număr, din 51 de viaţă, funcţionar. Cum ţinea să pară decent? În prezenţa familiei Ştefanei Velisar Teodoreanu, a cerut o foarfecă şi şi-a tăiat, ostentativ, franjurile de la pantalonii roşii. Umbla cu ghete scîlciate, uzate, dar se purta rigid, cu o fizionomie impasibilă şi cu comisurile gurii dispreţuitoare, nesinchisindu-se de gura lumii, în anii de mizerie, dar căutînd compania numelor de casă istorice şi acceptînd invitaţiile lor la cafenea, bodegă sau restaurant, cu riscul de a fi categorisit de Vasile Lovinescu "un pique-assiette" (pe româneşte, lingeblide!). Numai căsătoria i-a permis să-şi încerce deplina stilare impunîndu-şi severe principii de comportare, printre care şi desfacerea legăturilor cu oamenii de altă teapă, spre a se "descanalia", adică a evita raporturile cu "canalia. Prototipul infect al acesteia a fost să fie, literariceşte vorbind, în *Craii*, Pirgu. El este însă victoria realităţii, deşi şarjate, asupra mitologiei, reprezentate de Paşadia şi Pantazi, zeii săi imaginari, rămaşi, şi în ochii criticii celei noi, figuri inconsistente, sau, în cazul cel mai bun, proiecţii ideale. (*Caragialiana*)

Barbu Cioculescu

[...] S-a vorbit de artificialitatea prozei mateine, confundîndu-se un laborator cu rezervorul auctorial al scriitorului, scriitura cu o alchimie, de unic, irepetabil reţetar. Ca trimitere, în amplele perioade mateine zvîcnesc iluminări scrutînd locul şi soarta unei comunităţi, prin prisma fatalităţilor locului şi a unui sacru existenţial ce nu se poate confunda cu absurdul, aşa cum nici timpul nu este neant, ci muzică, revenire. Vers şi proză, opera mateină se clarifică în direcţia chemărilor Scumpului Trecut, ca o voce singulară şi patetică, de neconfundat, fabuloasă. (Studiu introductiv la *Opere*)

Ediţia Romulus Vulpescu

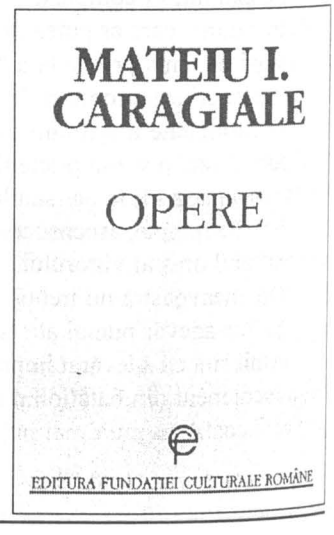

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sub aparențe calme, am fost multă vreme un neliniștit și un iritat, mai sînt încă, deși mult mai puțin, socot că în curînd, nu voi mai fi de fel. Împiedicat de a face o frumoasă carieră normală, constrîns a duce cea mai mare parte din timp o viață diametral opusă aceleia pentru care mă simțeam făcut, contrariat și neînțeles, n-am putut să mă realizez decît sporadic pînă la vîrsta de cincizeci de ani. Am fost condamnat să trăiesc sărac, eu care, mai mult decît oricare altul, eram născut să fiu bogat și să mă bucur pe larg și totodată cu sagacitate de tot ce-mi pot oferi frumoasa civilizație și confortul ei. Și, totuși, n-am făcut nimic ca să devin bogat și cînd am avut prilejul, l-am pierdut în mod stupid.

(Pagină de jurnal)

Craii de Curtea-Veche

[...] Pantazi plăti, împărțind bacșișuri grase băieților și lăutarilor. Plecarăm. Dar la ieșire, trăsura închisă care îl aștepta pe Pașadia în ulicioara îngustă din fața birtului, nu putu să se miște înainte din pricina unui ghem de oameni ce, în rîsete și țipete, se rostogoli pînă lîngă noi. În mijlocul învălmășelii, urlînd ca o fiară, o femeie se lupta cu trei vardiști țepeni ce abia puteau s-o dovedească. Pomenindu-ne cu ea aproape în brațe, tuspatru deterăm un pas înapoi.

Bătrînă și veștejită, cu capul dezbrobodit și numai zdrențe toată, cu un picior desculț, ea părea, în turba-i cumplită, o făptură a iadului. Beată moartă, vărsase pe ea și o trecuse neputința, ceea ce umplea de o bucurie nebună droaia de derbedei și de femei pierdute ce-i făceau alai strigînd: Pena! Pena Corcodușa!

Băgai de seamă că Pantazi tresări deodată și păli. Dar la vederea noastră, Corcodușa fu cuprinsă de o furie oarbă. Ce ne fu dat să auzim ar fi făcut să se cutremure inima cea mai păgînă. Pirgu însuși rămase cu gura căscată.

– Ascultă cu atenție și memorează, îi șopti Pașadia, ai ocazia să-ți completezi educația de acasă.

Vardiștii îndepărtară bețiva. Pantazi intrase în vorbă cu o fetiță ce, zîmbind, își ațintise tot timpul asupra acelei triste priveliști a nemerniciei omenești uitătura vioaie și semeață, întrebînd-o dacă știa cine era ticăloasa bătrînă care acum se trîntise în mijlocul podului, ca ursul, și nu mai voia să se scoale.

– E Pena Corcodușa, răspunse fetița. S-a îmbătat iar. Cînd e trează e cumsecade, dar dacă se ciupește, face urît.

După ce-i strecură ceva în mînă, Pantazi o mai descusu pe fată. Aflarăm că Pena trăia pe lîngă Curtea-veche, sta la biserică la pangar, făcea treabă prin piață. Îndeletnicirea ei de căpetenie era să scalde morți. Fusese și la balamuc mai demult.

Cu mare caznă vardiștii izbutiseră să o ridice. Cînd se văzu în picioare și dete iar cu ochii de noi, se zbîrli din nou, gata să reia de-a capul prietenoasa-i întîmpinare, fiind însă smucită se înecă și glasul i se pierdu în bolboroseli.

– Crailor, ne mai strigă totuși. Crai de Curtea-veche.

Vorbise prin ea oare altcineva, de altădată – cine știe? Dar ca această zicere uitată, demult scoasă din întrebuințare, nimic pe lume nu cred să-i fi putuț face lui Pantazi atîta plăcere. I se luminase fața, nu se mai sătura de a o rosti.

– E într-adevăr, recunoscu Pașadia, o asociație de cuvinte din cele mai fericite; lasă pe jos "Curtenii calului de spijă", cu aceeași însemnare, din vremea lui Ludovic al treisprezecelea. Are ceva ecuestru, mistic. Ar fi un minunat titlu pentru o carte.

– Nefericita Pena, murmură Pantazi cu melancolie, după un răstimp de tăcere, sărmană ființă, aș fi crezut eu să te mai întîlnesc? De cîte nu-mi aduci aminte!

– Cum, o cunoști? întrebă mirat Pirgu.

– Da, e o istorie veche. [...]

Domnița

Verzi-tulburi ochii-i galeș revarsă pe sub gene
Ispita pătimașă și doru 'nveninat.
E-înaltă, cu păr galben, cu mersul legănat,
În grelele-i veșminte pășind măreț și-alene.

Mișcările-i sunt line, molatece, viclene,
Și dulcele-i grai curge duios și răsfățat,
Dar, cine-i cată 'n față se perde săgetat
De negrul arc ce 'mbină trufașele-i sprincene.

Muiată 'n nestimate și 'n horbote de fir,
În mâna-i – spelbă floare de ceară străvezie –
Ea poartă pe subțirea năframă nerămzie

Ca un potir de sânge un roșu trandafir –
Și, tot ca el, rănită în plină tinerețe,
Tânjește, se 'nfioară și moare de tristețe.

La princesse

Vert-flou, d'entre les cils, son doux regard refrène
La frénétique envie et le malin désir.
Cheveux blés-mûrs, et svelte, elle avance à loisir
Sous ses lourds vêtements, d'une démarche hautaine.

Ses mouvements sont lents, adroits, un geste à peine,
Et sa voix tendre est telle un exquis élixir;
Mais, qui la mire droit sent, tel un dard, jaillir
– De l'arc noir de ses fiers sourcils – la fin soudaine.

Couverte de joyaux, de guipures, d'orfrois,
Dans sa main – pâle fleur de cire diaphane –
Tenant un voile orange et si léger qu'il plane,

Plus une rose-feu – ciboire rouge – aux doigts,
Blessée aussi, comme elle, au cœur de sa jeunesse,
Elle languit, frissonne et se meurt de tristesse.

(Echivalență franceză de Romulus Vulpescu)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Puncte de vedere

Globalizarea – determinantă a dezvoltării științei, tehnicii și economiei naționale

Prof. dr. ing. Paul SVASTA
Dr. ing. Petrin DRUMEA

Globalizarea, sintagma ce dorește să caracterizeze economia, știința, tehnica, arta, cultura și viața socială din ziua de astăzi, nu este o expresie a ultimilor ani. Practic, se poate spune că partea de lume ce nu era inclusă în "lagărul socialist" a promovat, începând cu ultimele decenii ale secolului nostru, organizarea economică într-o structură orientată continuu spre globalizare. Creșterea ponderii companiilor transnaționale alături de diminuarea rolului și numărului marilor firme naționale, tradiționale a fost determinată de competiția din ce în ce mai acerbă impusă de economia de piață și a constituit unul dintre primii pași ai mondializării. Concurența, în contextul unei economii libere, pretinde competitivitatea produselor realizate de o companie, iar aceasta poate fi asigurată doar dacă produsele, corespunzător unei anumite clase de produse, prezintă performanțe maxime la costuri minime. O relativ sumară analiză a cerințelor de competitivitate a produselor poate să conducă la obligativitatea globalizării. De fapt, de mai mult timp, în economia mondială activă și performantă, pe lângă zonele Euro-Atlantică și Japonia, au fost atrase zone aflate la potențiale economice diferite, cu mare dorință de dezvoltare și modernizare, cum este zona Asia-Pacific. Conlucrarea dintre aceste zone a condus la apariția "tigrilor asiatici", grupare de țări dornice de dezvoltare și cu strategii adecvate, unde a început deja să se vadă rezultatele creării unei economii prospere.

Poate că apariția globalizării a condus printre altele și la schimbările dramatice ce au avut loc la sfârșitul deceniului trecut în Europa, schimbări ce au asigurat desființarea totalitarismului în țările din estul continentului și au creat condiții de salt economic. Este adevărat că statele post-totalitare europene ce se străduiesc să se dezvolte pe principii democratice, se confruntă cu dificultăți de racordare la conceptul actual ce domină viața economică, însă trebuie remarcat că unele dintre ele au reușit să se adapteze mai repede globalizării, în timp ce altele, printre care, din păcate, se numără și țara noastră, încă mai "orbecăiesc în întuneric", încercând să adapteze vechile structuri economice la economia existentă actualmente în lume. În același timp asistăm la un proces de integrare europeană, proces la care țara noastră dorește să adere. La ce conduce de fapt procesul de integrare dacă nu la dispariția granițelor economice, la o colaborare mai strânsă între companii aparținând unor națiuni diferite, la parteneriate între persoane aflate în zone geografice situate la mari distanțe. Colaborări și parteneriate ce astăzi sunt un firesc al lucrurilor păreau la începutul secolului de-a dreptul de neconceput. Cine și-ar fi putut imagina, atunci, că firma Opel ar putea echipa anumite tipuri de mașini cu motoare produse în fabrici din afara granițelor Germaniei. La fel poate fi amintită compania Mercedes. Și exemplele pot continua. Globalizarea trebuie înțeleasă nu ca un scop în sine ci ca un concept ce asigură eficiență în finalizarea unei anumite acțiuni. Cu certitudine că nu s-ar vorbi astăzi de globalizare dacă nu s-ar fi constatat efectele economice pozitive ale acesteia. Este un exemplu clar cum economicul dictează politicul și nu invers. De altfel, orice economie sănătoasă și prosperă este construită pe un atare vector, în primul rând economicul și ulterior politicul. Poate fi politicul, conceptual, extrem de bine constituit, poate include numeroase idei nobile, măreție, umane etc., dar racordarea sa la economie să fie greu de realizat. Experiența prin care a trecut țara noastră în aproximativ jumătate de veac de totalitarism și în ultimii zece ani de tranziție a dovedit indubitabil că primatul politicului asupra economicului nu poate fi decât păgubos în evoluția unei societăți. Printre multele proverbe moștenite de la strămoșii noștri, unul accentuează cele precizate mai sus: "primum vivere, deinde philosophari". Este evident că este necesar ca o societate să dispună de traiul zilnic, să fie eliberată de grija zilei de mâine și detașată să-și facă planuri de viitor, să filozofeze la cum va trebui să procedeze pentru a o duce din ce în ce mai bine. Teoretic, căruța poate înainta, dar extrem de greu, cu numeroase adaptări, ce implică costuri ridicate, performanțele de rulaj scăzute, dacă este plasată înaintea cailor, când firesc ar fi ca aceștia să fie înhămați la căruță pentru a o putea trage eficient. Suntem convinși că toată lumea ar putea exclama că este logic ca un cal sau caii să tragă căruța, dar din păcate, numeroase acțiuni la care am asistat sau asistăm pot fi incluse în categoria exemplului descris înainte, în care căruța a fost plasată înaintea cailor, lucru care explică motivele pentru care societatea noastră, "căruța", înaintează cu mare dificultate. Ce este de făcut? Răspunsul este pe cât de simplu, pe atât de complex, și anume că trebuie să se acționeze în firescul și logica lucrurilor, așa cum au făcut cei care au reușit sau

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

sunt pe cale să reușească și să fie creată o linie directoare de dezvoltare, o strategie în interes național, ruptă de luptele politice în esența ei. Eforturile societății trebuie canalizate spre un scop și nu lăsate să se disipeze la voia întâmplării. Printr-un conductor circulă curent doar dacă electronii din metal sunt determinați să se deplaseze în același sens. Agitația, deplasarea haotică a electronilor dintr-un material nu poate să determine trecerea unui curent atâta timp cât aceștia nu sunt plasați într-un câmp electric care-i obligă să se deplaseze în aceeași direcție și astfel contribuția fiecăruia, cu toate că este nesemnificativă în ansamblul curentului, datorită numărului foarte mare de electroni ce participă la conducție, începe să-și aibă importanța ei. În cercetare, ca de altfel și în producție, de-a lungul ultimilor ani, s-a promovat conceptul "Ceea ce este interesant se cercetează cu justificări numeroase: că așa se face pe plan mondial, că tendința în lume arată că... etc.", un fel de mimare ilogică a globalismului, în loc să se promoveze conceptul conform căruia ce se cercetează sau produce este interesant și util pentru societatea românească, se aplică în folosul acesteia și ca atare se justifică pe deplin să investești energie și bani pentru a contribui la înțelegerea și stăpânirea fenomenelor ce intervin. Cercetarea nu trebuie să fie doar un hobby, ea trebuie să fie o profesie. Un hobby se face din plăcere, nefiind urmărite rezultatele, pe când o profesie este ceva ce-ți asigură existența ca individ și care are o finalitate utilă și acceptată pentru societate. Idealul către care trebuie să tindem este ca profesia să devină un hobby și nu invers, ca hobby-ul să devină o profesie, întrucât pentru societate contează rezultatele. Dacă în primul caz în urma profesiei rezultă efecte economice în folosul societății, bine ancorate în tendința mondială, în al doilea caz în care cercetarea este abordată ca hobby, efectele economice sunt rare și mai ales în folosul individului, cu toate că resursele utilizate sunt de la societate.

Ce reprezintă de fapt pentru tehnică globalizarea? Cum trebuie să fie pregătite tehnic companiile pentru a putea fi incluse în concertul globalizării? Sunt de fapt doar două întrebări din sfera inginerească, pe lângă altele ce ar putea veni din sfera economică, socială, politică etc. Un răspuns mult simplificat la întrebările puse ar scoate în evidență că la fabricarea unui produs participă un număr mai mare sau mai mic de persoane juridice. În literatura de specialitate un produs este oferit spre vânzare de așa numita întreprindere integratoare (OEM – *Original Equipment Manufacturer*) care colaborează în realizarea produsului cu companii contractoare (CM – *Contract Manufacturer*). Atât OEM-ul precum și numeroasele CM-uri pot fi răspândite pe tot globul pământesc. Compania Toyota, de exemplu, își fabrică în propriile unități doar 20% din reperele ce constituie mașinile Toyota, restul fiind externalizate (*Outsourcing*). Bineînțeles că externalizarea activităților din companie este efectuată în condițiile în care rezultatul obținut de parteneri (CM) se ridică la nivelul standardelor tehnice și pecuniare cerute de compania OEM. Între OEM-uri și CM este necesar să existe o perfectă compatibilitate funcțională, aceasta neputându-se realiza fără o stăpânire perfectă a tehnologiei informației și a comunicațiilor. Este greu de imaginat cum ar fi arătat globalizarea într-o eră fără să existe calculator, fără să existe Internet, adică fără să dispunem de informatizare și, respectiv, comunicații. Dezvoltarea explozivă a calculatoarelor, a sistemelor de operare, a programelor de aplicații a dat "frâu liber" spiritului uman confruntat de milenii cu dorința înfruntării necunoscutului pentru a-l putea înțelege și, în cunoștință de cauză, să conceapă produse folositoare activităților ce se dezvoltă în lume. Astăzi nu se poate concepe o activitate de cercetare-dezvoltare-inovare performantă fără să se dispună de o tehnică de calcul pe măsură. Mediile de proiectare asistată pe calculator, mediile CAD sunt extrem de diversificate, fiecare disciplină inginerească ajungând să dispună de un mediu specific și astfel vom întâlni mediul CAD pentru mecanică, mediul CAD pentru electronică, mediul CAD pentru chimie etc. În ultimul timp asistăm la asaltul programelor de aplicații asupra unor zone considerate mult îndepărtate de tehnic. Din ce în ce mai mult sunt prezente programe pe calculator care ajută la traduceri de texte sau ajută la scrierea corectă a textului din punct de vedere gramatical. Asaltul tehnicii de calcul, înțeleasă în integralitatea ei, necesită un efort susținut din partea acelora care o utilizează sau ar urma să o utilizeze. Problema resurselor umane devine din ce în ce mai acută, motiv pentru care nu poate fi concepută implicarea unei societăți în contextul globalizării fără ca ea să dispună de resursele umane necesare, compatibile cu rigorile impuse de standardul atins de țările dezvoltate.

Prezența în lume a conceptului celor trei L (*Long Life Learning*) arată faptul că nu se mai poate concepe ca ființa umană să nu învețe continuu, cu preponderență pe întreaga durată a perioadei active. Nu o să putem participa la globalizare fără stăpânirea la zi a tehnologiilor informatice și a celor de comunicație și nu o să putem stăpâni nimic fără legarea cercetării și producției de ceea ce se întâmplă în mod curent în lumea civilizată.

Este important să se rețină și faptul că globalizarea include atât piața cât și producția. Cine nu va fi capabil să intre în globalizare cu ambele, sigur va intra doar cu piața, caz în care va fi condamnat la un statut de perpetuu consumator al rezultatelor globalizării. Prezența cu statutul de producător permite unui participant accesul la resursele necesare finanțării consumului de care are nevoie și nu doar la preluarea a ceea ce le rămâne sau nu le place celorlalți. Subliniem necesitatea definirii precise și corecte a limitelor globa-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

lizării, pentru a evita "internaționalizarea" specificului național.

Globalizarea nu înseamnă renunțarea la tot ce e național ci doar renunțarea la izolare tehnică, științifică, culturală în epoca informaticii și a telecomunicațiilor, precum și afirmarea puternică pe plan internațional a tot ceea ce reprezintă act de creație care poate susține și valorifica eforturile noastre.

Pentru România este evident că nu poate lupta pe toate fronturile producției și ca atare trebuie găsite "nișele" în care putem face lucruri competitive. Politicienii trebuie să sprijine domeniile "nișă" indiferent cât vor lupta pentru ele pe plan internațional. Sigur că în aceste nișe pot pătrunde mai ușor IMM-urile, dar mare atenție că acestea, în multe cazuri, trebuie să lucreze pentru mari unități care trebuie să activeze pe teritoriul României, indiferent de natura proprietății (de stat, privată, românească sau străină).

Cercetarea științifică, învățământul superior, tehnica, tehnologiile și producția sunt incluse în globalizare, participă și astăzi la acest fenomen, dar trebuie făcută precizarea că mai mult ca urmare a intereselor firmelor multinaționale și a dorinței individuale, a efortului propriu al specialiștilor din diverse domenii și mai puțin ca urmare a unei strategii naționale lansate și sprijinite de spectrul politic. Ideea vehiculată și susținută cu rea credință sau din lipsă de gândire strategică privind includerea în procesul globalizării doar a turismului, a unei părți a agriculturii și a sportului, fără implicarea științei, artei, culturii, industriei și în general a producției este o idee falimentară care poate ipoteca viitorul țării pe o foarte lungă perioadă. Practic, domeniile vieții economice și sociale care vor fi conectate la tendințele mondiale se vor dezvolta, vor deveni competitive, celelalte, cu multă șansă, vor supraviețui.

Cele prezentate conduc la concluzia că apariția globalizării în lume este ceva firesc, este în concordanță cu evoluția umanității, că ea se va dezvolta indiferent de faptul că se va găsi cineva care nu dorește să fie implicat în cadrul ei. A rămâne în afara procesului de globalizare reprezintă un lux pe care nu și-l poate permite foarte multă lume. Ca atare, întrucât trebuie să se participe la globalizare, este necesar să se militeze pentru acțiuni capabile să conducă societatea la acest deziderat. Pentru aceasta, un rol strategic de necontestat îi revine felului în care este asigurată resursa umană capabilă să răspundă exigențelor impuse de globalizare. Cu alte cuvinte, trebuie dezvoltate învățământul și cercetarea pentru a pregăti specialiștii capabili să lucreze într-o lume globalizată, care să permită dezvoltarea economică a României și în final să ridice nivelul de trai și de civilizație al țării, așa cum își dorește toată lumea. Revenim la ideea că globalizarea a apărut, există și se va dezvolta indiferent de ce va face România. Pornind de aici va trebui să admitem că direcția și sensul dezvoltării sunt stabilite deja de alții, țării noastre rămânându-i de fapt soluția încadrării în tendință și a luptei pentru un loc mai bun în distribuția mondială. Globalizarea, înainte de a însemna avantaje și dezvoltare, înseamnă efort și luptă pentru crearea unei vieți economice, tehnice și științifice distincte. Globalizarea nu poate fi ocolită sau păcălită ci trebuie înțeleasă și utilizată în toate aspectele ei, fie că ne place sau nu, pentru că altfel se ratează șansa istorică a participării la dezvoltare. Nu va exista nici un fel de dezvoltare în izolare. O atitudine de respingere totală sau o atitudine de acceptare totală, fără nuanțe, sunt la fel de periculoase și neproductive.

(Comunicare susținută la Colocviul **"Global și Național în lumea contemporană. Locul României"**, organizat de Forumul Democrat din România, 24 februarie 2000)

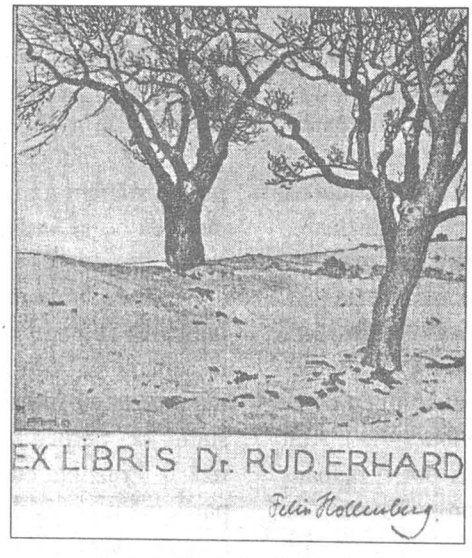

Ex-Libris. Felix Hollenberg
Katalog zur Ausstellung in der Stadtbücherei Stuttgart Wiehelmspalais. 25 Januar bis 23 Februar 1991

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Francezii și studiul istoriei (IV)

Dezbatere organizată de revista "Historia" cu ocazia apariției numărului 400. 1980

"Cunoașterea istoriei, atât de profund legată de viața omului, trebuie să fie, până la urmă, cronologică și evenimențială, dar nu numai atât, deoarece Istoria nu este numai o cascadă de evenimente. Dacă evenimentele pot părea mai aproape de înțelegerea tinerilor, întoarcerea la sursele Istoriei este la fel de fundamentală. Trebuie să se plece din planul apropiat la cel îndepărtat, de la actual la trecut. Curiozitatea merge întotdeauna de la mai apropiat la mai îndepărtat, de la mai concret la mai abstract și de la cel mai recent la cel mai îndepărtat în timp". Și Edgar Faure conchide:

"Ne aflăm într-o perioadă în care spiritul uman este apucat de amețeli în fața atâtor descoperiri. În acest drum mereu ascendent, omul are nevoie de popasuri și le va găsi în istoria propriului său trecut, în istoria națiunii franceze. (...) Într-un moment în care toate popoarele, fie că trăiesc în Iran, în Quebec sau în Orientul Mijlociu, încearcă să-și susțină identitatea, de ce le-ar fi rușine francezilor de istoria lor? Acest raport între trecut și prezent, între tradiție și viitor, a fost exprimat de filosoful Jean Lacroix astfel: «Adevărul amintirii, iată promisiunea!»".

Președintele Edgar Faure a vorbit aproape 20 de minute fără a fi întrerupt de cei care-i promiseseră a-i aminti că și el fusese ministru al Educației Naționale. Este adevărat că el a precizat: "N-am făcut niciodată nici cel mai mărunt lucru care să fi scăzut nivelul predării și studierii istoriei".

Era ora 19,30 când Alain Decaux i-a dat cuvântul lui Christian Beullac care, timp de trei ore, a ascultat fără cea mai mică manifestare de nerăbdare sau de enervare un potop de critici.

Răspunzând, la început, problemelor referitoare la numărul învățătorilor calificați și la mijloacele pe care le au spre a-și exercita funcțiile, el precizează:

"În zece ani, numărul profesorilor de istorie a crescut de la 20.000 la 34.000. Creșterea demografică și școala obligatorie până la 16 ani au făcut ca numărul colegiilor să crească de 3,5 ori. Problema recrutării profesorilor, problemă comună întregului învățământ, ca și diminuarea timpului de lucru al învățătorilor alături de ceilalți francezi, a trebuit să fie rezolvată multiplicând cu 1,5 numărul învățătorilor. La ora actuală, scăderea demografică riscă să aducă cu ea o scădere a numărului elevilor în școli. În 1990, vom avea în școli cu un milion de elevi mai puțin. Pe altundeva, bugetul Educației este de 90.000.000.000 de franci".

Ministrul Educației subliniază, în continuare, importanța pe care o acordă faptului că toți francezii, fie că sunt părinți ai elevilor, pedagogi sau învățători, trebuie să fie informați în legătură cu problemele învățământului.

"Școala, într-o țară democratică așa cum este Franța, este proprietatea tuturor. Este cât se poate de bine că personalități proeminente și aparținând unor orizonturi atât de diferite au fost invitate la dezbaterea organizată de «Historia» pentru a-și spune părerea asupra felului în care se predă astăzi istoria adulților anului 2000. Toate părerile au fost exprimate și acordul a fost unanim. După cum a subliniat Edgar Faure, «istoria învață și trebuie învățată, dat fiind faptul că toți trăim în istorie»".

Educația tinerilor este o problemă gravă. Într-un asemenea domeniu trebuie să stăm departe de grabă, de pasiuni și de excese. Răsturnările succesive și contradictorii ale acestor ultimi ani – recunoaște el – au adus prejudicii tinerilor. (...) Fără continuitate, fără echilibru și fără coerență, cum se poate pretinde eficacitatea unui sistem educativ? Dar el pledează pentru reforma predecesorului său, Haby.

"Obiectivul reformei din 1975 a fost de a încerca să rezolve problema educației în ansamblu. Această reformă corespunde unei duble orientări: pe de o parte, să favorizeze egalitatea șanselor tuturor elevilor. (...) Școlarizarea obligatorie până la 16 ani a mărit considerabil numărul elevilor în școlile secundare. (...) Pe de altă parte, să dăm elevilor o structură pusă de acord cu societatea timpului lor. Și asta, pentru că, în 20 de ani, societatea s-a schimbat profund. Aceste două rațiuni au condus la modificarea conținutului care a ridicat și întreținut atâtea polemici.

Istoria are o istorie. Ea este cuprinsă într-o suită de evenimente pe care le trăim într-o societate care se transformă fără încetare. Am intrat într-o lume nouă, care este a societăților deschise. (...) Activitatea economică internațională, nevoile Franței de a face schimburi în toate domeniile cu exteriorul au lărgit considerabil frontierele. Și, astfel, Istoria s-a mondializat. De unde și necesitatea de a așeza istoria Franței în lume. Este vorba de a-i orienta pe copii, pe elevi înspre lume, fără a-i rupe de rădăcinile lor. Nu mă fac arbitru între istoricii vechi și cei noi – spune Christian Beullac. Ceea ce interesează este ca studiul Istoriei să răspundă curiozității copiilor, curiozitate stimulată de mass-media. Trebuie să-i pregătim pentru viața de adulți într-un context internațional. Nu vorbesc aici ca un cercetător sau ca un savant, nici ca ideolog sau partizan al unora sau

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

altora, vorbesc ca cetățean și ca educator".

Concret, ministrul găsește excesive acuzațiile după care unii copii sunt cufundați într-o istorie trunchiată, făcută din bucăți și fără nici o înlănțuire. "Cu siguranță – afirmă el, în esență – există o organizare tematică a studierii Istoriei în școlile secundare, dar cronologia faptelor nu a fost abandonată. Totodată, programele care, înainte, erau gândite pentru 7 ani, acum sunt pentru 4. De unde și necesitatea alegerii temelor. Dar aceasta se situează de-a lungul unei «frize tehnologice», din care dascălii sunt chemați să aleagă pentru fiecare clasă. Datele importante sunt înșiruite de-a lungul programelor. Astfel, se vădește continuitatea, care nu mai este o acumulare istovitoare și fără viață a faptelor istorice". Și ministrul repetă, cu vădită satisfacție: "Aspectul succesiv enciclopedic al Istoriei fusese denunțat de toți, părinți și educatori, într-un trecut nu prea îndepărtat. Și care este locul istoriei Franței în acest învățământ? Asupra acestui punct sunt de acord cu Michel Debré. Istoria Franței nu poate fi considerată o anexă a istoriei lumii. Îmi este suficient să mă refer la termenii reformei din 1975: «Franța trebuie să constituie elementul constant de referință, acela de la care se pleacă și unde se revine».

Rezultatele acestei adaptări a studiului istoriei sunt greu de întrevăzut din acest prezent. Mai rămâne să aplicăm programele pentru ciclul 3. Nu s-ar recomanda s-o facem înainte. La sfârșitul anului 1980 sau 1981, se va face un bilanț pentru a opera corecțiile care se vor dovedi necesare pe drum".

Ministrul admite, totodată, că în școala primară noțiunea de "istorie – materie ajutătoare" a condus la neglijarea noțiunilor de bază, a formării raționamentului. Dar o reechilibrare este în curs. Evident, însă, că nu trebuie să interzicem copiilor de a visa și de a se identifica, de exemplu, cu Vercingetorix în fața lui Caesar. O reformă a cursului mediu se află în studiu, la el participând profesori din secundar, cu scopul de a asigura continuitatea.

Un alt angajament luat de ministru: studiul istoriei și geografiei în ciclul 2, în 1 și în ultima clasă nu va suferi nici o reducere a orelor și nu se pune problema ca el să devină facultativ. Ministrul reasigură astfel, formal, pe cei care se îndoiesc, așa cum a arătat Michel Debré, că se va face din Istorie o materie pentru care, în ultima clasă, se va opta. Mai mult, începând din 1981, elevii din școala secundară, candidați la bacalaureatul tehnic, vor vedea dublat numărul orelor consacrate Istoriei și Geografiei, măsura privind peste 60.000 de elevi.

În ceea ce privește noul program pentru secundară, acum în studiu, se află în faza de concentrare, în strânsă legătură cu specialiștii și cu toți cei care se dovedesc interesați.

"Acest ansamblu de măsuri arată importanța pe care sistemul educațional francez o acordă Istoriei. Prin înrădăcinarea în spațiu și în timp pe care o aduce și prin coerența pe care o îngăduie a se instaura, această disciplină, căreia Peguy i-a adus atâtea laude, nu constituie ea, astăzi, indispensabilul fundament al întregii culturi?"

Pentru Christian Beullac, "acest studiu este încă perfectibil", dar nu se simte deloc nevoia acumulării unor alte reforme. Ministrul refuză să amintească aici despre cei care, cu 15 ani în urmă, aruncau cu pietre cerând reforme și azi fac la fel, dar consideră că se vor putea aduce corecții care să permită o echilibrare justă, de care cei care au luat cuvântul au amintit, corecții în conținutul studiului și, de asemenea, în formarea profesorilor.

"Dar, în realitate – conchide ministrul – elevii nu vor ști niciodată ceea ce învățătorii și profesorii lor vor fi învățat pentru a-i învăța".

S-a făcut ora 20. Discuțiile, începute cu mai mult de trei ore și jumătate înainte, au fost urmărite cu pasiune de o mulțime debordantă, rămasă în picioare în ușile Pavilionului Gabriel.

Alain Decaux mulțumește participanților la dezbatere, luând act de intențiile și de hotărârile ministrului: grija pentru a reda istoriei și cronologiei sale un loc corespunzător în școala primară, revizia programelor școlilor secundare, dezvoltarea învățământului tehnic și, mai ales, voința sa de a le avea pe toate în vedere.

Alain Decaux încheie spunând: "Această dezbatere organizată de «Historia» va avea rolul de punct de plecare către o evoluție pozitivă a studiului istoriei".

(Text preluat din "Timpul", nr. 51, decembrie 1999)

Traducere de Marian AVRAM

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

Conferinţa INTAMEL – Zürich, septembrie 1999

Bibliotecile şi societatea

Biblioteca Publică Centrală "Ianka Kupala" din Minsk

Tatiana AKUCEVICI

Belarusia este o ţară din Europa de Est. În ultimii ani Belarusia a fost zguduită de mari schimbări politice, ca şi alte ţări din Europa Centrală şi de Est. Astăzi, Belarusia trăieşte o perioadă nouă, importantă din istoria ei.

Bibliotecile publice sunt cele mai vechi instituţii culturale din ţară. În mod tradiţional ele sunt cunoscute ca organizaţii culturale şi locuri de depozitare şi diseminare a cunoştinţelor. În perioada Uniunii Sovietice bibliotecile publice lucrau ca centre ideologice. Revoluţia cunoştinţelor, informaţiilor şi comunicaţiilor, care are loc chiar acum, schimbă viaţa noastră şi lumea din jurul nostru. **Bibliotecile publice din Belarusia trebuie să treacă prin schimbări rapide în dezvoltarea lor, mai ales în direcţia deschiderii, diversificării şi întăririi conştiinţei de sine.**

Astăzi ele se confruntă cu anumite provocări cauzate de schimbările din societatea belarusă, de paşii ei foarte timizi spre democraţie şi spre economia de piaţă, precum şi de faptul că societatea nu-şi dă pe deplin seama de noile tendinţe referitoare la rolul acestor instituţii în societatea informaţională.

Noile condiţii sociale, dinamica din mediul bibliotecilor şi al informaţiei, noile mijloace şi servicii de comunicare, căile alternative ale organizării activităţii din bibliotecă conduc la revizuirea rolului bibliotecilor în viaţa societăţii. Analiza îi ajută pe bibliotecari să obţină experienţă din propria activitate practică şi să scoată în relief părţile slabe. Este clar faptul că în noua situaţie activitatea biblioteconomică are nevoie de o nouă gândire profesională şi de noi cunoştinţe.

Schimbările din sfera biblioteconomică sunt însoţite de multe restricţii rezultate din criza economică severă în care se află ţara în prezent. Aceasta a dus la reduceri substanţiale ale resurselor financiare ale bibliotecilor, precum şi ale potenţialului lor de a introduce noi tehnologii informaţionale. Bibliotecile publice, cu excepţia bibliotecilor municipale mari, au puţine posibilităţi de a utiliza echipament automat, baze de date etc. Sistemul de educaţie nu este pregătit să ofere noi cunoştinţe bibliotecarilor activi.

Realitatea este că majoritatea bibliotecilor publice belaruse se află totuşi în urma dezvoltării tehnologice, de realizare a potenţialelor tehnologiei digitale.

În mod inevitabil trebuie să admitem noile contradicţii dintre cerinţele de informare şi posibilităţile de realizare a acestor cerinţe, dintre fluxul de informaţii şi posibilitatea obţinerii lor. În acelaşi timp îndemânările de operare cu aceste mijloace depind de biblioteci. În funcţie de preferinţele de informare şi de politica culturală se pot pune la dispoziţie resursele şi condiţiile necesare.

Statistica arată că cererea de informaţii ale diferitelor grupuri ale populaţiei (copii, studenţi, adulţi, oameni de afaceri, persoane care au nevoie de ajutor după explozia de la Cernobâl etc.) este în creştere.

Este evident că atitudinea faţă de biblioteci trebuie să se schimbe radical deoarece numai o bază legislativă şi financiară stabilă poate garanta dezvoltarea sistemului naţional de informare. Dar ultimele documente ale guvernului referitoare la informaţie şi la instituţiile care lucrează cu informaţia nu sunt prea optimiste: nu există un loc important pentru bibliotecile publice în aceste documente. Totuşi, se recomandă ca bibliotecile să devină centre informatice şi culturale moderne.

Biblioteca Publică Centrală "Ianka Kupala" din Minsk ia parte la procesul de schimbare. Ea a fost una din primele biblioteci şi cea mai activă în a începe procesul de schimbare. Astăzi, ea se află pe calea urmăririi noilor tendinţe, încercând să profite cât mai mult posibil de schimbări, adaptându-se de asemenea la noile tehnologii, noile cerinţe, noii clienţi.

Ca să vă dăm o imagine mai detaliată a ceea ce suntem:

50 de ani Biblioteca Publică Centrală "Ianka Kupala" a jucat un rol important în promovarea valorilor naţionale şi culturale şi în educarea publicului în general.

Biblioteca a fost înfiinţată în anul 1949 în capitala ţării. A urmat o perioadă postbelică foarte dificilă. Dar a existat cerinţa de a avea o bibliotecă în comunitate – nevoia de cunoaştere. Şi astfel s-a născut biblioteca din Minsk. Titulatura "centrală" a apărut în anul 1979 când a devenit biblioteca de frunte a sistemului centralizat al bibliotecilor publice din Minsk (MCSPL). Biblioteca Publică Centrală "Ianka Kupala" are 21 de filiale. Una dintre acestea este o bibliotecă de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

muzică. Aceste filiale sunt situate în cele 9 mari sectoare ale oraşului Minsk, care va avea în viitorul apropiat o populaţie de 2 milioane locuitori. În oraş există biblioteci de diferite tipuri. Sistemul bibliotecilor publice din Minsk asigură servicii la aproximativ 180.000 utilizatori pe an. Filiala cea mai veche funcţionează din anul 1911, filiala nr. 20 a început să funcţioneze din anul 1991. Fondul deţinut (cu bibliotecile filiale, la 1 ianuarie 1999) este de 1.659.398 documente. Statisticile arată o creştere constantă a numărului de utilizatori în perioada ultimilor 5 ani.

Biblioteca nu are o clădire proprie. Ea este adăpostită în centrul oraşului Minsk şi ocupă în total 2029 mp. Spaţiul este foarte limitat, fiind insuficient pentru utilizatorii existenţi şi pentru colecţiile deţinute. Unele compartimente se află în altă clădire (secţia de achiziţii şi depozitul MCSPL). În astfel de circumstanţe noi trebuie să folosim în mod activ suprafeţele filialelor.

Biblioteca are 465 de angajaţi (inclusiv filialele). 311 sunt bibliotecari cu diplomă. Dar este nevoie de personal care să aibă cunoştinţe noi. Mulţi bibliotecari buni sunt siliţi să-şi caute un post în sectoarele private sau neguvernamentale, ca şi bibliotecarii tineri, deoarece salariile bugetare sunt foarte mici (20-25 $ USA) pentru cei în poziţii mai înaintate. Biblioteca funcţionează 74 ore pe săptămână.

Anul trecut a fost adoptat un nou plan de dezvoltare. El arată că biblioteca este în transformare. Putem înţelege şi explica părţile pozitive şi negative ale dezvoltării, putem explica ce ne lipseşte, putem specifica unde să ne concentrăm eforturile şi atenţia. Bibliotecarii înţeleg că trebuie să lupte pentru "locul lor sub soare", să-şi concentreze eforturile pentru a împlini cerinţele locuitorilor oraşului. Obiectivul planului în următorii ani (2005) este de a produce o informare şi documentare serioasă, consistentă şi amabilă pentru publicul general, dar şi pentru cerinţe speciale atunci când este cazul.

A fost formulată misiunea bibliotecii: ca un centru de învăţare, informare şi divertisment. Activităţile ei includ de asemenea expoziţii, întâlniri de familie, evenimente culturale speciale. Biblioteca editează revista de informare "Bibliofact" care se concentrează pe principalele aspecte ale activităţii biblioteconomice, pe programele pentru principalele grupuri de utilizatori şi asupra rolului bibliotecii ca o instituţie socială. Biblioteca are contacte bune cu editorii şi cu Asociaţia Bibliotecilor Belaruse.

Deşi avem multe probleme, s-a confirmat viabilitatea bibliotecii: oamenii vizitează intens bibliotecile noastre. Şi acesta este un semn foarte bun. El dovedeşte că oamenii din diferitele categorii ale populaţiei au nevoie de biblioteci. În condiţiile când oamenii nu se pot adapta rapid la noile condiţii de viaţă, când trebuie să facă faţă crizelor economice, când mulţi dintre ei au fost marcaţi de explozia de la Cernobâl, **considerăm că este necesar a acorda mai multă atenţie rolului bibliotecii publice ca instituţie socială**. Încercăm să fim cu oamenii noştri şi să-i ajutăm să facă faţă provocărilor acestei perioade istorice. De aceea sloganul bibliotecii este: "Ascultăm oraşul nostru. Lucrăm pentru dumneavoastră!"

Această lucrare doreşte să dea informaţii despre programele pe care le derulează biblioteca în oraş. În mod tradiţional biblioteca se adresează în principal grupurilor de utilizatori care sunt din punct de vedere social importanţi pentru stat. A lucra cu tânăra generaţie înseamnă a forma potenţialul intelectual al naţiunii. Biblioteca este o organizaţie importantă pentru dezvoltarea unei societăţi studioase prin asigurarea informaţiilor şi materialelor necesare pentru susţinerea învăţării continue. În primul rând biblioteca consideră ca foarte important a lua parte la programele care se derulează în ţară şi în oraş. Aceste programe sunt: "Copiii din Belarusia", "Caritate", "Tinerii ţării", "Patrimoniu", "Educaţia în metropolă" (cazul Minsk), "Familia", "Trăieşte şi fii sănătos" şi altele.

Biblioteca lucrează cu aceia care şi-au pierdut locul de muncă şi doresc să obţină cunoştinţe noi într-o nouă profesiune. Se acordă multă atenţie oamenilor în vârstă, veteranilor, familiilor numeroase, orfanilor, persoanelor cu handicap, adică membrilor cel mai puţin protejaţi din comunitatea noastră. În prezent se elaborează un nou program pentru cei vârstnici. Filiala nr. 16 funcţionează în clădirea în care locuiesc invalizi. Se recomandă ca fiecare filială să aleagă un anumit grup de utilizatori de care să se ocupe în mod special. Există programe extensive şi expoziţii oferite în colaborare cu cluburile locale, cu instituţiile de cultură şi de educaţie şi cu alţi parteneri. Biblioteca doreşte să dezvolte un parteneriat cu alte organizaţii în scopul de a sprijini dezvoltarea culturală şi economică a oraşului Minsk şi de a introduce servicii noi.

În 1995 doi domni, care tocmai organizaseră o agenţie de publicitate, au vizitat biblioteca şi s-au oferit să lucrăm împreună. Din acel moment ei au plătit bani pentru noua noastră colecţie de materiale în domeniul afacerilor şi au plătit 20% din salariile a 6 bibliotecari care lucrează în sala de lectură a Bibliotecii Centrale. Această colecţie este folosită foarte intens de persoanele care doresc să pornească o afacere proprie şi de studenţi. Noi îi ajutăm să facă primii paşi. Astăzi, "biblioteca business" primeşte gratuit, de la editori, periodice cu informaţii publicitare. Acest parteneriat ne-a inspirat şi ne-a permis să înţelegem noua importanţă a bibliotecii noastre în noile condiţii economice şi sociale.

Biblioteca lucrează mult şi pentru femei. Urmează să se elaboreze un nou program pentru această categorie de utilizatori activi ai bibliotecii. Universitatea pentru femei "Envila" este un partener în acest proiect.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

În 1998 a început un program despre ecologie. El este deosebit de important în Belarusia după explozia de la Cernobâl. Biblioteca lucrează intens pentru a-i ajuta pe cei care au venit la Minsk din zonele poluate cu substanțe radioactive, ca să se adapteze la o viață nouă; de asemenea, biblioteca îi învață pe oameni să trăiască în armonie cu natura. Astfel, filiala nr. 2 a început să funcționeze ca centru ecologic de informare pentru familii, mai ales pentru copii. Pentru ei s-a organizat o mică grădină zoologică în clădirea bibliotecii. Programul a obținut un premiu în 1999. Un parteneriat cu partidul ecologic belarus, cu oamenii de știință și cu universitățile i-a ajutat pe bibliotecari să evite diletantismul și să ofere acces la informațiile importante. Există și un club pentru copii. Aici sunt instruiți în domeniul utilizării PC-urilor pentru a lucra cu informațiile din domeniul ecologic.

Oamenii au nevoie în viață de îndrumări, de informații dar ei caută și un refugiu sau un adăpost în cultură. Biblioteca publică împlinește diversele cerințe ale tuturor utilizatorilor din comunitate. Ea își propune să fie un centru informativ, educațional și cultural. Biblioteca Publică Centrală "Ianka Kupala" din Minsk sprijină viața culturală din regiune prin: expoziții și afișe; organizarea unor evenimente artistice; pune localul la dispoziția diferitelor grupuri comunitare pentru întruniri și evenimente; organizează colecții speciale de artă, programe speciale.

În 1997 biblioteca a introdus un nou program "Biblioteca umanitară a secolului 21". Scopul acestui program este de a sprijini generația tânără în activitatea de învățare și de petrecere a timpului liber. Aceasta implică înființarea și dezvoltarea unor organizații publice culturale pentru tineri. Tinerii – studenți, elevi, intelectuali – sunt invitați să frecventeze trei cluburi: "Liberca" (cărți și lectură), "Cinemateca", "Biblioteca de muzică pentru tineri". Biblioteca a organizat o galerie de arte vizuale, NOVA. Cluburile și galeria NOVA sunt conduse de profesioniști tineri și ele se bucură de mare popularitate în oraș. O nouă colecție de periodice despre artă a intrat în bibliotecă.

Tinerii au ocazia de a utiliza colecția bibliotecii, a obține noi cunoștințe despre artă și literatură, a învăța să gândească singuri, să compare diferite opinii, să analizeze ceea ce văd și aud. Ei pot să extragă idei noi, moderne din materialele informative: filme, video, audio, cărți și reviste. Programul contribuie la viața culturală a comunității. Biblioteca este un loc potrivit pentru oricine și are un spațiu special pentru întruniri și expoziții. Programul îi ajută pe bibliotecari să invite noi utilizatori și să-și îmbunătățească imaginea.

Biblioteca are o experiență pozitivă în organizarea unui centru de informații pentru ministerul educației. A existat un proiect sprijinit de OSI. Biblioteca și grupul de profesori din minister au lucrat intens pentru a oferi profesioniștilor acces la informație. Dar acum nu avem nici un centru în bibliotecă deoarece OSI nu lucrează în țară. Lucrul acesta este un fapt foarte regretabil. Dar aș vrea să termin într-o notă de optimism și speranță. Speranța mea pentru viitorul civilizat, normal al Belarusiei și al oamenilor ei. Și, desigur, speranța pentru biblioteca mea. Aș dori să citez un proverb: "Unde există dorință, va exista și o cale!" și ideea aceasta îmi place foarte mult.

Adresă pentru contact:
Yanka Kupala Central Public Library
V. Khoruzhey St. 16
Minsk – 220123 Belarus

(Conferința **INTAMEL**, Zürich, septembrie 1999)
Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

Agenda EBLIDA

Propuneri pentru directivele și legislația Consiliului

Protecția datelor: acord privind legile despre protecția datelor personale

A existat un progres semnificativ în găsirea unui acord politic în privința protecției datelor personale pe Internet în termen până la sfârșitul lui martie 2000.

În data de 21 și 22 februarie a avut loc un dialog între John Mogg, directorul general al Comisiei pentru Piața internă și David Aaron, secretar US pentru comerț. Dialogul a fost rezultatul a mai mult de doi ani de negocieri după care a urmat directiva Uniunii Europene (Directiva 95/46/CE), care permite autorităților naționale UE să oprească transferul datelor spre țări terțe al căror nivel de protecție pentru datele personale este considerat inadecvat.

Dialogul dintre Bruxelles și Washington a urmărit acceptarea de către UE a prevederilor americane recunoscute ca fiind corespunzătoare pentru cerințele directivei europene. În timp ce ambele părți au caracterizat acordul ca fiind un succes în problema intrării în vigoare, unele detalii importante, cum ar fi aplicarea lui în cyberspace, au rămas nerezolvate. Europenii sunt protejați în ceea ce privește colectarea în scop comercial și vânzarea datelor personale fără să li se ceară consimțământul, în timp ce procedeul american preferă o

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

reglementare personală: administrația americană și sectorul particular au stabilit un aranjament de siguranță care grupează societățile care își propun să respecte anumite principii de protecție a datelor personale. Lucrul acesta permite societăților care consimt să respecte anumite standarde specifice, să fie scutite de o potențială acțiune judiciară sau de o excludere la accesul datelor din cauza directivelor.

Dl. Mogg crede că "deși uneori este mai puțin explicită sau mai puțin orizontală decât legislația UE, totuși reglementarea US ar putea oferi un nivel adecvat de protecție".

Ambele părți au subliniat faptul că mai sunt încă mulți pași de făcut până să se ajungă la acordul final. Comisia trebuie să se consulte cu statele membre și cu Parlamentul European (care nu se poate opune acordului, dar trebuie să fie consultat). Orice condiție aprobată de Secretarul de Stat pentru Comerț din SUA trebuie supusă Consiliului Național și unui proces de consultare publică.

Tratatul WIPO privind copyright-ul: aprobările Parlamentului European

În data de 14 februarie odată cu adoptarea raportului membrului Parlamentului European,Cederschiöld, privind propunerea pentru aprobarea tratatelor WIPO, Parlamentul European și-a dat consimțământul pentru aprobarea ambelor tratate WIPO – tratatul WIPO pentru copyright și tratatul WIPO privind industria filmului și a muzicii și fonogramele.

Comitetul pentru afacerile juridice și Piața internă au adoptat raportul Cederschiöld în data de 10 ianuarie 2000. În ciuda unor rezerve asupra unor prevederi din tratatele WIPO, pe care comitetul le-a considerat neclare și care trebuie să fie îmbunătățite, ele (tratatele) reprezintă un progres semnificativ în protecția copyright și a altor drepturi. A fost binevenit în special faptul că tratatele au luat în considerare, pentru prima dată, tehnologiile și posibilitățile noi și riscurile asociate cu acestea (în special Internetul) și au căutat soluții corespunzătoare. S-a considerat că ratificarea celor două tratate va fi un stimulent pentru posibilele țări candidate de a adera la aceste tratate, în timp ce eșecul Comunității de a adera la aceste tratate ar reprezenta un exemplu negativ pentru respectivele țări. În ciuda lipsurilor acestor tratate, așadar, comitetul a considerat că ele reprezintă o îmbunătățire în comparație cu situația juridică actuală și că este mai bine să se facă un pas în direcția bună decât să nu se facă nimic.

Directiva Copyright: armonizare în privința copyright-ului și a altor drepturi

EFPICC (European Fair Practices in Copyright Campaign – Campania Europeană în privința practicilor corecte în copyright), susținută de EBLIDA, s-a întâlnit în data de 8 februarie cu un membru din Cabinetul Comisarului pentru Piața internă pentru a discuta situația actuală în ceea ce privește Directiva Copyright. EFPICC și-a exprimat preocuparea față de directivă, în special față de propunerea revizuită a Comisiei în privința articolului 5.2b referitor la problema compensației echitabile. Comisia lucrează intensiv împreună cu președinția portugheză pentru obținerea, în luna martie, a unui acord politic asupra directivei.

O întrunire extraordinară a Grupului de lucru din cadrul Consiliului a fost fixată pentru data de 29 februarie/1 martie, iar apoi dosarul va merge la COREPER (Permanent Representatives Committee – Comitetul permanent al reprezentanților) la sfârșitul lui martie pentru a se ajunge la o poziție comună în luna mai.

Programe – Planuri de acțiune

Cultură: Programul "Cultura 2000"

În data de 9 decembrie 1999 Parlamentul European și Consiliul au ajuns la un acord în privința programului "Cultura 2000" în timpul întrunirilor de conciliere. Actul juridic a fost adoptat în sesiunea plenară a Parlamentului European din data de 3 februarie. Programul "Cultura 2000" este pentru perioada 2000 - 2004 și cuprinde cele trei programe europene pentru cultură: "Ariane", "Kaleidoscope" și "Raphael". În procedura de conciliere din 9 decembrie Consiliul și Parlamentul European au convenit un buget de 167 milioane Euro pentru o perioadă de cinci ani. Această decizie reprezintă o creștere de 30% în termeni reali pentru cele trei programe. Decizia a fost adoptată în cadrul Consiliului din 24 ianuarie 2000.

După aprobarea programului Comisia a publicat în data de 22 februarie un aviz de informare preliminară pentru solicitare de propuneri. Solicitarea de propuneri pentru anul 2000 va apărea în luna martie în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene.

Socrates II: îndrumări și formulare de înscriere

Sunt acum disponibile pe Internet îndrumările și formularele de înscriere pentru cei doritori a participa la programul **Socrates**. A doua fază a programului se desfășoară în perioada 1 ianuarie 2000 – 31 decembrie 2006. El va fi implementat în două etape pentru a se păstra continuitatea programului. În prima etapă, care acoperă anul 2000, cele mai multe din acțiuni se vor desfășura paralel cu programul **Socrates I**. A doua etapă va fi implementată din anul 2001 când vor fi introduse mai multe schimbări substanțiale.

Îndrumările pentru solicitanții pentru anul 2000 trebuie să fie citite împreună cu îndrumările pentru 1998. Aceste îndrumări și formularele de înscriere se găsesc la adresa: http://europa.eu.int/comm/education/socrates.html

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Comisia propune un nou domeniu top Internet

În 6 februarie Comisia Europeană a propus, ca parte a iniţiativei **eEurope**, crearea unui nou domeniu top Internet pentru Uniunea Europeană: **.UE.** Crearea acestui domeniu ar consolida imaginea şi infrastructura Internetului în Europa în favoarea instituţiilor europene, a utilizatorilor particulari şi a comerţului, inclusiv comerţul electronic. Comisia a lansat o consultare publică şi va comunica proiectul Parlamentului European, Consiliului şi altor organizaţii ale Uniunii Europene. Se va proceda la un schimb de păreri cu ICANN (Internet Co-operation for Assigned Names and Numbers) care răspunde de conducerea coordonării tehnice a infrastructurilor Internet, în special de alocarea numelor şi adreselor.

Acest document ridică probleme deosebite, cum ar fi modul de organizare a registrului viitor, elaborarea şi implementarea măsurilor de înregistrare şi politica de soluţionare a contestaţiilor. Documentul ridică de asemenea şase probleme importante. Toate părţile interesate sunt invitate să transmită observaţiile şi sugestiile lor la: DG Information Society of the European Commission, email: INFSO-Dot-EU-Consult@cec.eu.int sau fax: +32 2 295 3998. Toate răspunsurile vor fi publicate pe site-ul web al Comisiei, dacă părţile interesate nu cer să se păstreze confidenţialitatea.

După o perioadă de consultare de şase săptămâni şi în funcţie de rezultate, Comisia va cere aprobarea Consiliului şi Parlamentului în caz că este nevoie de o decizie.

Conferinţă interguvernamentală: opinia Comitetului pentru Cultură din cadrul Parlamentului European

La întrunirea din 12 octombrie 1999 Comitetul pentru Cultură din cadrul Parlamentului European l-a numit pe dl. Andreasen pentru elaborarea unei opinii privind pregătirile pentru următoarea Conferinţă interguvernamentală. Comitetul a examinat proiectul şi a adoptat în unanimitate concluziile în 27 ianuarie 2000. Comitetul pentru Cultură din cadrul Parlamentului European s-a adresat Comitetului pentru probleme constituţionale, ca organ responsabil, să includă în raportul său următoarele probleme: sublinierea faptului că o **politică europeană de informare şi comunicare** bazată pe principiile pluralismului, deschiderii şi diversităţii ar creşte informarea publicului în ceea ce priveşte cooperarea europeană; viitoarea reformă a tratatelor să includă o bază juridică cuprinzătoare pentru dezvoltarea politicilor comune în probleme culturale şi pentru o creştere a competenţelor Comunităţii în ceea ce priveşte educaţia; introducerea unui scrutin mai ales în privinţa articolului 151 referitor la politica culturală; asigurarea unei baze pentru crearea unei dimensiuni europene a educaţiei şi pentru ca obiectivele Comunităţii Europene din acest domeniu să fie pe deplin realizate, mai ales cele din articolul 149 din Tratatul CE.

În opinia sa formulată în 31 ianuarie, dl. Andreasen observă că Tratatul de la Amsterdam nu a realizat reforma instituţională necesară dacă este vorba ca o Uniune Europeană extinsă să funcţioneze în mod adecvat şi eficient. Aşadar, pe lângă reformele instituţionale ca cea mai importantă parte a Conferinţei interguvernamentale, trebuie să aibă loc negocieri asupra amendamentelor şi adăugărilor la acele prevederi ale tratatului care cad în competenţa Comitetului Culturii şi acele amendamente nu trebuie să impună o formă de armonizare a regulilor şi prevederilor administrative ale statelor membre.

Cercetare: Consiliul lansează o politică europeană pentru ştiinţă şi tehnologie

În 10 februarie, la deschiderea Conferinţei IPTS cu tema "Cercetare, tehnologie şi ocuparea forţei de muncă: spre o societate a cunoaşterii", comisionarul pentru cercetare Philippe Busquin a amintit faptul că dezvoltarea, ocuparea forţei de muncă şi coeziunea socială reprezintă una din priorităţile preşedinţiei portugheze a Consiliului şi va fi unul din subiectele cele mai importante la summit-ul de la Lisabona. El a mai subliniat necesitatea reformei sistemelor de educaţie şi de pregătire profesională pentru promovarea învăţării continue.

Preşedintele Consiliului pentru cercetare, Jose Maria Gago a explicat că societatea informaţională şi politicile pentru ştiinţă şi tehnologie trebuie să fie combinate într-o singură politică a "societăţii cunoaşterii" şi a remarcat faptul că formarea de locuri de muncă este legată de sistemele de educaţie şi pregătire profesională, de capacitatea de investiţie, de dezvoltarea ştiinţifică şi cultura ştiinţifică şi tehnologică a cetăţenilor europeni. Dl. Gago a afirmat că politica pentru ştiinţă şi tehnologie "nu poate fi limitată numai la politica de cercetare" ci trebuie să includă şi "diseminarea cunoştinţelor". El a regretat faptul că, deşi a fost prevăzută de tratat, coordonarea politicilor naţionale nu a avut niciodată loc în domeniul cercetării.

Cercetare: strategia pentru o politică reală de cercetare în Europa

În data de 18 ianuarie 2000 Comisia Europeană a aprobat comunicarea prezentată de dl. Philippe Busquin, comisionarul pentru cercetare, în domeniul cercetării europene. Este vorba de a stabili o politică de cercetare europeană autentică, bazată pe: o utilizare comună mai bună a resurselor materiale şi infrastructurilor pentru cercetare; o mai bună coerenţă generală, o deschidere reciprocă a programelor naţionale de cercetare, stabilirea mecanismelor de informare în ceea ce priveşte obiectivele şi conţinuturile programelor şi înfiinţarea unui comitet al reprezentanţilor provenind de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

la organizaţiile europene de cooperare ştiinţifică şi tehnologică; atragerea investiţiilor private prin dezvoltarea instrumentelor eficiente pentru protejarea proprietăţii intelectuale, mai ales prin patente ale Comunităţii, precum şi înmulţirea iniţiativelor care să-i pună pe oamenii de ştiinţă în contact cu industriaşii şi finanţiştii prin intermediul programelor naţionale şi europene; un sistem comun de referinţă ştiinţific şi tehnic; resurse mai bogate şi resurse umane mobile; un teritoriu european mai atractiv pentru cercetători şi investiţii. Comisia urmăreşte să folosească fondurile structurale şi programele europene de cercetare. Comisia ar dori de asemenea să atragă regiunile în stimularea activităţilor de cercetare şi propune crearea unui sistem de subvenţii pentru oamenii de ştiinţă din terţe ţări; un domeniu al valorilor angajate în dezbateri ştiinţifice / sociale la nivel european, mai ales prin conferinţe publice.

Dezvoltarea programului de cercetare al Comunităţii se va baza pe un program-cadru reînnoit în funcţie de priorităţile şi coerenţa determinate de domeniul de cercetare european. Definirea acestor priorităţi, instrumentele, mijloacele de implementare a acestora ar putea lua forma unor evaluări periodice ale situaţiei cercetării în Europa. Comisia ar prezenta această evaluare sub forma unui raport.

Evenimente viitoare

• **Reviste digitale: Conferinţa privind strategiile viitoare pentru bibliotecile europene**

Copenhaga, Danemarca, 13 – 14 martie 2000. Pentru mai multe informaţii vă rugăm contactaţi: Bibliotesstyrelsen, DEF-secretariat, Nyhavn, 31 E, 1051 Copenhaga, tel: +45-33 73 33 73, fax: +45-33 73 33 72, email: def@bs.dk, http://www.deflink.dk/english/def.ihtml?fil = digit.

• **Biblioteca Internet Internaţional 2000**

Londra, Marea Britanie, 19 – 23 martie 2000. Pentru mai multe informaţii: Rubicon Communications Ltd, Oxford Centre for Innovation, Mill Street, Oxford OX2 OJX, UK, tel: +44-1865-20 49 47, fax: +44-1865-20 49 50, email: info@rubicon-communications.com; http://www.libtech-international.com.

• **Noua directivă UE privind Copyright-ul: toate lucrurile pentru toţi oamenii sau o bombă cu acţiune întârziată?**

Londra, Marea Britanie, 20 martie 2000. Ca o parte a evenimentelor legate de "Târgul internaţional de carte" din Londra acest seminar urmăreşte să dea ultimele informaţii asupra proiectului "Directiva UE privind copyright-ul în societatea informaţională". Vor fi discutate implicaţiile acestei directive pentru autori, artişti, fotografi, pentru producţia de muzică, cum şi pentru biblioteci şi sectoarele din educaţie. Pentru alte informaţii:http:/www.la-hq.org.uk/directory/training/course68.html.

• **Bibliotecile naţionale în secolul XXI – informare şi cunoaştere**

Lisabona, Portugalia, 6 – 7 aprilie 2000. Acest simpozion va avea loc sub preşedinţia portugheză şi se adresează tuturor bibliotecarilor şi specialiştilor informaţiei. Conferinţa urmăreşte să discute problemele cu care se confruntă bibliotecile naţionale pentru dezvoltarea strategiilor de inovaţie, interacţiune şi cooperare, mai ales în cadrul contextului european. Obiectivele urmărite sunt: examinarea statutului legal al bibliotecilor naţionale şi rolul lor, promovarea strategiilor viitoare şi actuale de cooperare cu arhivele şi muzeele şi trecerea în revistă şi discutarea contribuţiilor pentru schimbarea rolului bibliotecilor naţionale. Pentru mai multe informaţii vă rugăm contactaţi: Fernanda Campos, Biblioteca Naţională, Campo Grande 83, 1749-081, Lisabona, Portugalia, tel: +351 21 7982021, fax: +351 21 7982024, email: fcampos@ bn.pt.

• **A patra Conferinţă Internaţională privind publicaţiile electronice – publicarea electronică în mileniul III**

Kaliningrad/Svetlogorsk, Rusia, 17 – 19 august 2000. Această Conferinţă se va concentra asupra publicaţiilor electronice atât pentru specialişti cât şi pentru publicul larg. Se urmăreşte un schimb de experienţă la nivel internaţional în ceea ce priveşte problemele tehnice şi non-tehnice ale tehnologiei informaţiilor în comunicarea internaţională, inclusiv demonstrarea de modele şi proiecte de publicaţii electronice. Se va discuta despre rolul publicaţiilor electronice în societatea modernă şi cercetare, formatele viitorului, evoluţii noi, înmagazinare şi conservare, Internet etc. Pentru mai multe informaţii: Prof. Dr. Vera Zabotkina, Universitatea de stat Kaliningrad, 14 A Nevskogo, Kaliningrad, 236041, Rusia, tel: +0112 46 59 02, fax: +0112 53 6260/46 59 02, email: elpub2000@albertina.ru sau http://www.albertina.ru/elpub2000.

(Din buletinul **EBLIDA** "Hot News", februarie 2000)

Traducere de Ortansa ENĂŞESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biblioteca Ministerului Afacerilor Externe

Scurt istoric

Dr. Emilian MANCIUR

Cercetarea Arhivei MAE prilejuieşte plăcuta constatare că necesitatea fiinţării unei biblioteci proprii, în cadrul primului organ al administraţiei centrale de stat însărcinat cu relaţiile externe ale României, a fost în atenţia înaintaşilor noştri. Astfel, după recunoaşterea internaţională a unirii celor două principate române sub un singur guvern şi parlament, în decretul semnat, la 27 iulie 1862, de domnitorul Alexandru Ioan Cuza privind crearea celui dintâi "Minister al Treburilor Străine şi de Stat", prezentându-se structura şi încadrarea cu personal a acestuia se arată, la poziţia a 13-a – din totalul de 39 titulari de posturi aprobaţi de domnitor prin decretul în cauză – că "dl. Petre Rossi este numit şi confirmat în postul de ajutor de corespondenţă şi **bibliotecar**".[1]

La câţiva ani după aceasta, luându-se ca model ministerele de externe din ţările occidentale, are loc prin adoptarea unei legi organice[2] o reorganizare a ministerului. În temeiul acesteia se elaborează un "Regulament pentru Serviciul Interior al Ministerului Afacerilor Străine" – apreciat de specialişti ca dătător al "primei structuri temeinice a ministerului" – în care se fac referiri exprese la biblioteca ministerului. Enumerând atribuţiile Cabinetului ministrului, articolul 4 din Regulament precizează: "Capul Cabinetului va fi de asemenea, împreună cu un cap de birou, însărcinat cu conservarea bibliotecii ministerului. El va îngriji, pe fiecare an, să se adauge în această bibliotecă opere care se raportează la istoria politică a ţării noastre, la dreptul ei public, precum şi la cele de drept internaţional general şi de colecţiuni de tratate". O altă reorganizare a MAS, care are loc în 1894, trece biblioteca în componenţa Direcţiei Personalului, Protocolului şi Secretariatului Ordinelor, această situaţie menţinându-se timp de peste patru decenii.

În anul 1938, biblioteca revine la Cabinetul ministrului. Această modificare este cuprinsă în Legea pentru organizarea generală a MAS, articolul 7 al acestui act normativ prevăzând, ca element de noutate, crearea în cadrul respectivei direcţii a "Serviciului Arhivei şi **Bibliotecii**".

O schimbare radicală a statutului bibliotecii intervine în anul 1946 când, la o nouă organizare a MAS, apare în structura instituţiei un "Oficiu de Studii", în interiorul căruia se înfiinţează "**Serviciul bibliotecii**", ca un compartiment distinct.

În 1959, odată cu schimbarea denumirii MAS în cea de MAE, Oficiul de Studii devine "Oficiul de Studii şi Documentare", păstrând în componenţa sa Serviciul bibliotecii. În 1969, când Oficiul îşi încetează activitatea şi atribuţiile sale sunt redistribuite între diferitele direcţii ale MAE, Serviciul bibliotecii trece în componenţa Cancelariei ministerului. La reorganizarea MAE din 1990, biblioteca este preluată de Direcţia Relaţii Culturale, situaţie menţinută şi după reorganizările ce au urmat în anii 1992 şi 1994. Schimbări recente intervenite în structura MAE au prilejuit trecerea bibliotecii în subordinea Direcţiei Arhivă Diplomatică, direcţie care, după noua organizare a ministerului din ianuarie 2000, lărgindu-şi sfera de preocupări, a devenit Direcţia Patrimoniului Diplomatic şi Arhivă.

În legătură cu modul în care s-au tradus în fapt reglementările legale privitoare la Biblioteca Ministerului, materialele din Arhiva MAE sunt oarecum unilaterale. Astfel, se găsesc numeroase documente care reflectă operaţiuni tehnice ale Bibliotecii – urmărind informarea Ministerului asupra diferitelor apariţii şi achiziţii de cărţi, reviste şi ziare din ţară şi, mai ales, din străinătate, de sprijinire a unor autori sau editori de cărţi şi periodice, prin subvenţii, sau a unor instituţii, inclusiv biblioteci, în procurarea unor tipărituri din străinătate, precum şi de dotare a unor aşezăminte de cultură ale comunităţilor româneşti de peste hotare – şi relativ puţine documente care să reflecte modul de organizare şi de funcţionare efectivă a Bibliotecii.

Primul document din Arhivă care oferă o imagine cuprinzătoare a situaţiei Bibliotecii datează din 12 mai 1909. Este un raport adresat lui Ion I.C. Brătianu, preşedinte al Consiliului de Miniştri şi Ministru al Afacerilor Străine, de către C. Giurescu, la acea dată şef al Serviciului Arhivelor din MAS, raport întocmit din însărcinarea expresă a destinatarului acestuia, doritor să cunoască "care este starea de astăzi a Bibliotecii Ministerului". Din cuprinsul documentului reiese că, la data întocmirii lui, activitatea Bibliotecii nu constituia o preocupare a conducerilor direcţiilor ministeriale, în structura cărora aceasta era încadrată prin reglementări legale.

Astfel, exceptând depozitul de carte – în care erau adunate "publicaţiuni oficiale ale Ministerului şi altor autorităţi, sau broşuri fără valoare", cărţile se aflau în dulapuri răspândite la diferite servicii, neexistând o încăpere anume pentru aceasta. O altă constatare a fost că numai cărţile din dulapuri erau înregistrate, în acest scop existând trei cataloage: unul în care cărţile erau "trecute în ordinea alfabetică a autorilor"; un altul în

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

care acestea erau "grupate după materii" şi un al treilea, în care erau "înşirate după succesiunea numerelor sub care au fost înregistrate". Acest ultim catalog – reflectând situaţia fondului de carte al Bibliotecii din anul 1900 – cuprindea un număr de 1918 titluri, între care s-au intercalat, ulterior, aproximativ 900 de numere suplimentare, pentru cărţile intrate după data alcătuirii catalogului. Raportorul remarcă inexistenţa unei evidenţe a cărţilor primite după întocmirea catalogului, spre a se putea aprecia "câte din ele se mai păstrează", deci, dacă toate au fost înregistrate. Ordinea aşezării volumelor în dulapuri – observă C. Giurescu – "a fost în general determinată de formatul şi legătura cărţii lor, nu de cuprinsul lor".

Semnificativă pentru modul de gestionare a Bibliotecii este şi remarca referitoare la procedura de împrumutare a cărţilor. Citez: "Cărţile s-au împrumutat fără a se lua întotdeauna chitanţe în regulă şi fără a se fi cerut restituirea lor, sau a se fi distrus chitanţele, atunci când au fost înapoiate. Din această cauză, se întâmplă să existe încă chitanţe pentru cărţi restituite, sau să se restituie cărţi pentru care nu există chitanţe, sau să lipsească cărţi pentru care, deşi sunt chitanţe, semnatarii lor afirmă că le-au restituit".

Pentru remedierea acestei stări de lucruri şi pentru ca, pe viitor, Biblioteca să-şi poată într-adevăr îndeplini menirea, C. Giurescu supune aprobării următoarele măsuri:

- "Să se concentreze toate dulapurile cu cărţi, răspândite acum pe la diferite servicii, la un loc;
- Să se facă un inventar general de toate cărţile existente, stabilindu-se în acelaşi timp anumite norme după care se vor alege publicaţiile care urmează să se păstreze în depozit sau în Bibliotecă;
- Biblioteca să se alipească pe lângă unul din Serviciile Ministerului, care va însărcina un anume funcţionar cu păstrarea şi îngrijirea ei. El va fi dator, sub controlul şefului de serviciu, să ţină registre în regulă pentru cărţile intrate, pentru cele legate etc., precum şi un chitanţier pentru cele împrumutate;
- Să se facă un regulament prin care să se determine funcţionarea Bibliotecii, îndatoririle custodelui, modul cumpărării cărţilor, durata împrumuturilor etc."

Pe acest raport, secretarul general de atunci al MAS, scriitorul-diplomat Duiliu Zamfirescu a pus, la 12 mai 1909, următoarea rezoluţie: "Având în vedere cele expuse în prezentul referat, Ministerul mulţumeşte D-lui C. Giurescu pentru lucrarea făcută şi-l roagă să concentreze întreaga Bibliotecă într-un singur loc, afară de dulapul mare de la protocol şi din anticamera Secretarului General, ale căror chei vor fi păstrate de către Dl. C. Giurescu. Totodată, Dl. Giurescu să binevoiască a întocmi un nou catalog al cărţilor aflate astăzi în Biblioteca Ministerului, cu un criteriu ce va crede D-sa de cuviinţă, rămânând ca, apoi, să se elaboreze regulamentul, după care vor ieşi sau intra volumele în Bibliotecă".

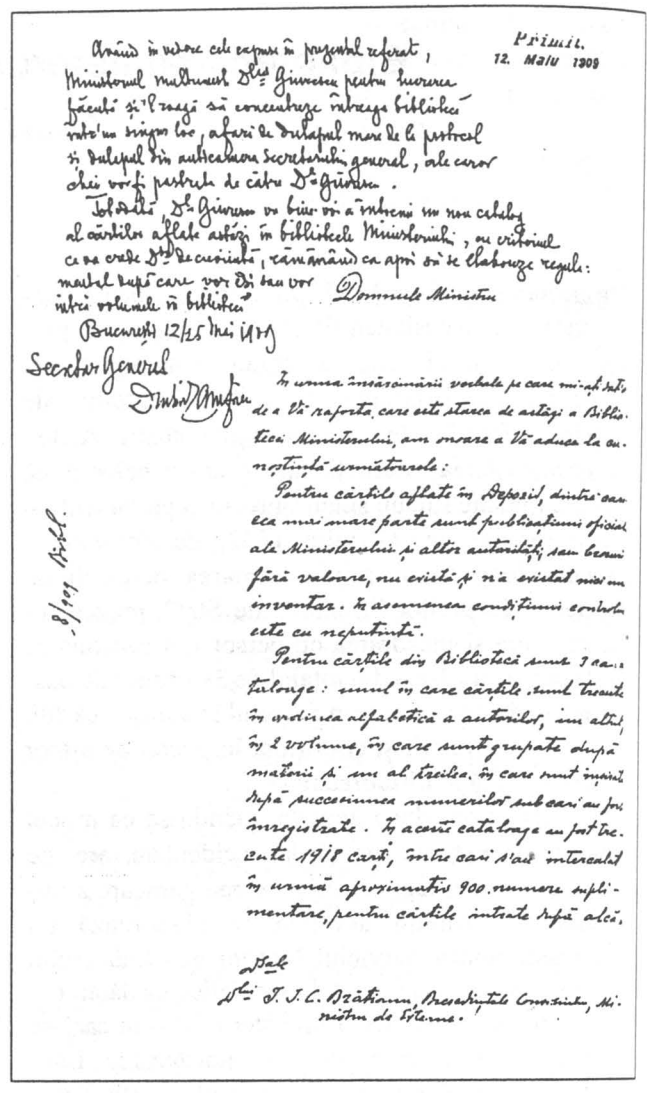

Primit.
12. Maiu 1909

Având în vedere cele expuse în prezentul referat, Ministerul mulţumeşte D-lui Giurescu pentru lucrarea făcută şi-l roagă să concentreze întreaga bibliotecă într'un singur loc, afară de dulapul mare de la protocol şi dulapul din anticamera secretarului general, ale căror chei vor fi păstrate de către D-l Giurescu.

Totodată D-l Giurescu va bine-voi a întocmi un nou catalog al cărţilor aflate astăzi în bibliotecile Ministeriului, cu criteriul ce va crede D-l de cuviinţă, rămânând ca apoi să se elaboreze regulamentul după care vor ieşi sau vor intra volumele în bibliotecă.

Domnule Ministru

Bucureşti 12/25 Mai 1909

Secretar General

Duiliu Zamfirescu

In urma însărcinării verbale pe care mi-aţi dat-o de a Vă raporta care este starea de astăzi a Bibliotecei Ministerului, am onoare a Vă aduce la cunoştinţă următoarele:

Pentru cărţile aflate în Depozit, dintre care cea mai mare parte sunt publicaţiuni oficiale ale Ministerului şi altor autorităţi, sau lucrări fără valoare, nu există şi n'a existat nici un inventar. In asemenea condiţiuni controlul este cu neputinţă.

Pentru cărţile din Bibliotecă sunt 3 catalogue: unul în care cărţile sunt trecute în ordinea alfabetică a autorilor, în altul, în 2 volume, în care sunt grupate după materii şi un al treilea, în care sunt înşirate după succesiunea numerelor sub cari au fost înregistrate. In aceste catalogue au fost trecute 1918 cărţi, între cari s'au intercalat în urmă aproximativ 900 numere suplimentare, pentru cărţile intrate după acea.

Onorat

Dlui I. I. C. Brătianu, Preşedintele Consiliului, Ministru de Interne.

La câţiva ani după cele de mai sus, un alt raport întocmit de diplomatul N.D. Germani, din cadrul Cabinetului Ministrului, oferă unele amănunte din care rezultă elemente noi intervenite în funcţionarea Bibliotecii. Aflăm, astfel, că una din propunerile lui C. Giurescu, respectiv reunirea la un loc a cărţilor, a fost luată în seamă şi că "toate cărţile pe care le posedă astăzi Ministerul sunt adunate la etajul III, în 4 camere separate, în mai multe dulapuri şi etajere".

În continuare, din constatările consemnate şi propunerile ce le conţine, sus-amintitul raport lasă să se înţeleagă că celorlalte sugestii formulate de C. Giurescu nu li s-a dat curs, până la respectiva dată. Menţionând numele funcţionarului care a aranjat cărţile în noul spaţiu atribuit Bibliotecii – Dl. Ivănescu – raportorul aminteşte de aceleaşi cataloage existente şi în anul 1909 – întocmite de bibliotecarul Alexandru Degenmann[3], mort în 1900 – şi arată că "Dl. Ivănescu propune întocmirea unui nou catalog analitic şi un altul alfabetic după autori, precum şi înfiinţarea unor cutii cu fişe, spre a se înlesni căutarea în Bibliotecă".

Lăsându-se să se înţeleagă că nu există o persoană anume desemnată pentru a se ocupa de Bibliotecă, în raport se propune ca "Dl. Ivănescu să fie

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

degrevat de orice alte însărcinări şi să se ocupe numai de Bibliotecă". La aceasta se adaugă şi solicitarea ca "să se detaşeze în permanenţă un uşier la acest serviciu, fiind absolut necesar pentru transportarea şi deplasarea cărţilor".

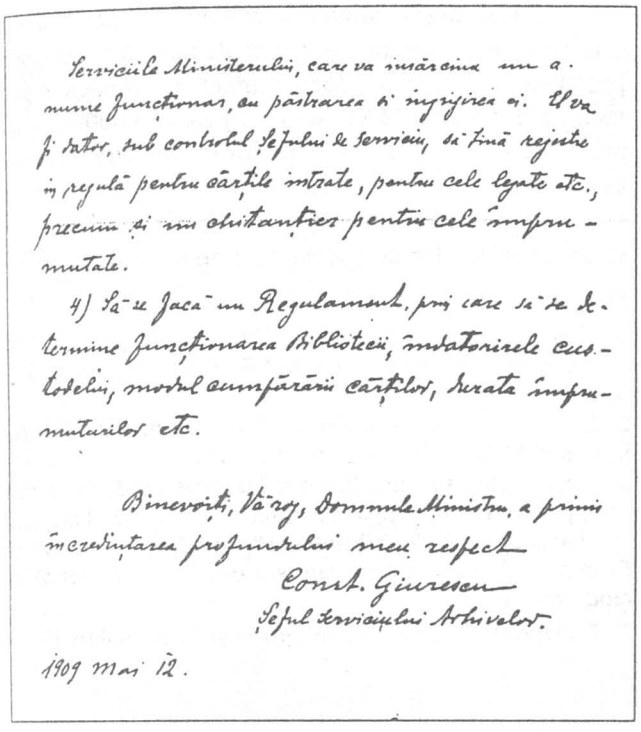

Serviciile Ministerului, care va însărcina un anume funcţionar, au păstrarea şi îngrijirea ei. El va ţine şi va conduce, sub controlul Şefului de serviciu, următoarele registre în regulă pentru cărţile intrate, pentru cele legate etc., precum şi un obligatoriu pentru cele împrumutate.

4) Să-se facă un Regulament, prin care să se determine funcţionarea Bibliotecii, îndatoririle custodelui, modul cumpărării cărţilor, durata împrumuturilor etc.

Binevoiţi, vă rog, Domnule Ministru, a primi încredinţarea profundului meu respect

Const. Giurescu

Şeful serviciului Arhivelor.

1909 Mai 12.

Sus-amintitul document cercetat, fiind o copie a raportului prezentat, nu poartă nici o rezoluţie, aşa încât nu se ştie ce urmare i s-a dat.

Un alt moment semnificativ în procesul de organizare şi perfecţionare a funcţionării Bibliotecii Ministerului se situează între 5 martie – 27 octombrie 1937, perioadă în care un funcţionar superior din MAS – Victor Pogoneanu – în calitatea de "însărcinat cu reorganizarea Bibliotecii" ce i-a dat-o ministrul, face o analiză minuţioasă a activităţii acesteia, concluziile sale fiind consemnate, pe etape, în trei referate[4] şi două proiecte de regulamente de funcţionare a Bibliotecii. Din cuprinsul acestora sunt de reţinut, ca elemente pozitive, de noutate, existenţa la acea dată a unei "săli de lectură" a Bibliotecii, precum şi propunerea ca "depozitul de tratate şi convenţii" – aflat în cadrul Bibliotecii, să fie trecut în sarcina Serviciului Arhivei şi mutat într-o altă încăpere", precum şi "trecerea bibliotecii fiecărei direcţii – cu excepţia lucrărilor uzuale – la Biblioteca Centrală a MAS". Se insistă pe necesitatea "întregirii Bibliotecii cu cărţi imediat necesare ca instrumente de lucru", pe caracterul de specialitate al Bibliotecii, propunându-se "cedarea către Biblioteca Academiei a tuturor lucrărilor considerate ca nefiind necesare MAS".

Proiectele de regulament propuse reflectă preocuparea pentru rigoare şi disciplină în activitatea Bibliotecii. Astfel, în prima variantă a sus-amintitului regulament se prevede ca împrumutarea cărţilor şi revistelor să se facă "numai funcţionarilor ministerului, contra adeverinţă şi cel mult pe o săptămână", cu precizarea că "anumite categorii de cărţi şi reviste nu pot ieşi din Bibliotecă", enumerându-se în acest sens: dicţionarele, lexicoanele, enciclopediile, atlasurile, publicaţiile oficiale ale Statului şi publicaţiile Societăţii Naţiunilor, ca lucrări cu mare solicitare în sala de lectură a Bibliotecii. În cea de-a doua variantă a regulamentului se detaliază normele referitoare la circulaţia cărţilor stipulându-se, în mod expres, că "pot fi împrumutate, în acelaşi timp, nu mai mult de trei volume, pe un termen maxim de 10 zile; cererile de împrumut vor fi formulate în scris, pe buletine tipărite, în prealabil completate şi semnate, şi care ţin loc de recipisă". Pentru o cât mai bună evidenţă, se mai prevede: "cărţile date cu împrumut sunt înscrise într-un registru special, indicând data ieşirii şi returnării".

Constatând, probabil, persistenţa fluctuaţiei personalului însărcinat cu activitatea Bibliotecii şi impactul negativ inevitabil asupra funcţionării acesteia, Victor Pogoneanu îşi încheie analiza cu propunerea ca "sarcina de reorganizare a Bibliotecii să fie încredinţată D-lui Dimitrie C. Popescu, ataşat de legaţie la Direcţia Politică, şi să se transfere în post de bibliotecar D-na Victoria David-Bărbulescu, licenţiată în litere, impiegat cls. I-a la Direcţia Politică, cunoscătoare şi a dactilografiei, deci în măsură să se ocupe de revizuirea şi completarea catalogului şi a fişelor. În acest scop se cere dotarea Bibliotecii cu o maşină de scris".

Formulele de provizorat în încadrarea cu personal a Bibliotecii încetează odată cu crearea, în anul 1938, a Serviciului Arhivei şi Bibliotecii, situaţia stabilizându-se definitiv în urma înfiinţării, începând din 1946, a Serviciului Bibliotecii, de sine stătător în cadrul Oficiului de Studii.

Urmare celor de mai sus, activitatea Bibliotecii Ministerului intră în normalitate, organizarea şi funcţionarea acesteia desfăşurându-se conform normelor generale de funcţionare a bibliotecilor specializate existente în ministere şi alte instituţii centrale şi care au ca misiune să asigure baza documentară pe profil de activitate al unităţii de care aparţine.

Beneficiind încă de la înfiinţare – prin intermediul misiunilor diplomatice şi consulare ale României – de o multitudine de informaţii asupra apariţiilor editoriale din diferite ţări, în principal pe teme de drept internaţional şi relaţii internaţionale, referiri la ţara noastră, la regiunea în care ea este situată şi la alte probleme de interes pentru România, Biblioteca a fost în măsură, de-a lungul timpului, să achiziţioneze nu puţine lucrări de specialitate care sunt, poate, exemplare unice în ţară. O ilustrare a celor de mai sus, oferită tot de Arhiva MAE, este, de pildă, solicitarea scrisă adresată ministerului de către acad. A. Oţetea, în calitatea sa de director al Institutului de Istorie al Academiei Române, de a

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

se aproba studierea de către un cercetător al Institutului a *Culegerii de tratate şi convenţii în vigoare, încheiate de Rusia cu alte state (1891-1906)*, solicitare în care se precizează că este vorba de o lucrare ce "nu se găseşte decât la Biblioteca MAE".

Pe de altă parte, regimul aberant de cenzură, din anii comunismului, aplicat la importul de carte şi presă din străinătate, blocând între altele, intrarea în ţară a scrierilor aparţinând românilor din emigraţie, a condus la situaţia ca MAE să fie una din puţinele instituţii din ţară care să aibă cunoştinţă de existenţa respectivelor apariţii editoriale şi singura care dispunea, la faţa locului, de oameni care să le şi procure, pentru nevoile proprii ale ministerului şi ale altor instituţii româneşti însărcinate cu "activitatea de contrapropagandă".

Răsfoirea unor documente de arhivă din acele timpuri prilejuieşte găsirea de cereri adresate MAE, pentru acces la unele lucrări cu "caracter subversiv", aflate doar în Biblioteca MAE. Aşa, de pildă, dintr-o corespondenţă "secretă" semnată de un vicepreşedinte al Radiodifuziunii Române aflăm că respectiva instituţie are nevoie, "pentru întocmirea unui material de contrapropagandă", să ia cunoştinţă de conţinutul volumului *Democraţie şi Dictatură*, semnat de Barbu Zevedeia, apărut la Londra, în 1956, volum existent în Biblioteca MAE.

Liberalizarea deplină, de după decembrie 1989, a importului de carte şi presă din străinătate, precum şi a acceptării de către biblioteci şi alte instituţii din ţară de donaţii de acest fel, de oriunde, au făcut ca Biblioteca MAE să înceteze de a mai fi singurul loc în care să se găsească anumite lucrări apărute peste hotare.

Totuşi, deşi destinată în primul rând personalului ministerului, pentru pregătirea profesională a acestuia şi pentru necesităţile de documentare ale muncii diplomatice, Biblioteca MAE, cu cele peste 85.000 de volume de carte şi numeroasele periodice din străinătate de care dispune, continuă să ofere şi cercetătorilor în domeniul relaţiilor internaţionale din afara ministerului surse de informare de specialitate de un real interes.

Note:

1. *Scurtă istorie a organizării MAE*, Direcţia Arhivă şi Documente Diplomatice din MAE, Bucureşti, iulie 1997, p. 21.
2. Legea pentru organizarea MAS din 16 martie 1873, publicată în M.O. nr.64 din 21 martie 1873.
3. Numit prin D.R. nr.1363 din 1 aprilie 1898, pe un post înfiinţat în Administraţia Centrală a MAS, de "funcţionar auxiliar cu titlul de **bibliotecar**", fiind, se pare, primul funcţionar de până atunci care s-a ocupat de Bibliotecă, în mod exclusiv.
4. Referatele din 5 martie, 26 aprilie şi 27 octombrie 1937.

Undeva, în Europa...

Georges Pillement şi România necunoscută (III)

Teofil BĂLAJ

– Criticul de artă Georges Pillement este şi unul dintre cunoscuţii colecţionari din Franţa...

– Mi-aţi cunoscut colecţia şi aţi văzut că sînt consecvent în bucuria de a descoperi mereu cîte ceva. Nu vorbesc de tablourile marilor maeştri deja cunoscuţi şi preţuiţi de toată lumea. Picasso, Braque, Matisse, Chagall, nu mai au nevoie să fie descoperiţi. Tablourile lui Valtat, însă, sînt pentru mine un adevărat tezaur. Aceasta pentru că eu l-am descoperit pe acest adevărat părinte al fauvismului care face trecerea de la Toulouse Lautrec la Matisse. Tablourile lui erau aruncate în pivniţa unui negustor, pentru că Georges D., unul din cunoscuţii critici care au scris despre fauvism, era ginerele lui Matisse şi maestrul i-a interzis să consemneze contribuţia pe care colegul său de breaslă, adică Valtat, o adusese încă din 1898 la definirea noului curent. Multă lume a considerat – de aceea, ani de-a rîndul, pe Matisse ca adevăratul părinte al fauvismului. Ori nu este exact. După ce nedreptatea a fost îndreptată, cele treizeci de tablouri pe care le am de la Valtat au devenit un adevărat tezaur nu numai din punct de vedere artistic. Vă daţi seama, acum valorează milioane de franci, iar eu le-am cumpărat pe nimica toată. Ca şi tablourile lui Georges Valmier, pe care l-am cunoscut la Théâtre de l'Atelier al lui André Barsacq cu prilejul punerii în scenă a uneia din piesele mele ale cărei decoruri le-a lucrat.

Era prin 1931...

Acum e la fel de mare ca Braque şi Picasso, deşi a fost şi el destul de multă vreme neglijat.

– Dacă aţi fost întotdeauna un atît de mare admirator al gîndirii artistice de avangardă de ce l-aţi judecat

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

atît de aspru pe Le Corbusier?

– *Polemica pe care am avut-o – public şi între patru ochi – cu Le Corbusier n-a vizat nici talentul pictorului, nici al arhitectului, nici îndrăzneala proiectelor sale, ci doar teribilismul unor soluţii care tindeau spre un absurd destinat, mai degrabă, publicităţii decît aplicării în practică.*

Stelă funerară romană reprezentându-i pe Liber şi Libera - Muzeul din Turda (secolele II-III î. Ch.)

Totul a început de la intenţia lui Le Corbusier de a demola oraşul Saint-Die, din Vosgi, şi de a înlocui admirabilele sale clădiri din secolul al 18-lea cu o suită de zgîrîie-nori. Străzile acestei aşezări liniştite de munte urmau să fie construite la al cincilea etaj al cartierului de blocuri noi şi suspendate într-un ansamblu de pasarele. Oamenii urmau să se cațere, astfel, cu căruţele lor, cu cumpărăturile şi cu maşinile, pe schele. Era stupid.

Odată realizat, proiectul urma să fie repetat la Marsilia, în zona portului vechi.

Le Corbusier era într-un turneu de conferinţe în SUA şi l-au surprins atacurile mele din presă deoarece nici lui nu-i plăceau în mod deosebit criticile.

În sfîrşit... Nici ideea de a demola în întregime clădirile de pe Rive droite din Paris şi de a inaugura seria zgîrîie-norilor din planurile "voisins" nu i-am apreciat-o.

Nu era întotdeauna realist.

Ca pictor semna cu numele de Jeannert şi se considera la fel de mare ca Braque şi Picasso pentru că întotdeauna intermediarii muzeelor americane cumpărau tablouri de la fiecare din cei trei... Nu voia să înţeleagă că el era mai mult o curiozitate...

– În prezent credeţi că există posibilitatea afirmării unor şcoli naţionale de arhitectură în condiţiile generalizării opţiunilor pentru construcţiile funcţionale?

– *În lume se construieşte destul de mult – e adevărat – dar nu se construieşte peste tot în ritmul pe care l-am văzut la d-voastră. Sînt foarte puţini kilometri pe care i-am parcurs aici fără să văd un şantier. Construcţiile tind în toate ţările să devină mai simple şi mai ieftine. Aş îndrăzni să afirm că nu există aproape nici o deosebire de concepţie la clădirile mari, cu multe etaje. Există, poate, diferenţe în privinţa materialelor. Ceea ce poate constitui însă o veritabilă carte de vizită proprie arhitecţilor români este, fără îndoială, asocierea zonelor verzi la ansamblurile pe care le construiesc. Pretutindeni, fie că e vorba de clădiri industriale sau de blocuri pentru locuit, spaţiul verde se simte că a fost imaginat acolo unde este, încă de pe planşetă. Nu mai vorbesc de stadioane sau de celelalte locuri de agrement: parcurile Bucureştilor, litoralul, Valea Prahovei, celelalte zone turistice.*

Poate d-voastră vi se pare foarte normal să fie aşa. Şi este normal într-adevăr. Mai mult chiar: este ideal. Dar în Franţa, de pildă, nu este suficient să fie ideal faptul de a dispune în preajma marilor artere ale oraşelor zone verzi.

Aceste zone verzi nu aduc întotdeauna beneficii importante chiar dacă există taxe pentru statul pe o bancă în parc, pentru plimbatul pe aleile centrale etc. Aerul curat, liniştea, gazonul au început să aibă tarifele afişate ca toate celelalte bunuri de larg consum, e adevărat, dar cum sînt foarte puţine nu sînt rentabile deoarece implică şi cheltuieli de întreţinere.

Cine şi-ar putea imagina în aceste condiţii să facă investiţii – în Franţa sau în altă ţară ca Franţa – într-un muzeu al satului, de pildă. Sau în semănatul sau plivitul florilor din mijlocul unor şosele...

La mănăstirea Petrăuţ am cunoscut un grup de tineri restauratori care m-au ajutat să înţeleg nu numai miracolul conservării Voroneţului, dar şi nevoia continuă de frumos a românilor. Această nevoie o resimt şi alte popoare. Dumneavoastră aveţi posibilitatea să o puteţi şi satisface la scară naţională.

(*va urma*)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Agenda culturală

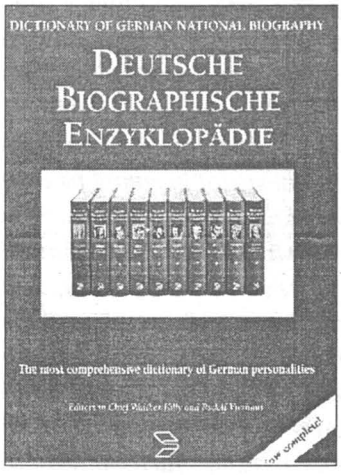

Editura K.G. Saur a preluat întregul domeniu *Antichitate/Ştiinţe sociale* de la editura B.G. Teubner, Stuttgart şi Leipzig. Acest program editorial cuprinde aproximativ 700 de titluri (care pot fi livrate) precum şi trei publicaţii: "Revista Bizantinică", "Arhiva pentru cercetarea papirusului şi a domeniilor înrudite" şi "Arhiva pentru istoria religiei" (reînfiinţată în 1999) care are deja un mare răsunet.

Elementele de bază ale programului – *Biblioteca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana* (*BT*) şi *Thesaurus linguae Latinae* – continuă o veche tradiţie şi au obţinut o mare faimă în lumea întreagă.

Ne bucurăm că putem să vă prezentăm acum în programul K.G. Saur, München şi Leipzig aceste publicaţii renumite. Acest domeniu va fi completat şi extins. Redacţia din Leipzig este inclusă în biroul editorial al editurii K.G. Saur Leipzig, în care se realizează şi *Lexiconul General al artiştilor* (*Allegemeine Künstlerlexicon*) şi *Calendarul German de Literatură* al lui Kürschner (*Kürschners Deutscher Literatur-Kalendar*). Partenerii dvs. în probleme de vânzare, marketing şi presă îi găsiţi în biroul nostru editorial din München.

Spre informarea dvs. şi pentru ca să aveţi materialele necesare pentru a putea face comenzi, vă trimitem un exemplar din Catalogul pentru Antichitate (Ştiinţa antichităţii/1999/2000). În prezent suntem pe punctul de a pregăti pentru dvs. un catalog actualizat cu aceste titluri şi cu altele din programul nostru *Ştiinţa antichităţii/Ştiinţe sociale*, care să vă fie expediat probabil în luna mai.

Anul trecut, cu ocazia aniversării a 50 de ani ai editurii K.G. Saur, a apărut o ediţie specială a *Enciclopediei biografice germane* (ediţie legată în pânză pentru bibliotecile din Europa de Est), singura biografie naţională germană completă disponibilă pe piaţă. Ea a primit deja aprecieri considerabile: "cea mai completă colecţie de biografii germane" (FAZ). Un comitet consultativ ştiinţific foarte onorabil şi autori cu renume au caracterizat-o ca "o lucrare standard unică" (Karl-Heinz Arnold). Această ediţie specială oferă bibliotecilor şi persoanelor interesate posibilitatea de a achiziţiona cea mai mare enciclopedie biografică în limba germană. Ediţia *Enciclopediei biografice germane* este identică cu originalul. Fiecare volum conţine aproximativ 700 de pagini, este legat în pânză şi tipărit pe hârtie neacidă. Oferta noastră specială pentru Bibliotecile din Europa de Est pentru cele 10 volume este de 980.00 DM faţă de 3,980.00, cât este pentru ediţia originală. Oferta este valabilă până la sfârşitul anului.

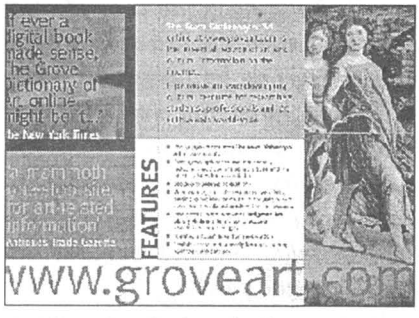

Publicat în 1996, *Dicţionarul de Artă Grove* a primit numeroase aprecieri critice precum şi opt premii internaţionale, dintre care: Medalia Dartmouth pentru opere de referinţă din partea Asociaţiei Bibliotecilor Americane (1996), "Library Journal" l-a apreciat drept una dintre cele mai bune 50 de surse de referinţă ale mileniului, publicaţia "Choice" l-a desemnat drept unul dintre «titlurile academice remarcabile ale anului 1999». Dicţionarul cuprinde 34 de volume şi reprezintă rezultatul cercetărilor a peste 6800 de specialişti din 120 de ţări, fiind elaborat în 14 ani.

În prezent, *Dicţionarul de Artă Grove* este disponibil online (www.groveart.com), oferind următoarele facilităţi: 45.150 articole; peste 5000 de actualizări de date anual; 500.000 de citaţii bibliografice; peste 25.000 legături web cu site-uri web de galerii şi muzee din lume; acces liber la Biblioteca de Artă Bridgeman, cu 100.000 imagini color; legături din fiecare articol cu articole pe teme asemănătoare.

Conţinutul şi lista actualizată – primul trimestru 2000

- legături între articole pe aceeaşi temă
- mai mult de 8000 legături de imagini externe
- legături de imagini externe care pot fi căutate
- imagini ale Bibliotecii de Artă Bridgeman
- caracteristici interesante de Websites
- 70 de biografii noi
- facilităţi în căutarea biografiilor
- 1500 articole despre Renaşterea italiană vor fi actualizate.

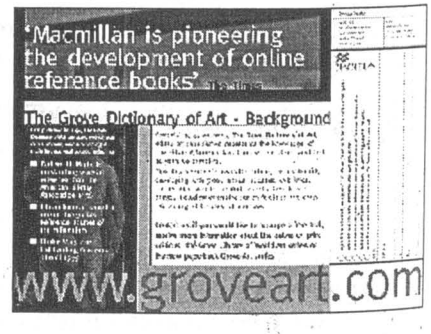

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendarul evenimentelor culturale
aprilie 2000

♦aprilie 1925. 75 de ani de la apariția, la Bârlad, a revistei literare lunare **"Graiul nostru"**

♦1 aprilie 1875. 125 de ani de la nașterea lui **Edgar Wallace**, prozator și dramaturg englez, unul dintre clasicii literaturii polițiste (1 apr. 1875 - 10 feb. 1932)

♦1 aprilie 1900. 100 de ani de la nașterea lui **George Baiculescu**, bibliograf și istoric literar (1 apr. 1900 - 6 sept. 1972)

♦1 aprilie 1900. 100 de ani de la nașterea lui **Alexandru Philippide**, poet, prozator, eseist și traducător (1 apr. 1900 - 8 feb. 1979)

♦1 aprilie 1940. 60 de ani de la nașterea poetului **Gheorghe Pituț**

♦2 aprilie. **Ziua Internațională a Cărții pentru Copii** (instituită din anul 1967)

♦2 aprilie 1805. 195 de ani de la nașterea lui **Hans Christian Andersen**, scriitor danez (2 apr. 1805 - 4 aug. 1875)

♦2 aprilie 1840. 160 de ani de la nașterea scriitorului francez **Émile Zola** (2 apr. 1840 - 28 sept. 1902)

♦4 aprilie 1765. 235 de ani de la moartea lui **Mihail Vasilievici Lomonosov**, savant și scriitor rus, precursor al teoriei atomiste moderne (8 nov. 1711 - 4 apr. 1765)

♦4 aprilie 1915. 85 de ani de la nașterea lui **Vasile Florescu**, teoretician și critic literar (4 apr. 1915 - 14 ian. 1982)

♦4 aprilie 1920. 80 de ani de la moartea lui **Dumitru Teleor**, poet și prozator (1858 - 4 apr. 1920)

♦5 aprilie 1765. 235 de ani de la moartea lui **Edward Young**, poet, dramaturg și critic literar englez (3 iul. 1683 - 5 apr. 1765)

♦5 aprilie 1885. 115 ani de la nașterea lui **Alexandru Lascarov-Moldovanu**, prozator și traducător (5 apr. 1885 - 1972)

♦6 aprilie 1930. 70 de ani de la nașterea lui **Alexandru George**, traducător și critic literar

♦7 aprilie 1770. 230 de ani de la nașterea lui **William Wordsworth**, poet englez, reprezentant al "Școlii Lacurilor" (7 apr. 1770 - 23 apr. 1850)

♦8 aprilie 1885. 115 ani de la moartea lui **C.A. Rosetti**, poet, publicist și om politic, unul dintre fruntașii revoluției române de la 1848, întemeietor și conducător al ziarelor "Pruncul român" [1848] și "Republica Română" [1851, 1853] (2 iun. 1816 - 8 apr. 1885)

♦8 aprilie 1885. 115 ani de la premiera, la Teatrul Național din București, a piesei **"D'ale carnavalului"** de I.L. Caragiale

♦12 aprilie 1940. 60 de ani de la nașterea criticului și istoricului literar **Mircea Martin**

♦13 aprilie 1920. 80 de ani de la nașterea lingvistului **Gheorghe Bulgăr**

♦13 aprilie 1930. 70 de ani de la nașterea scriitorului **Marcel Petrișor**

♦13 aprilie 1930. 70 de ani de la nașterea senatorului **Sergiu Nicolaescu**, actor, regizor, scenarist, producător de filme

♦14 aprilie 1950. 50 de ani de la nașterea poetei **Daniela Crăsnaru**

♦16 aprilie 1935. 65 de ani de la moartea scriitorului **Panait Istrati** (10 aug. 1884 - 16 apr. 1935)

♦17 aprilie 1935. 65 de ani de la nașterea prozatorului **George Bălăiță**

♦17 aprilie 1945. 55 de ani de la moartea poetului **Ion Pillat** (31 mart. 1891 - 17 apr. 1945)

♦18 aprilie 1955. 45 de ani de la moartea lui **Albert Einstein**, fizician german (14 mart. 1879 - 18 apr. 1955)

♦22 aprilie 1850. 150 de ani de la nașterea poetei **Veronica Micle** (22 apr. 1850 - 3 aug. 1889)

♦22 aprilie 1925. 75 de ani de la nașterea scriitorului **Teodor Tanco**

♦22 aprilie 1960. 40 de ani de la moartea lui **V. Beneș**, prozator și critic de artă (27 feb. 1907 - 22 apr. 1960)

♦23 aprilie. **Ziua Mondială a Cărții și a Dreptului de Autor** (instituită în 1995)

♦24 aprilie 1845. 155 de ani de la nașterea lui **Carl Spitteler**, scriitor și critic literar elvețian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1919 (24 apr. 1845 - 29 dec. 1924)

♦24 aprilie 1905. 95 de ani de la nașterea lui **Robert Penn Warren**, scriitor, profesor și critic literar american (24 apr. 1905 - 15 sept. 1989)

♦24 aprilie 1935. 65 de ani de la nașterea scriitoarei **Eva Lendvay**

♦25 aprilie 1595. 405 ani de la moartea lui **Torquatto Tasso**, poet renascentist italian (11 mart. 1544 - 25 apr. 1595)

♦25 aprilie 1800. 200 de ani de la moartea lui **William Cowper**, poet englez (26 nov. 1731 - 25 apr. 1800)

♦25 aprilie 1820. 180 de ani de la moartea lui **Constantin François de Chasseboeuf Volney**, poet, istoric, filosof iluminist francez modern, reprezentant al preromantismului (3 feb. 1757 - 25 apr. 1820)

♦25 aprilie 1980. 20 de ani de la moartea filosofului și scriitorului francez **Jean-Paul Sartre**, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe anul 1964 (21 iun. 1905 - 25 apr. 1980)

♦26 aprilie 1920. 80 de ani de la nașterea scriitorului **Alexandru Husar**

♦27 aprilie 1950. 50 de ani de la moartea poetului **H. Bonciu** (19 mai 1893 - 27 apr. 1950)

♦28 aprilie 1860. 140 de ani de la moartea lui **Isaac da Costa**, scriitor olandez (14 ian. 1798 - 28 apr. 1860)

♦29 aprilie 1780. 220 de ani de la nașterea lui **Charles Nodier**, scriitor francez (29 apr. 1780 - 27 ian. 1844)

♦30 aprilie 1895. 105 ani de la nașterea lui **Ion Vinea**, poet, prozator, traducător și ziarist (30 apr. 1895 - 7 iul. 1964)

NOTĂ: Rubrică realizată de colectivul *Serviciului Bibliografic* al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

The Eminescu Anniversary Year 2
Paul CERNOVODEANU – Foreign Travellers in the Time between the Union of Principalities and the War of Independence 4
Ana Maria ORĂȘANU – Old Bucharest Buildings – Creators and their Work: Ion Berindei (II) 6

Al. A. Philippide Centenary 8

Măriuca RADU – Danube and Black Sea in the Old Maps Collection of Brașov County Museum 10
Simeon LĂZĂREANU – The Eminescu Dimension 12
Ion POPESCU-BRĂDICENI – Study on Ion Pillat's Poetry 14
Teofil BĂLAJ – In the South, with Panait Istrati... (III) 19

Mateiu I. Caragiale Evocation 20

Paul SVASTA, Petrin DRUMEA – The Global Policy – Determinative Element in the Development of National Economy, Science and Technology 22
The French and the Study of History (IV) 25
INTAMEL Conference – Zürich, September 1999
Tatiana AKUCEVICI – The Minsk "Ianka Kupala" Public Library 27
EBLIDA Agenda 29
Emilian MANCIUR – The Foreign Affairs Ministry Library 33
Teofil BĂLAJ – Georges Pillement and the Unknown Romania (III) 36
The German Biographical Encyclopedia 38
The Grove Art Dictionary 38

The Calendar of Cultural Events – April 2000 38

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4,
sector 1, cod poștal 79711
Tel/Fax: 211.36.25
E-mail: abidob2@fx.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor șef: Ion HOREA
Secretar general de redacție: Teofil BĂLAJ
Secretar de redacție: Iulia MACARIE
Culegere text: Irina BĂLAN
Tehnoredactare computerizată: Elisabeta BENYI

CUPON

ABONAMENT LA
„BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR"

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **„Biblioteca Bucureștilor"** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: București, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poștal 79711.
Anexez chitanța de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociația noastră ABIDOB și Biblioteca Municipală București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară **„BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR"**. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicației. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Țările Arabe) - 8 $ per exemplar.

Tipărit la Tipografia "Semne"

Redacția revistei "BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR" respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ION PILLAT

1891 - 1945

55 de ani de la moarte

"Când voi muri - departe de cetăți
În brazda neagră-a plugului, la noi,
Să mă lăsați culcat pe spate, gol,
În mână cu o ghindă de stejar…

Şi chipul meu de lut ce nu ştiu
Să fie sufletului un locaş,
Îşi va topi netrebnicul său rost
În valul primitorului pământ.

Dar ghinda va 'ncolți. An după an
Vor creşte rădăcini în adâncime
Şi va ieşi din mine un copac
Cu ramurile unere, spre soare.

Ce n'am ajuns cu mii de versuri - iată
O împlineşte din belşug o creangă
Întinsă, tremurându-şi umbra peste
Odihna turmelor, ce vor să vie…"

Elegie

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

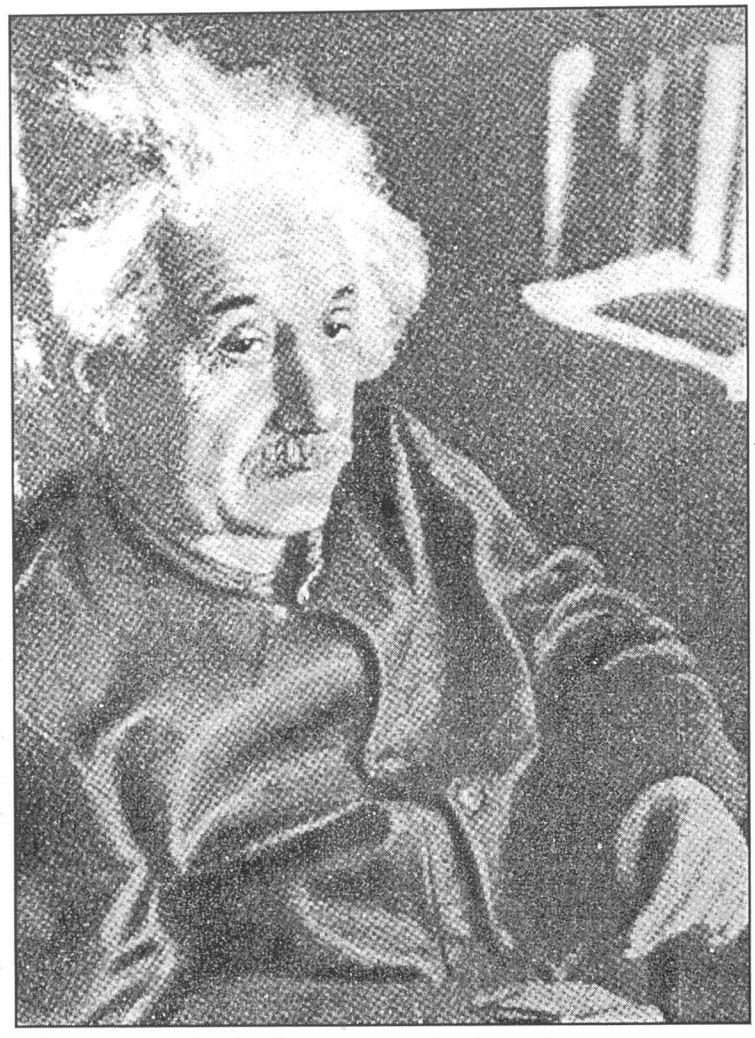

ALBERT EINSTEIN

1879 - 1955

45 de ani de la moarte

"Timpul nostru este bogat în gîndire creatoare şi descoperirile făcute de noi ar putea uşura cu mult viaţa noastră. Cu ajutorul energiei electrice noi trecem Oceanul. Noi folosim electricitatea pentru a scuti omenirea de munca fizică obositoare. Am învăţat să zburăm şi putem comunica cu uşurinţă cu întreaga planetă prin intermediul undelor electrice.

Cu toate acestea, producţia şi distribuţia bunurilor sînt complet dezorganizate şi oamenii sînt siliţi să trăiască în frică, temîndu-se să nu fie scoşi din circuitul economic şi să fie lipsiţi de toate. În afară de aceasta, oamenii care trăiesc în diferite ţări, la intervale neregulate de timp se omoară între ei şi de aceea oricine se gîndeşte la viitor trebuie să trăiască într-o veşnică spaimă.

Eu cred că urmaşii noştri vor citi aceste rînduri cu un justificat sentiment de superioritate".

10 august 1938

(Text scris la rugămintea preşedintelui Roosevelt, menit a fi conţinutul unei "bombe" îngropate la temelia expoziţiei internaţionale din New York, spre a fi dezgropată după 5000 de ani)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro